

BRALCEM VESTNIKA IN POSLUŠALCEM RADIA MURSKA SOBOTA

Med 23. mednarodnim kmetijsko-živilskim sejmom v Gornji Radgoni od 23. avgusta do 1. septembra bo na sejmskem prostoru delala tudi naša dežurna ekipa. Obiskovalci sejma bodo lahko vsak dan od 10. do 18. ure naročili Vestnik ter plačali male oglase in čestitke. Za nove naročnike Vestnika posebna sejmska ugodnost: vsi, ki bodo naročili Vestnik na sejmskem prostoru in plačali naročnino do konca leta, bodo domači tednik dobivali skoraj za polovico ceneje. Računica je enostavna: če boste kupovali Vestnik pri prodajalcih časopisov, boste morali do konca leta zanj odšteti 640 dinarjev, če si ga naročite na dom, pa le 385 dinarjev. Obiščite nas na sejmu!

NASLOV

Leto XXXVII
Št. 33

Murska Sobota
22. avgusta 1985

CENA 40 DIN

Jutri začetek 23. mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma

ZRCALO DOMAČEGA AGROŽIVILSTVA

Dušan Šinigoj, predsednik izvršnega sveta SR Slovenije, bo jutri odprl 23. kmetijski sejem v Gornji Radgoni. Tokrat se te uveljavljene sejemske prireditve udeležuje okoli 900 razstavljalcev, od tega 90 iz 14 tujih držav. Poleg predstavitve praktično vsega jugoslovanskega agroživilstva udeležba tujcev potrjuje vlogo radgonskega sejma, ki postaja vse pomembnejši dejavnik razvoja kmetijstva in živilstva.

Da to drži, kažejo prostorske stiske, ki so jih imeli prireditelji,

delavci Pomurskega sejma, poslovne enote Gospodarskega razstavišča Ljubljana. Čeprav so letos razstavne površine povečali za 4 tisoč kvadratnih metrov tako bo sejem na rekordnih 65 tisoč (11 tisoč bo pokritega in zaprtega razstavnega prostora) kvadratnih metrih — bo utesnjen, saj je zanimanje preseglo trenutne zmogljivosti. Potem, ko so si 17 hrvaških izdelovalcev mehanizacije združenih v poslovno skupnost TPM Zagreb, Zmaj iz Zemuna, Metalka Ljubljana,

in zasebni izdelovalec stojišč Kobal iz Ljubljane postavili nove razstavno-prodajne prostore, se prvič pojavlja več deset domačih uglednih delovnih organizacij.

Pomen sejma in položaj kmetijskih in živilskih ozdov bosta gotovo omogočila številne poslovne stike in dogovore (sozd Agros bo na sejmu kot že nekaj let nazaj prodal svojo celotno proizvodnjo v prihodnjem letu) ter iskanje poti do uporabnikov. Vrhunec letošnjega sejma pa bo ena največjih povojnih mednarodnih razstav plemenskih telic lisaste pasme v Jugoslaviji. Rejci iz Francije, Italije, Avstrije in Jugoslavije bodo predstavili 70 živali; ki jih bo ABC Pomurka odkupila za svoje kmete kooperante. Ob tem bo tudi strokovno posvetovanje o nadaljnjem razvoju lisaste pasme goved v Evropi. Slovenska konjereja se bo predstavila s prvimi dosežki reje haflingerjev, 12 odbranih žrebet nameravajo prodati tujcem, svinjereji z novimi rejnimi sortami in prav tako rejci drobnice in perutinarji.

Strokovni program sejma bo na visoki ravni, dasiravno bodo vsaj tenkočutni poznavalci razmer v domačem kmetijstvu pogrešali nekaj aktualnih tem (predvsem zaradi težav v živilo-

reji s tega področja, več besede semenarjev, strokovnjakov za sladkorno peso, koruzo). Vendarle pa bodo strokovnjaki na vrsti strokovnih posvetovanj, razgovorov in okroglih miz prečesali praktično vsa vprašanja kmetijstva, sadjarstva, živinoreje, čebelarstva in lovstva. Spregovorili bodo o tem, kako bodo zadovoljevali potrebe kmetijstva izdelovalci strojev, proučili razvojne usmeritve slovenske mesne predelovalne industrije in drugem.

Za spodbujanje kakovosti, tehnoloških novosti in izboljšav so na radgonskem kmetijskem sejmu že uveljavljena ocenjevanja mesnih izdelkov, vin zasebnih pridelovalcev in novosti v kmetijski mehanizaciji. Med sejmom bodo te rezultate razglasili in najuspešnejšim podelili priznanja. Nekaj novosti pa so prireditelji — delavci Pomurskega sejma — namenili tudi izključno obiskovalcem. Tako bodo v sodelovanju s Kmečkim glasom pripravili žrebanje vstopnic z lepimi nagradami. Za okoli 180 tisoč ljudi, kolikor jih pričakujejo, bodo iz vseh bližnjih središč do Radgone in iz nje okrepljene avtobusne zveze, iz Murske Sobotne pa bo vozil še sejmski avtobus.

Vlado Paveo

SLAVJE OB DNEVU OBMEJNIH ENOT V PROSENJAKOVCIH

Karavlo poimenovali po revolucionarju Mihi Marinku

Osrednja slovenska proslava ob letošnjem 15. avgustu — dnevu obmejnih enot naše armade, je bila pretekli četrtek na narodnostno mešanem območju, na obronku goriških bregov, v Prosenjakovcih. Ob tej priložnosti so odprli sodobno urejeno karavlo, ki so jo pretežno zgradili vojaki sami in pomeni veliko pridobitev za delo in življenje čuvarjev naših meja. Član predsedstva SFRJ

Geza Bačić, sekretar RK SZDL, Lojze Briški, član predsedstva SRS in drugi. Udeležence slovesnosti je najprej ponarodnostno mešanem območju občine Murska Sobota Martin Horvat in med drugim dejal, da ljudje ob meji za razliko od notranjosti, živijo nekoliko drugačno življenje, ki temelji na sožitju, vzajemnem zaupanju, pomoči in razumevanju. Tu so delavci, kmetje in pri-



Stane Dolanc odkriva doprsni kip Mihe Marinke pred vhodom v karavlo v Prosenjakovcih. Foto: Igor Ružič

Stane Dolanc, ki je bil slavni govornik, pa je pred vhodom v karavlo odkril doprsni kip revolucionarja in narodnega heroja Mihe Marinka, po katerem bo karavla odslej nosila ime.

Prisrčne slovesnosti s kulturnim programom v Prosenjakovcih se je udeležilo veliko delovnih ljudi in občanov, predstavnikov družbenopolitičnega življenja iz jeseniške, tržiške, dravogradske, zasavskih in pomurskih občin. Med njimi pa so bili tudi številni ugledni gostje: generalpolkovnik ljubljanskega in zagrebškega armadnega območja Branko Jerkić in Zorko Čanadi, generalpolkovnik Svetozar Višnjič,

padniki obmejnih enot povezan v čvrsto obrambno verigo, skovano na trdni odločenosti ohraniti dragocene pridobitve NOB in ljudske revolucije, mir, svobodo in samoupravljanje. Slavnosni govornik Stane Dolanc je najprej govoril o pomembnih pridobitvah, ki smo jih dosegli v preteklih štiridesetih letih v naši samoupravni skupnosti, v kateri delovni ljudje sami urejajo medsebojne odnose na vseh področjih družbenega in svojega življenja ter dejal, da so bila minula štiri desetletja plodnejša od mnogih prejšnjih stoletij v zgodovini naših narodov in narodnosti. (Več iz govora Staneta Dolanca na 2. strani).

Feri Maučec

23. MEDNARODNI KMETIJSKO-ŽIVILSKI SEJEM

OD 23. AVGUSTA DO 1. SEPTEMBRA 1985
Odprt od 9. do 19. ure, zabavni program do 24. ure

PROGRAM PRIREDITEV

PETEK, 23. AVGUST

- 10.00 — koncert godbe na pihala
- 11.00 — otvoritev 23. mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma — revija živali
- 18.00 — otvoritev likovne razstave prof. dr. Franceta Cegnara (v hotelu Radin v Radenci)
- 18.00 — zabavnoglasbeni večer: MAGNETI, ČUDEŽNA POLJA

SOBOTA, 24. AVGUST

- 8.00 — odprt teniški turnir za plaketo Pomurskega sejma (na ŠR centru Trate)
- 15.00 — revija najboljših živali s strokovnim komentarjem
- 18.00 — zabavnoglasbeni večer: NOČNI SKOK

NEDELJA, 25. AVGUST

DAN ČEBELARJEV

- 8.00 — zbor udeležencev parade kmečkih običajev in navad (na parkirnem prostoru Avtoradgone)
- 8.00 — odprt teniški turnir za plaketo Pomurskega sejma (ŠR Trate)
- 9.00 — parada kmečkih običajev in navad po Gornji Radgoni
- 10.00 — predavanje za čebelarje: Kuga čebelje zalege (v dvorani Pomurskega sejma)
- 13.00 — revija najboljših živali s strokovnim komentarjem
- 15.00 — konjske dirke
- 18.00 — zabavnoglasbeni večer: MAGNETI, DARKO DOMJAN

PONEDELJEK, 26. AVGUST

DAN OSNOVNE KMETIJSKE PROIZVODNJE SOZDA ABC POMURKA DAN ŽIVINOREJCEV DAN KMETIJSKEGA ŠOLSTVA DAN SOZDA GORENJE

- 8.00 — ocenjevanje živali
- 9.30 — predstavitev zelenega programa sozda Gorenje
- 10.00 — strokovni razgovor: Nadaljnji razvoj lisastega goveda v nekaterih evropskih deželah in pri nas (v dvorani Pomurskega sejma)
- 10.00 — predavanje: Razvojna usmeritev slovenske mesne industrije (v lovski koči na sejmišču)
- 10.30 — slavnostna seja sisa Kmetijsko-živilskega sejma
- 12.30 — razglasitev, ocenjevanja mesnih izdelkov in podelitev priznanj (v lovski koči na sejmišču)
- 13.00 — revija živali in podelitev priznanj
- 18.00 — zabavnoglasbeni večer: MAGNETI

TOREK, 27. AVGUST

DAN MLEKARSKE PROIZVODNJE SOZDA ABC POMURKA DAN OHISA DAN IEK MORAVA DAN IMP PANONJA DAN SOZDA MERX DAN TPM — Posl. zajednica ind. traktora, poljopriv. strojeva i motora

- DAN VINOGRADNIKOV
DAN KONJEREJCEV
DAN POLJOOPSKRBE
DAN POSL. SKUPNOSTI ZA SADJE, KROMPIR IN VRTNINE
- 9.00 — strokovni posvet: Ocena reje haflingerjev pri nas in rejški cilji — podelitev priznanj za najboljše razstavljene živali (v dvorani KZ G. Radgona)
- 10.00 — strokovno predavanje: Pomen uporabe potrjenega semenskega krompirja — podelitev priznanj — poskušnja krompirja (v dvorani Pomurskega sejma)
- 10.00 — predavanje za vinogradnike: Strokovni ukrepi v posevilih vinogradih — razglasitev rezultatov, ocenjevanja vin in podelitev priznanj (v dvorani kina v Gor. Radgoni)
- 11.30 — akcijska prodaja plemenskih Ronjev pasme haflinger
- 12.00 — predstavitev kmetijske mehanizacije IMP Panonija
- 12.30 — predstavitev atomizerjev IEK Morava (v vzorčnem nasadu na sejmišču)
- 13.00 — tiskovna konferenca: Naložbe v pridelavo semenskega krompirja v Sloveniji
- 18.00 — zabavnoglasbeni večer: Viki Ašič
- POSKUŠNJE: Merxovi izdelki (na gost. delu GROZDA)

SREDA, 28. AVGUST

DAN MESNOPREDELOVALNE INDUSTRIJE SOZDA ABC POMURKA DAN INA — PETROKEMIJE KUTINA DAN AGROTEHNIKE GRUDE DAN INOVATORJEV DAN PRAŠICEREJCEV

- 10.00 — strokovno predavanje: Problematika astrofičnega rinitisa (v dvorani KZ Gor. Radgona)
- 10.00 — posvetovanje: Sodobne tehnološke rešitve pri gradnji hlevov za govedo (v kongresni dvorani hotela Radin)
- 10.00 — predstavitev proizvodnega programa Ina-Petrokemija Kutina (v Lovskem domu na sejmišču)
- 10.00 — Pospeševanje inventivne dejavnosti v kmetijstvu (v dvorani Pomurskega sejma)
- 12.00 — strokovni razgovor: Kako bodo izdelovalci strojev in opreme zadovoljevali potrebe kmetijstva

- 13.00 — razglasitev rezultatov ocenjevanja kmetijske mehanizacije in IID in podelitev priznanj (v dvorani Pomurskega sejma)
- 15.00 — revija najboljših živali s strokovnim komentarjem
- 18.00 — zabavnoglasbeni večer: MAGNETI, MARIJAN SMODE

ČETRTEK, 29. AVGUST

DAN TRGOVINE IN GOSTINSTVA SOZDA ABC POMURKA DAN RADENSKE DAN SOZDA EMONA DAN SOZDA TIMA DAN SOZDA hp SOZD TIMAV DAN KUNČEREJCEV DAN VETERINARJEV

- 10.00 — strokovno predavanje: Aktualni problemi nutricijske patologije pri domačih živalih (v dvorani Pomurskega sejma)
- 12.00 — Uporaba računalnika v sadjarski praksi (v dvorani Pomurskega sejma)
- 15.00 — revija najboljših živali s strokovnim komentarjem
- 18.00 — zabavnoglasbeni večer: MAGNETI, ALFI NIPič

PETEK, 30. AVGUST

DAN SOZDA AGROS DAN SOZDA ABC POMURKA DAN MADŽARSKIH RAZSTAVLJAVCEV

- 10.00 — okrogla miza: Embalaža sadja, vrtnin in krompirja za izvoz (v dvorani Pomurskega sejma)
- 10.00 — predavanje: Prostorsko načrtovanje v lovstvu in ribištvo — Paša v gozdu — Zaščita kmetijskih površin pred divjadjo z električnim pastirjem
- 15.00 — revija najboljših živali s strokovnim komentarjem
- 18.00 — zabavnoglasbeni večer: MAGNETI, NEDA UKRADEN

SOBOTA, 31. AVGUST

DAN LOVCEV DAN AVSTRIJSKIH RAZSTAVLJAVCEV

- 9.00 — streljanje na glinaste golobe in zmanjšano tarčo srnjaka za pokal Pomurskega sejma
- 10.00 — srečanje obmejnih lovskih organizacij Gradišanske, Železne županije in Prekmurja
- 15.00 — revija najboljših živali s strokovnim komentarjem
- 18.00 — večer po domače — javna radijska prireditev Radia Maribor

NEDELJA, 1. SEPTEMBER

- 12.00 — žrebanje ankete
- 15.00 — revija najboljših živali s strokovnim komentarjem
- 18.00 — zabavnoglasbeni večer, STARI ZNANCI



Filipinska vlada ne pozna neposlušnosti. To se je pokazalo tudi med zadnjo stavko delavcev v livarni v mestu Cebu. Vlada je naročila organom varnosti, naj delavce prisili k delu, ker jim to ni uspelo s pregovori, pa so se poslužili »ostrejših metod« in razgnali stavkajoče. Žrtve nasilja je bil tudi mladenič na fotografiji, izraz na obrazu pa to dovolj zgovorno potrjuje.

VELIKO SLAVJE OB DNEVU OBMEJNIH ENOT V PROSENJAKOVCIH

Težave lahko premagamo z enotno akcijo za stabilizacijo

(nadaljevanje s 1. strani)

Slavnostni govornik na osrednji slovenski proslavi ob dnevu obmejnih enot naše armade v Prosenjakovcih, Stane Dolanc, je v nadaljevanju govoril o naših težavah, ki so spremljale naš hiter razvoj in med drugim dejal: »Z mnogimi žrtvami, samoodpovedovanjem, z delom naših rok smo v štiridesetih letih iz zaostale, gospodarsko nerazvite države postali moderna srednje razvita industrijska dežela. Razvoj naše družbe pa ni bil enostaven, ni bil brez notranjih težav in problemov, ki so izhajali iz dinamike našega razvoja ter iz mnogih zgodovinskih in sedanjih posebnosti naše družbe. Ne smemo pa tudi

Zato se moramo zavedati, da je izhod iz teh razmer samo v veliko večjem in boljšem delu, katerega rezultati se bodo potrjevali na domačem in tujem trgu, da je torej izhod v večji produktivnosti in izvozu, v bitki za devize, s katerimi bomo poravnali naš dolg in omogočili razvoj moderne tehnologije. Boj za izvoz je danes v bistvu boj za našo neodvisnost, zato se moramo vanj vključiti vsi, na vseh delovnih mestih, na vseh točkah samoupravljanja in upravljanja: v organizacijah združenega dela, v družbenopolitičnih organizacijah in organih države. Veliko bolje se moramo organizirati, uporabljati dosežke sodobne znanosti ter z vso odgovornostjo disciplinirano izvrše-

mednarodne finančne obveznosti, pa tudi preskrba prebivalstva je boljša kot je bila. To moram poudariti predvsem zaradi tega, ker to najbolje dokazuje, da smo sposobni v tako zaostrenih gospodarskih razmerah doseči pozitivne rezultate pri gospodarjenju, pa tudi zato, ker je to najboljši odgovor vsem tistim doma in v tujini, ki v naše sposobnosti dvomijo in ki negirajo ter kritizirajo vse, kar se pri nas dogaja.« Zatem je Stane Dolanc govoril o razvoju obmejnih enot naše države, ki skupaj z več kot milijon prebivalci iz 58 obmejnih občin in 2.457 obmejnih naselij v vseh razmerah varujejo mejo Jugoslavije. Med drugim je rekel: »Danes so obmejne enote Jugoslo-



Na slovesnosti ob dnevu obmejnih enot naše armade v Prosenjakovcih je govoril član predsedstva SFRJ Stane Dolanc. Foto: I. Ružič

tajiti, da je veliko težav nastalo zaradi naših subjektivnih napak, predvsem pa zato, ker smo vsi skupaj živeli veliko bolj kot smo delali, ker smo v osebnem in družbenem življenju velikokrat vnaprej porabili tisto, česar nismo še niti ustvarili. Toda življenje nas je moralo strezniti in danes smo sredi boja za stabilizacijo našega gospodarstva. Tudi ta boj ni lahak, saj gospodarske težave, v katerih smo se znašli glede na veliko zadolženost v tujini, ne ogrožajo samo življenjske ravni mnogih naših delovnih ljudi — predvsem tistih z nizkimi osebnimi dohodki: upokojevcem, študentov in drugih — temveč tudi našo bodočnost, naš razvoj.

vati vse naloge, ki smo si jih zastavili. Samo delo, pamet in odgovornost nas lahko izvedejo iz položaja, v kakršnem smo. To velja za vso našo skupnost — od Slovenije do Makedonije. Delovni ljudje Jugoslavije se zavedajo, da te težave lahko premagamo le, če bomo enotni v akciji za stabilizacijo gospodarstva, če bomo enotni v tem, da je funkcioniranje in razvoj samoupravnega sistema sestavni del boja za stabilizacijo in da je boj za stabilizacijo tudi boj za razvoj samoupravljanja. V zadnjem času dosega določene rezultate v proizvodnji, v izvozu, v zniževanju zunanjetrgovinskega primanjkljaja, redno izpolnjujemo vse naše

vanske ljudske armade moderna in sodobna opremljena, usposobljena in učinkovita vojaška organizacija, ki v smislu določil Ustave, zakonov in pravil obmejne službe uspešno ščiti nedotakljivost ozemlja SFRJ Jugoslavije in varuje naše državne meje. Vse to uresničujemo obmejne enote s takimi uspehi zaradi borbene in moralne zavesti in v tesnem sodelovanju z organi notranjih zadev, z enotami teritorialne obrambe in civilne zaščite, z vsemi našimi delovnimi ljudmi in občani.« je poudaril Stane Dolanc. Veliko slavlje ob dnevu obmejnih enot v Prosenjakovcih so sklenili s tovariškim srečanjem.

Feri Maučec

AFRIKA SE NE STRINJA S PAPEŽEM

Papež Janez Pavel II. je obsodil poligamijo kot »neposreden izvir Kristusovih nauk«. Vrhovni katoliški poveljnik je potrdil nepopustljivost Vatikana glede te zahteve, zlasti glede množičnega mnogih afriških katolikov, ki ga podpira celo del afriške duhovščine. Ko je govoril pred več kot 50 tisoč verniki na stadionu v Nai-

biju, je ponovil, da zavrača kontracepcijo in abortus.

V nasprotju z zanosom, s kakršnim so sprejeli papeža leta 1980, je Nairobi avgusta 1985 pričakal vrhovnega katoliškega poveljnika z vsemi dolžnimi častmi, hkrati pa tudi s pripombami, objavljenimi v uvodniku enega od ča-

sopisov, da se pogledi Vatikana in afriških katolikov vedno bolj razhajajo. Nairobijski list je v tej zvezi zapisal: »Afrika je veliko dobila od Evrope in njene cerkve, vendar pa je napočil čas, da ta ista Evropa in rimsko-katoliška cerkev sprejmeta nekaj afriških pogledov.

Kaj ustvarja dohodek?

Razprave o novem družbenem dogovoru o ustvarjanju in delitvi dohodka v Jugoslaviji so se začele pred dopusti in naj bi se končale kak mesec po njih. V sindikatih se zopet vračajo k svoji stari tezi, da je v delitvi dohodka nujno začeti z delavčevimi zaslugi, da se ne bi nadaljevala praksa, da delavci razpolagajo le z ostankom dohodka, kakor je ostalo še iz administrativnih časov.

To pomeni, da od ustvarjenih novih vrednosti, kajti brez večanja rezultatov gospodarjenja delitev nikakor ni mogoča, ne bi najprej razdelili vsem drugim, temveč narobe: najprej tistim, katerih rezultat dela je vrednost dela, ki jo je mogoče razdeliti na stroške gospodarjenja, potem pa vsem drugim, ki sodelujejo pri gospodarjenju. Tako bi prišlo do razprave o tem, kaj se deli iz ustvarjenih novih vrednosti za kaj in ali ustrezajo rezultati dela sodelujočih v delitvi teh novoustvarjenih vrednosti. Ustavno je namreč zamišljena delitev dohodka tako, da vsak, kdor sodeluje v ustvarjanju novih vrednosti, ustrezno temu sodeluje tudi v delitvi dohodka, ne pa pavšalno, kot je bilo to v administrativnih časih in je tako marsikje še vedno, čeprav so organizacije dela samoupravne in ne več administrativne, kot so bile nekoč.

To so vprašanja o uresničevanju politike, na katera so odgovori dani že z novimi ustavami in še prej z različnimi političnimi dokumenti, vendar so jih kompromisi zameglili tako, da je še vedno marsikomu mnogo nejasnega. Še vedno je namreč polemično vprašanje: ali je prav, da delavec, ki v proizvodnji oziroma na delovnem mestu naredi svoje delo, ne dobi adekvatne nagrade za delo zato, ker izdelki niso bili prodani, a to ni bilo po krivdi proizvodnih delavcev?

Vprašanje je logično, kajti v naši vsakdanji praksi še vedno poznamo veliko delovnih organizacij, ki imajo izgube, a delavci kljub temu prejemajo relativno dobre osebne dohodke, kakor da delajo v organizacijah, ki ustvarjajo dohodek. Najbolji primer za to so železnice, a železničarjem nihče ne očita tega, da delajo izgube, ker je vsem znano, da to niso njihove izgube in da zato družbenopolitične skupnosti prevzemajo nase odgovornost za njihovo odpravljanje oziroma pokrivanje. Torej se postavlja vprašanje posledne samoupravne organiziranosti zelo jasno, kajti brez že ustvarjenih možnosti za samostojno odločanje o dohodku, se pra-

pismo iz beograda

vi o dobrem gospodarjenju, ni mogoče trditi, da delavci slabo delajo, če njihove organizacije ne ustvarjajo ustrezno velikih novih vrednosti, oziroma jih sploh ne ustvarjajo. V samoupravljanju se namreč takoj zastavlja vprašanje skupnega reševanja problemov gospodarjenja takih in podobnih organizacij — vprašanje o solidarnosti dela, ki je potrebno, pa se ne pokriva z dohodki samo tega dela, temveč je rezultat mnogo širšega pojmovanja dela oziroma samoupravljanja.

Vprašanje je torej, kako daleč smo prišli z družbenim dogovarjanjem o tem ali onem? Družbeno dogovarjanje ima namreč še vedno prednost pred samoupravnim sporazumevanjem in izzveni kot nekakšno državno dogovarjanje v federalni skupnosti samostojnih držav, za samoupravljanje pa bi bilo mnogo bolje, če bi tako imenovano družbeno dogovarjanje temeljilo na samoupravnem sporazumevanju — na odgovorih na vprašanje take organiziranosti delov celote iz katere izhaja organiziranost celote kot posledica ustrezne organiziranosti delov.

Težko je sicer trditi, ali smo že na tej stopnji samoupravljanja, da bi se tako organiziranje izražalo v vidnih uspehih gospodarjenja, ali pa bi bilo le kopičenje že nastalih težav v gospodarjenju, zato smo priča mnogim kompromisom med starim in novim v gospodarjenju in tudi v snovanju novih pravil igre. Za sindikat in seveda ne samo zanj gotovo velja revolucionarno pravilo, da je mogoče tudi v okviru že zastarelih zakonov, dogovorov in sporazumov delovati tako, da bo vizija prihodnosti uresničljiva na kar najhitrejši in najboljši način. Z boljšo prakso pa bi bilo najlažje izrivati slabe člene tega ali kateregakoli družbenega (več ali manj papirnatega) dogovora.

Dohodkov ne ustvarja nobena tehnika, temveč človek na pravem mestu, ljudje z jasnimi cilji.

Viktor Širec

Lakota ob rekordnih pridelkih hrane

Hkrati z napovedmi o letošnji rekordni žetvi (po mnenju strokovnjakov mednarodnega sveta za pšenico naj bi je pridelali 522 milijonov ton) in čedalje pogostejši vestmi o katastrofalnih posledicah lakote v Afriki je organizacija ZN za kmetijstvo in prehrano (FAO) v najnovejšem poročilu o svetovnih prehrabnih razmerah v letu 1985 poudarila, da je bil

lanski svetovni pridelek hrane največji v minulih desetih letih.

Po podatkih FAO, ki so jih objavili v Rimu, sta se kmetijski pridelek in proizvodnja živil lani povečala za več kot štiri odstotke. Gre za rekord, kakršnega niso dosegli od leta 1975 sem. Hkrati FAO opozarja, da se lakota v Afriki zaostre, ker pridelovanje hrane ni v skladu z demografsko eksplozijo, temveč se primerjavi s prirastkom prebivalstva od leta 1970 zmanjšuje za povprečno en odstotek na leto.

Po poročilu FAO je zasluge na lanko povečanje pridelka hrane pripisati ZDA, Zahodni Evropi in nekaterim državam v razvoju, tako na primer LR Kitajski in Indiji. V tej državi se je pridelek žita lani povečal za 8,5 odstotka in dosegel nov rekord 1780 milijonov ton. Tudi v državah na Daljnem vzhodu se je pridelek hrane po uspešnih rezultatih v letu 1983 še povečal. Tako so pridelali 2,9 odstotka več hrane in izdelali dva odstotka več osnovnih živil, kar velja predvsem za Indijo in Kitajsko. Razlike pa so očitne ne le med razvitimi in nerazvitimi, temveč tudi med samimi državami v razvoju. Pridelek se je zmanjšal prav v najbolj revnih. Tako je bil lani pridelek žita na prebivalca v 42 državah manjši kot v letih 1969—71. Lani je primanjkovalo hrane v 21 državah.

V večini afriških držav, ki jih je prizadela lakota, se čedalje hitreje širi puščava. To ne omogoča obdelovanja zemlje, nekdanji pašniki pa so za vselej izginili. Delež uvoženega žita v celotni

globus

WASHINGTON — Ameriške oblasti so se odločile, da bodo 1.400 kontrolorjem pletov pregledali urin, da bi med njimi odkrili morebitne narkomane in alkoholike. Obenem bodo testirali še 10 tisoč uslužbencev, katerih delo je neposredno povezano z varnostjo zračnega prometa.

TOKIO — Japonsko ministrstvo za promet je po nesreči boeinga 747, v kateri je izgubilo življenje 520 ljudi, zahtevalo, da rentgensko pregledajo pregrade med kabino in repnim delom letala na vseh jumbo jetih, ki jih imajo japonski letalski prevozniki. Ukrep so sprejeli potem, ko so odkrili, da je ponesrečen boeing 747 imel 5 ali 6 razpok na pregradi med kabino in repnim delom.

DAKAR — Ob 25-letnici neodvisnosti Gabona je predsednik Omar Bong pomislil na skupino šestih političnih zapornikov, ki so bili zaprti od novembra 1982.

NEW YORK — Združeni narodi so objavili poročilo »o pomanjkanju v Afriki«, v katerem so poudarili, da bodo »prihodnji tedni odločilnega pomena in da mora zdaj svetovna skupnost usmeriti vse sile v preskrbo Afrike«. Od 30 milijonov prebivalcev dvajsetih afriških držav, v katerih vlada suša, jih kar od 8 do 10 milijonov živi v begunskih taboriščih.

VARŠAVA — Ko so letos ukiniteli omejitve pri prodaji hrane, je sedaj Poljska po vladnih ocenah dobro preskrbljena z moko in žitnimi izdelki.

BONN — Po podatkih nemške zvezne statistike so Zahodni Nemci julija živeli za 0,2 odstotka ceneje kot v juniju letos. Letna stopnja življenjskih stroškov pa je ostala nespremenjena, v preteklih mesecih so življenjski stroški celo narasli za 2,5 odstotka.

globus

porabi hrane v Afriki zdaj znaša 18, leta 1970 pa je znašal le pet odstotkov. Poleg tega se prirastek prebivalstva nenehno veča (okoli tri odstotke v letu 1983). Od 51 afriških držav jih ima 34 izrazito majhne dohodke, v 26 državah pa je bila poraba osnovnih živil na prebivalca v letu 1984 manjša kot pred 15 leti.

V uvodu v poročilo o svetovnem pridelku hrane v letu 1985 pa je generalni direktor FAO Eduard Sauma poudaril, da so se razmere v večini držav v razvoju v minulih desetih letih »precej izboljšale«. »Povprečna količina zaužitih kalorij prvič presega mejo, ki je nujna za preživetje«, je dejal Sauma. Pristavil je, da so pred dvajsetimi leti strokovnjaki izrekli črnogledne napovedi o kmetijstvu v Indiji. Tisto, kar je ta država dosegla v teh letih, je pravi čudež, je dejal in pristavil: »Zakaj v prihodnjih dveh desetletjih tega ne bi mogla doseči tudi Afrika?»

Generalni sekretar FAO pa je poudaril, da se bo povpraševanje po hrani v Afriki do leta 2000 še naprej večalo. Zato naj bi čimprej pripravili načrte za pomoč Afriki. Ogroženim območjem v Afriki, je dejal, je treba pošiljati več hrane, hkrati pa je treba afriškim državam omogočiti, da bodo pospešile razvoj kmetijstva. Afrika ne potrebuje le hrane, temveč tudi njuno sredstva da bi jo lahko pridelovala. Ta izjava Eduarda Saume je tudi poglobljeno sporočilo letnega poročila FAO, ki na 72 straneh govori o akcijah FAO, katerih cilj je zagotoviti ustrezno mednarodno ozračje za odpravo lakote do konca stoletja.

Pred pomembnimi nalogami

Minuli teden so na seji predsedstva občinskega komiteja ZK v Murski Soboti obravnavali stališča in predloge s posvetov osnovnih organizacij zveze komunistov. Med pomembnejše so sodile informacije o javni razpravi o predosnutku programa tretjega občinskega samoprispevka, stališčih o parcelah za Sifitarjevim mlinom in poteku akcije za aktiviranje moči komunistov oziroma o obisku delovne skupine CK ZK Slovenije v Pomurju.

Na seji so razpravljali tudi o stališčih osnovne organizacije zveze komunistov Zavoda za časopisno in radijsko dejavnost glede pisanja o parcelah za Sifitarjevim mlinom. Po razpravi tudi o motivih pisanja v Vestniku, s katerimi so bili seznanjeni delegati vseh treh zborov skupščine občine na julijski seji, je predsedstvo občinskega komiteja ZKS sprejelo stališče osnovne organizacije zveze komunistov Zavoda za časopisno in radijsko dejavnost, da z objavo članka o parcelah za Sifitarjevim mlinom o parcelah za Sifitarjevim mlinom ni narejena politična škoda.

Konec meseca, najverjetneje pa v prvi polovici septembra, bo posebna delovna skupina CK ZKS obiskala posamezne delovne organizacije v Pomurju, kjer se bodo s komunisti pogovarjali o trenutnem gospodarskem stanju in vzrokih za tako stanje oziroma ugotavljali, koliko lahko komunisti prispevajo k izboljšanju razmer. V občini Murska Soba bo delovna skupina, ki jo sestavljajo Milan Kučan, Janez Stanovnik, Ivan Godec, Brane Mišič in Danica Zdravc, obiskala delovni organizaciji Mura in Panonija ter Srednješolski center tehniško-pedagoške usmeritve. V Ljutomeru občini bodo Ivo Marek, Vlado Janžič in Danica Zdravc obiskali delovno organizacijo Ljutomerčan, v Lendavi pa bosta na obisku v Gorenju Varstroj Anton Vratuša in Tibor Füle. Tudi Radensko, kot delovno organizacijo iz radgonske občine, bosta obiskala Geza Bačić in Martin Kuzma.

Na seji občinskega komiteja ZK Murska Soba v septembru bo tudi član CK ZK Jugoslavije Peter Gračanin. Seznanil se bo z izvajanjem sklepov 16. seje v murskosoboški občini in ob tem z aktualnimi družbenoekonomskimi razmerami in kadrovske politiko, prav tako pa s problemi skladnejšega regionalnega razvoja. Ker bodo posebno pozornost namenili problematiki kmetijstva, bo Petar Gračanin obiskal osnovno organizacijo zveze komunistov KZ Paninka ter sodeloval na skupnem sestanku s kmetovalci in kmetijskimi strokovnjaki — komunisti.

B. P.

Naprej tako ne bo šlo!

Zmanjšano povpraševanje po izdelkih, naraščanje zalog, težak likvidnostni položaj, visoke obveznosti zaradi obresti, naraščanje izgub, ob vsem tem pa še manjša proizvodnja — to so osnovne značilnosti pomurskega združenega dela v letošnjih prvih šestih mesecih. Podobne težave so bile že ob četrtletnih obračunih, vendar se razmere ne spreminjajo. Nasprotno: težave se v nekaterih organizacijah še bolj zaostrojujejo in tudi ne kaže, da bi se kaj kmalu izboljšale.

Finančni rezultati zaradi spremenjenih zakonskih predpisov sicer niso primerljivi z enakim lanskim obdobjem, vendar že na prvi pogled kažejo, da niso ugodni. Celotni prihodek se je v primerjavi z enakim lanskim obdobjem v pomurskem gospodarstvu povečal za 68,5 odstotka, vendar predvsem na račun cen, močno pa so ob tem porasla tudi porabljena sredstva. Ta so večja skoraj za 74 odstotkov, med tem ko se je dohodek povečal le za dobrih 47 odstotkov. Ugodnejšo sliko kaže primerljivi dohodek, ki je večji za dobrih 94 odstotkov, zaskrbljujoč pa je fizični obseg industrijske proizvodnje. Ta tudi v Sloveniji z 1,5-odstotno rastjo zastaja za resolucijskimi predvidevanji (2,7 odstotka), v Pomurju pa je fizični obseg industrijske proizvodnje celo za 0,6 odstotka nižji kot v lanskem polletju.

Če so še do nedavnega med osnovnimi vzroki za zmanjševanje industrijske proizvodnje navajali pomanjkanje surovin in reprodukcijskega materiala, so se razmere zdaj povsem spremenile in na proizvodnjo vpliva predvsem manjše povpraševanje po gotovih izdelkih. To še posebej čuti pomurska kovinskopredelovalna industrija, ki je pretežni del svoje proizvodnje usmerila v kmetijski program, povpraševanje po

tem pa je zaradi izredno zmanjšane akumulacije v kmetijstvu tako rekoč povsem zastalo. Vse to pa že kaže tudi na to, da je sestava industrijske proizvodnje v Pomurju neugodna in se tudi ni sposobna prilagajati razmeram na tržišču.

Zaloge tako predstavljajo preveliko breme za prenekanje organizacij združenega dela, ki se je prav zaradi tega znašla v izredno težavnem likvidnostnem položaju. Skupne zaloge so ob polletju v pomurskem združenem delu že dosegle vrednost 32 milijard dinarjev in so kar za 93 odstotkov večje kot v lanskem prvem polletju. Prav toliko — 32 milijard dinarjev — pa v virih poslovnih sredstev pomurskega gospodarstva predstavljajo tudi posojila, polovica teh pa odpade na draga kratkoročna posojila. Prav slednjih pa proizvodnja ni sposobna prenesti, oziroma jih ne prenese tržišče, saj je normalno, da proizvajalec tudi obrestni vračuna v ceno. Dovolj ob vsem tem pove že podatek, da je pomursko združeno delo v šestih mesecih dalo za obresti 5 in pol milijard dinarjev, kar je 50 odstotkov več, kot je znašala akumulacija, in tudi več, kot je bilo namenjeno za skupno in splošno porabo.

Poseben problem v pomurskem združenem delu še naprej

predstavljajo izgube. Te so v šestih mesecih v gospodarstvu dosegle 830 milijonov dinarjev, zaskrbljuje pa predvsem podatek, da se povečuje število izgubarjev. Če jih je bilo lani ob polletju 10, je letos poslovalo z izgubo že 19 organizacij združenega dela, vse več pa je tudi takih, ki poslujejo na meji rentabilnosti in se bodo kaj kmalu lahko pojavile med izgubarji.

Skratka: položaj v pomurskem gospodarstvu je zaskrbljujoč, zato je treba hitro in učinkovito ukrepati. Žal pa je še vedno tako, da o težavah le razpravljamo, nanje opozarjamo, rezultatov pa ni nobenih. Nasprotno, razmere se celo poslabšujejo. V organizacijah združenega dela med osnovnimi vzroki za to največkrat navajajo objektivne: nesorazmerja med vhodnimi in izhodnimi cenami, padec povpraševanja, visoke obresti in podobno. Temu bi sicer lahko pritrdili, vendar ob tem ne moremo tudi mimo napak, ki smo jih napravili v preteklosti. V mislih imamo predvsem nekatere zgrešene poslovne odločitve med naraščanjem povpraševanja, ko so v organizacijah združenega dela videli le trenutne interese, ob tem pa pozabljali na nadaljnji razvoj. Posledice neproduktivnega zaposlovanja ter skromnih prizadevanj za iskanje novih proizvodnih programov so zdaj toliko hujše.

Avgust se izteka, bliža se triletnje, zato z rešitvami več ne kaže odlašati, sicer tudi rezultati po devetih mesecih ne bodo ugodnejši.

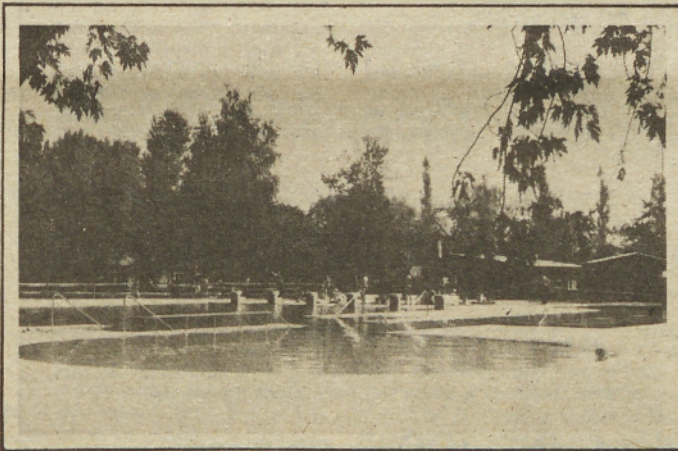
Ludvik Kovač

MORAVSKE TOPLICE

Deset dni prej kot je bilo napovedano, so v Moravskih Toplicah končali gradbeno in instalacijska dela na novem pomembnem objektu — 850 kvadratnih metrov obsegajočem bazenu. Zdravilišče je tako še povečalo svojo ponudbo, kar je v prid tako gostom (nov bazen, v katerem je navadna voda, bo precej razbremenil druge baze) kakor tudi temeljni organizaciji, ki bo posledje imela še več gostov. V sedmih mesecih letošnjega leta so imeli v tem zdravilišču 80 tisoč nočitev, kar je za 10 tisoč več kot v enakem lanskem obdobju. Izkoriščenost prenočitvenih zmogljivosti je bila v tem času 80-odstotna. Zdej je seveda še višja, kajti v Moravskih Toplicah prepi po 900 gostov. V hotelu Termal imajo 400 postelj, v bungalovih oz. lesenih hišicah 100, v kampu pa je prostora za več kot 300 bivalnih enot.

Š. S.

NOV BAZEN



Pogled na nov bazen z navadno vodo v Moravskih Toplicah. To je zelo velika pridobitev za številne obiskovalce tega zdravilišča. Bazni, ki meri 850 kvadratnih metrov, je stal 85 milijonov dinarjev. Foto: Š. S.

Zakaj so delavci prekinili delo?

Petkova prekinitev dela v Tehnostrojevem tozdu Proizvodnja vozil in kmetijske mehanizacije je pravzaprav pokazala, kaj vse žuli delavce. Vzrok je pravzaprav enostaven. V četrtlet so delavci prvič prejeli zajamčeni osebni dohodek, ki (kot vemo) znaša 22.150 dinarjev. Pa sam zajamčeni osebni dohodek ne bi bil tako boleč — nanj so jih že daljša pripravljali — če ne bi prav tiste dni delavci izvedeli za osebne dohodke vodstvenih v Tehnostroju in tozdu ter vodilnih v skupščini in DPO občine Ljutomer (nobeneden nima nižje osnove kot 100.000,00 dinarjev!). Zato jim je že v četrtlet, še bolj pa v petek, prekipelo. Že v petek zjutraj so izsilili zbor delavcev, na katerem naj bi jim vodilni s številkami pojasnili, zakaj delavci za isto delo dobijo manj, oni pa ne. Na tem zboru zadovoljivih odgovorov niso dobili. Delo je ta dan zastaio, delavci pa so zahtevali ponoven zbor, katerega naj

bi se udeležili tudi »občinski funkcionarji«, ki bi jim pojasnili to in ono. Ob 10.30 se je drugi — izsiljeni — zbor delavcev začel, rezultat pa je bil isti. Razen obljube ali predloga, naj izvršnemu svetu in zboru združenega dela pošljejo prošnjo za dvig OD na junijsko raven, delavci niso dobili konkretnega odgovora na nobeno od postavljenih vprašanj, ki so jih žulila. Odgovori, ki so bili najpogostejši, so se končali takole: »Prihodnji teden boste dobili pisno informacijo.«

Vse to pa je očitno premalo za vse tiste, ki so v zadnjih mesecih vložili resnično veliko naporov, da bi proizvodnja potekala normalno, oziroma da bi naredili več prikolice.

Od ponedeljka naprej je polovica zaposlenih doma, saj nimajo kaj delati. Kljub temu bodo prejeli normalen (zajamčeni?) osebni dohodek.

Dušan Loparnik

MEDOBČINSKA GOSPODARSKA ZBORNICA

Izvoz že drugo leto pod načrtovanim

Odbor za ekonomske odnose s tujino pri Medobčinski gospodarski zbornici za Pomurje je na zadnji (torkovi) seji pregledal podatke izvoza in uvoza pomurskih organizacij združenega dela v prvem polletju tega leta.

Že ob polletju je jasno, da se načrtovano 15-odstotno povečanje izvoza ne bo uresničilo. Cilji, ki so si jih pomurski gospodarstveniki zastavili pri izvozu in uvozu niso doseženi prav tako kakor tudi lansko leto ne. Skupni izvoz je večji le v soboški in radgonski, medtem ko je v drugih dveh občinah manjši. Pri izvozu na konvertibilno tržišče pa sta najboljši rezultate dosegli občina Murska Soba in Ljutomer. V občini Murska Soba je daleč največji izvoznik Mesna industrija (tozda Trgovina in Klavnica). V prvem polletju so uresničili 52,8 odstotkov načrtovanega v tem letu, vendar se pojavlja čedalje večji problem v tem, da cene na svetovnem trgu vse bolj padajo, tako da je v resnici fizični obseg izvoženega mnogo večji kot kažejo rezultati. Delna rešitev je v večji raznovrstnosti blaga, ki ga namenjamo za izvoz, ter upravljanje novih izdelkov, poleg tega bi se moralo v izvoz vključiti

ti vse več delovnih organizacij, kajti izvoz ni več samo izvoz zaradi pridobivanja deviz, ampak pomeni možnost nadaljnjega uveljavljanja na tujem tržišču.

Glede na celotni prihodek je v prvem polletju med največjimi pomurskimi izvozniki Ina-Nafta (tozda Rafinerija in Petrokemija). Predvidenih rezultatov ne bodo dosegli, kvečjemu le okrog 50-odstotno, temu pa je krivo nenehno trževanje cen na svetovnem trgu. Čeprav so do sedaj prodali vse, kar je bilo načrtovane, ni deviznega priliva.

Velik, skoraj nepričakovan izvoz na tuje tržišče je dosegel Krkin tozdi ISIS FARMACEVTIKA, ki je do 12. avgusta uresničil že 80 odstotkov načrtovanega izvoza. Trenutno izvažajo največ na Poljsko, vse bolj pa se odpira tudi britansko tržišče.

Kakor so pomurske organizacije združenega dela z rezultati na drugih področjih gospodarstva pod republikim povprečjem, tako je tudi pri izvozu — v prvem polletju letošnjega leta so v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta izvozile za 4,4 odstotka manj blaga.

Bernarda Peček

KROG

Upravičena neučakanost

V Krogu, kjer je že 260 domačij, začeti gradnji in rezerviranih parcel pa še 60 — bi radi še letos asfaltirali okrog tisoč metrov vaških ulic. Sredstva že zbirajo, vendar jih bo očitno premalo. Morda se bodo dogovorili z izvajalcem za dveletno kreditiranje, naložba pa bodo lahko precej pocenili s svojimi gramozom, prevozi in najnujnejšim prostovoljnimi delom.

Pa načrti za prihodnje leto? Gradnja samopostrežne trgovine je neodložljiva naloga.

-js-

RAZKRIŽJE

Elektrika, ceste ...

Naložbena in druga dela potekajo v krajevni skupnosti Razkrižje v glavnem po prvotnih načrtih. Tako bodo do konca leta napeljali na vaško pokopališče elektriko, kar bo stalo 200 tisoč dinarjev. Do praznika krajevnih skupnosti, ki bo 29. septembra, bodo skušali urediti pred lepo obnovljenim kulturnim domom asfaltno parkirišče, ki naj bi stalo milijon 800 tisoč dinarjev. V tem domu bo v kratkem približljiva mladinska popevkarstva prireditelj »Pomurje—Medžimurje.« Letos bodo v vasi Šprinc postavili transformatorsko postajo, ki bo krajevno skupnost stala 400 tisoč dinarjev. Še ta mesec pa bodo na območju razkrižja krajevnih skupnosti navozili na ceste gramoz in v ta namen so predvideli milijon 500 tisoč dinarjev. Torej tudi letos nekaj pridobitev.

Š. S.

DO Golfurist TOZD NARAVNO ZDRAVILIŠČE LENDA

Komisija za delovna razmerja

OGLAŠA zasedbo prostih del in nalog HIŠNIK-VZDRŽEVALEC

Pogoji za zasedbo:

- strojni ključavničar ali inštalater IV. stopnje strokovne usposobljenosti,
- 2 leti delovnih izkušenj pri podobnih opravilih.

Delo se sklepa za nedoločen čas s polnim delovnim časom. V delovne naloge spadajo naslednja dela: vzdrževanje in nadzor centralne kurjave, hladilnih naprav, inštalacij vseh vrst, strojev in naprav, opreme, inventarja ter druga hišniška opravila v gostinskih obratih. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema kadrovska služba tozda 10 dni od objave. O izidu bomo kandidate pisno obvestili v 30 dneh.

J. Votek

V SEPTEMBRU ZAČETEK GRADNJE PRIZIDKA BANKE V GORNJI RADGONI

Do konca leta preurejeni prostori

Po združitvi Kreditne banke Maribor in Ljubljanske banke sta se združili tudi podružnici v Gornji Radgoni. Čeprav so že takrat imeli pripravljene načrte za preureditev in dograditev prostora

rov nekdanje Kreditne banke, jim to takrat ni uspelo, ker niso dobili soglasja občinskega odbora zveze borcev. Ti so trdili, da bo nov prizidek preveč zakril spomenik NOB. Tako je posojil-

ni del v zgradbi Ljubljanske banke, blagajna in likvidatura pa sta v Kreditni banki. To pa je sila neugodno tako za stranke, ki morajo hoditi iz enega v drug prostor, kakor tudi za osebe.

Zlasti pa je tak način dela zelo zamuden in za stranke neprijeten.

Od leta 1979, ko so bili pripravljeni prvi idejni projekti, je minilo šest let, ko so ponovno obudili idejo o posodobitvi in dozdavi banke. Sedaj imajo že vso potrebno dokumentacijo z vsemi soglasji in gradbeno dovoljenje. Izbrali pa so tudi gradbeno podjetje. Najboljši ponudnik je bilo Gradbeno podjetje Pomurje, ki bo začelo z deli prvega septembra, po pogodbi pa jih bodo končali do novega leta.

K preureditvi bančnih prostorov pa jih ni silila samo dobra volja, ampak predvsem število strank, ki je v zadnjih letih zelo naraslo. Po statističnih podatkih poslovne enote se v banki obrne dnevno od 950 do 1000 strank. Ob izplačilnih dnevih pa se obrne tudi do 3500 strank. Ob teh konicah se ljudje nabirajo in stojijo tudi po stopnicah, kar je jasen dokaz, da je stanje nevdružno.

Z novimi prostori bodo v poslovnih enoti pridobili nov prostor za stranke in opremo, ki jo bodo namestili. Tako bo bančno delo hitreje in učinkovitejše. Najpomembnejša pa je preselitev v en prostor. Vrednost naložbe je 50.000.000 dinarjev.

B. Žunec

V Mlinopekovem laboratoriju se (tudi) (z)motljo

Z odstotkom primesi se ne strinjam

Kaže, da le ne gre za osamljen primer, upamo pa, da izjema ne bo postala pravilo. Nekateri sicer pravijo, da se rečimo v žitnici Jugoslavije Vojvodini take reči komajda resno jemljejo, saj se že zavoljo količin — milijonov, ne zgolj nekaj tisoč ton zlatega zrnja — praktično ni mogoče muditi pri posameznih vzorcih. V pomurskih razmerah, ki so kajpak težko primerljive z vojvodinskimi, je občutljivost kmetov, ko sta posredi analiza vzorcev pšenice in sam čukup, tradicionalno velika. Letos, ko je tako po kakovosti kot po količinah ena slabših letin, ni treba veliko, da pride do nezadovoljstva. Pred kratkim smo se zavoljo tega, ker se eden od kmetov-kooperantov KZ Panonka ni strinjal z rezultatom analize vzorca od kupljene pšenice, oglašiti v la-

boratoriju Intesovega tozda Mlinopek v Murski Soboti. Tu so nas — skupaj s prizadetimi — dobobra poučili o vsem, kar nas je zanimalo, povedali pa so nam tudi, da dnevno analizirajo okrog 400 vzorcev. Pri tem ni izključeno, da ne bi moglo priti do napak, zlasti kar zadeva primesi, ki jih ročno odbirajo. »Toda ne zmotimo se vedno na račun stranke, ampak včasih na lastno škodo,« so v Mlinopekovem laboratoriju zavrnili izziv, če nimajo morda kdaj pa kdaj za bregom kakšnih spekulativnih namenov. »Sicer pa ima sleherni, ki mu odkupimo pšenico, možnost, da terja ponovno analizo vzorca — ta gre na naše stroške — ki jo vpriči njega tudi opravimo,« so dodali. Če pa občan še vztraja pri svojem, lahko na pristojnih zavodih v Mariboru ali Ljubljani

za svoj denar terja, da mu opravijo super analizo. Vse to pa je povezano s časom, višjimi stroški in živci, zato je najbolje — da bi vendarle prišli do konca — obrniti se na pristojno inšpekcijo ali sodišče. V Mlinopeku si pač ne morejo privoščiti, kljub solidni opremljenosti, da bi »prebirali« na stotine in tisoče ton »zlatega zrnja« ročno — strojno se še ne da, z računalnikom prav tako ne — še manj, da bi analize vzorcev delali doma pri kmetih. Kar zadeva primesi, vključno s poško-dovanim zrnjem, odločno zani-kajo, da bi se morda na ta način skušali okoristiti in jih porabiti zase. »Vozimo jih na odpad oziroma na voljo zainteresiranim,« smo zvedeli. In še to: vsak vzorec hranijo.

B. Žunec

Šolarjem se obetajo boljši časi

Mesto Murska Sobota je vse večje in število njegovih prebivalcev, meščanov torej, se bo morda še letos povzpelo na 14 tisoč. V prvem polletju jih je bilo namreč prijavljenih že 13.555, kmalu pa se bodo priselili novi stanovanjci v nove bloke na Lendavski ulici. Znano je, da se precej širijo tudi okoliška naselja (Černelavci, Rakičan, Krog, Martjanci idr.). Vse to pa prinaša s seboj nekatere težave, zlasti za vzgojo in izobraževanje. Otroški vrtci in predvsem osnovne šole so namreč postali tesni kot malokje drugod v občini. V zadnjem obdobju se je število osnovnošolcev vsako leto povečalo za en oddelek. Na treh osemletkah so zato morali uvesti za razredno stopnjo menjalni pouk (en teden dopolne, drugi popoldne), učenci osnovne šole s prilagojenim učnim programom (Prekmurske brigade) in OŠ Karel Destovnik-Kajuh pa morajo gostovati na OŠ Dane Šumenjak. Razen prve osemletke ostale tri tudi nimajo ustreznih telovadnic.

Naposled pa se šolarjem le obetajo boljši časi. Pri osnovni šoli Prekmurske brigade, ki jo obiskujejo lažje duševno prizadeti otroci iz celotne soboške občine, so prejšnji mesec začeli graditi prizidek s 16 učilnicami. Če bo šlo vse po načrtih, bodo dela končali še letos (do 30. novembra), stala pa bodo okrog 120 milijonov dinarjev. Sredstva je zagotovila občinska izobraževalna skupnost iz referendumskega programa.

Pravkar končujejo tudi obnovo (zunanost) OŠ Karel Destovnik-Kajuh, za kar je izobraževalna skupnost iz združenih sredstev amortizacije namenila 12 milijonov dinarjev.

Huda prostorska stiska bo torej v Murski Soboti sčasoma nekoliko omiljena, ne pa tudi dolgoročno rešena. To bi storili šele z zgraditvijo pete osemletke ali razširitvijo ene izmed sedanjih šol, še prej pa je treba urediti poslopje sedanje osnovne šole s prilagojenim učnim programom (2. faza) in tamkaj zgraditi novo telovadnico, ki bo namenjena učencem OŠ Edvard Kodelj in Prekmurske brigade, koristila pa naj bi tudi za športno dejavnost samega mesta.

JOŽE GRAJ



Pri osnovni šoli Prekmurske brigade v Murski Soboti že gradijo prizidek, ki bo začasno nekoliko omilil prostorsko stisko šolarjev v občinskem središču. (Foto: I. R.)

PRAŠIČJA KUGA TUDI V SLOVENIJI

V Pomurju preventivno cepljenje

Po uradnih podatkih se je prašičja kuga v zadnjih mesecih razširila skoraj po vseh republikah, najmočnejša žarišča pa so v okolici Osijeka, Samoborja in Zagreba. Prejšnji teden so opazili pojave prašičje kuge tudi v Sloveniji, vendar zaenkrat le na Dolenjskem. V Pomurju prašičje kuge še ni.

Bolezen se širi zelo hitro, in to s prometom. Povzročitelj je virus, do okužbe pa pride največkrat z mesom, ki ga vozijo z drugih območij. Svinje pridejo v stik z virusom prek pomij. Oblik bolezni prašičje kuge je več, tokrat se je pojavila akutna, ki ima to značilnost, da se hitro širi in da zbolijo več prašičev naenkrat (v tem se razlikuje od rdečice, pri kateri zbolijo samo po en prašič naenkrat). V Pomurju že dolga leta ni bilo kuge, zato bi opozorili na znake: prašič odklanja hrano, ima cvileč glas in visoko temperaturo do 40 stopinj, vendar ne nad 41, ker je potem to že znak za rdečico.

Da bi preprečili razširitev kuge na naše območje, je Veterinarska postaja iz Murske So-

bote organizirala preventivno cepljenje proti prašičji kugi; s cepljenjem postanejo prašiči odporni proti tej bolezni. Od torka do srede so cepili okrog 13 tisoč prašičev. Cepijo vse prašiče v vaseh, ki so v bližini velikih farm, ter v vaseh v bližini Mure. Prav tako se cepijo prašiči v vaseh, iz katerih so delavci, zaposleni na farmi v Rakičanu, ter prašiči s kmetij, ki vozijo pomije iz hotelov, bolnic in večjih restavracij.

Da bi preprečili razširitev kuge v Pomurje, se morajo vsi izogibati stika s hrano z drugih območij ter nekaj časa ne smejo potovati na okužena območja, prav tako naj ne bi kupovali mesnih izdelkov in predvsem svežega mesa s teh območij.

Tudi Mesna industrija iz Murske Sobotice že nekaj časa izvaja strožje varnostne ukrepe proti okužitvi s prašičjo kugo, vsi mesni izdelki pa so pod stalno kontrolo.

Če se bo kuga kljub vsemu širila, bo po naročilu republiške veterinarske uprave cepljenje vseh prašičev obvezno.

Bernarda Peček

POGOVOR S PREDSEDNICO OK SZDL GORNJA RADGONA MARIJO ŠEDIVY

Aktivnih le 28 odstotkov delegatov

Aktivnosti v občinskih konferencah SZDL, v zvezi s pripravi na naslednje srednje-ročno obdobje, volitve in na uvedbo novih samoprispevkov so se začele že pred dopusti. Dopusti so te dejavnosti nekoliko omrtvili, toda glede na pomembnost, pa tudi prelomnost dohodkov v naslednjem letu je pričakovati, da bodo aktivnosti močno zaživele. V radgonski občini so z aktivnostmi začeli že v mesecu februarju, ko so začeli z izobraževanjem delegatov v temeljnih okoljih. To je potekalo do konca meseca aprila. Poleg izobraževanja so ocenjevali tudi delo delegatov in delegacij. Ta akcija jim je bila osnova za priprave na naslednje volitve.

Tovarišica predsednica, občinska konferenca SZDL v Gornji Radgoni je začela s pripravami na naslednje volitve že februarja, ko ste začeli z izobraževanjem delegatov. Kakšne so ugotovitve, ki vam bodo prav gotovo koristile za volitve v letu 1986?

M. Šedivy: »Koordinacijski odbor pri OK SZDL, si je zastavil program izobraževanja delegatov. V letošnjem letu smo se odločili, da to ne bo standardno v obliki predavanj, pač pa smo to izvedli v obliki pogovorov. Razdeljeno je bilo na dva dela. V prvem smo podali ocene dela skupščine občine in interesnih skupnosti, v drugem pa smo obravnavali skupščinsko gradivo. V času izobraževanja smo zbirali opombe, ki smo jih strnili na seji predsedstva. Iz ugotovitev izhaja, da z delovanjem delegacij ne moremo biti zadovoljni. V krajevnih skupnostih smo va-

bili 380 članov delegacij in 50 odgovornih iz družbeno-političnih delegacij in samoupravnih organov krajevnih skupnosti, razprave pa se je udeležilo 135 vabljenih oziroma 31,6 odstotka. V združenem delu se jih je



odzvalo 27,1 odstotka. Največja udeležba je bila v Modri, medtem ko bi v Avtoradgoni tozda Transport in Bivalne enote morali sestanke celo ponoviti. Nekatere vsebinske ugotovitve se ponavljajo vsa leta. Tako je še zmeraj premalo neposrednega odločanja, preveč se vztraja na predloženem predlogu gradiv. Zaradi nepravilnosti delegati izgubljajo zanimanje, očitna je tudi nemoč delegatov. Premalo je povratnih informacij. Nekatere pomembne odločitve pa gredo mimo delegacij in se o njih razpravlja v ozkih krogih. Ugotovili smo tudi, da smo naredili napake v kandidacijskih postopkih, pri prejšnjih volitvah, ko smo ne-

katerim funkcijam dajali prednostno nalogo, druge pa so bile prepuščene naključju, kar se močno odraža v delu samoupravnih interesnih skupnosti. Precej članov niti ne ve, da so v delegaciji. Kot kaže se na prva vabila niso odzivali potem pa se je pozabilo nanje, namesto da bi jih poklicali na odgovornost. Zato bomo morali osrednjo pozornost nameniti kadrovskim pripravam.

Glede na izkušnje in oceno o kateri sva se pogovarjala, kako ste zastavili aktivnosti za volitve, ki so pred nami?

M. Šedivy: Mi smo opravili posvete s predsedniki in sekretarji krajevnih konferenc, kjer smo se dogovorili o merilih in kriterijih za kadrovanje in pregled za katere funkcije in delegatske dolžnosti je treba evidentirati. Zlasti smo se dogovorili za celovitost evidentiranja na vseh ravneh od krajevnih skupnosti do republike in federacije ter v družbenopolitičnih organizacijah, ne glede na iztek mandata. Do konca septembra pa bodo zbrana tudi statistična poročila. V tem času se bo sestala tudi volilna komisija.

Nahajamo se pred novim dolgoročnim in srednjeročnim obdobjem, nosilec javne razprave v krajevni skupnosti je SZDL, kako pa ste zastavili aktivnosti na tem področju?

M. Šedivy: »Javne razprave bomo izvedli v prvi polovici septembra, na teh razpravah bodo sodelovali člani izvršnega sveta kot razlagalci, teh dolgoročnih dokumentov. Zaenkrat do danes s strani združenega dela ni bilo nobenih odzivov,

saj na izvršni svet še ni bilo nobene opombe. Če se dotaknem krajevnih skupnosti potem pričakujemo tu bogato razpravo, ki bo usmerjena v prostorsko ureditev občine. To nam kažejo že izkušnje z razpravo o prostorskem planu. Glede na še nekatere nerazrešene probleme okrog osnovnega šolstva je pričakovati bogato razpravo tudi na tem področju. Pa tudi komunalne infrastrukture še nimamo zgrajene v vseh krajevnih skupnostih, tako da je tudi tu pričakovati bogato razpravo.

V radgonski občini se pripravljate tudi na uvedbo občinskega samoprispevka. Katera področja bo zajel referendumski program?

M. Šedivy: »V tem srednjeročnem obdobju nam je iz programa izpadla videmska osnovna šola. Poleg tega so prišle pobude iz drugih krajevnih skupnosti, ki prav tako izražajo potrebo po obnovitvi ali dograditvi šolske mreže. Tu naj omenim osnovno šolo Apače, Stogovce. Del občinskega samoprispevka pa naj bi šel tudi za komunalne zadeve, kar je predlagala krajevna skupnost Spodnja Ščavnica. Sicer pa sta problema šolstva in komunale najbolj pereča, čeprav komunalni nekoliko manj, ker v krajevni skupnosti imajo krajevne samoprispevke za komunalno ureditev, vendar se brez dodatne pomoči vsega zastavljenega ne da realizirati, zato bo del občinskega samoprispevka potrebno nameniti za komunalne zadeve.«

Janez Votek

STANOVANJSKA ZADRUGA ČERNELOVCI, Murska Sobota, Zvezna 12, začenja s komunalno ureditvijo II. faze zemljišč za stanovanjske objekte v Černelavcih. Gradnja stanovanjskih hiš se bo začela v letu 1986. Predvideva se gradnja:

- 20 individualnih hiš — pritličnih,
- 21 atrijskih hiš,
- 50 vrstnih hiš.

Iz I. faze gradnje je prostih še 11 vrstnih hiš in prostor za 5 lokali (20 do 40 m²).

Vabimo vse, ki bi gradili hišo v naslednjih treh letih, da se vključijo v zadrugo in tako najhitreje rešijo svoj stanovanjski problem.

Vse informacije dobite na upravi zadruge vsak petek od 6.30 do 12.00, vsako drugo soboto v mesecu od 6.30 do 12.00 in po telefonu 25-006.

Obrtno podjetje KOMUNA Beltinci razpisuje na podlagi Statuta in sklepa delavskega sveta DO prosta dela in naloge

RAČUNOVODJE delovne organizacije

s posebnimi pooblastili in odgovornostmi za dobo 4 let.

Poleg splošnih pogojev mora imeti:

- višjo ali srednjo strokovno izobrazbo ekonomske smeri
- 3 oziroma 5 let delovnih izkušenj pri podobnih delih.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh od dneva razpisa na naslov: Obrtno podjetje KOMUNA Beltinci, Panonska 28.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 15 dneh.

gorenjevarstroj

Industrija in montaža n. sol. o. Lendava
Industrijska cesta

GORENJE VARSTROJ TOZD VARIS, Proizvodnja in montaža sanitarnih kabin n. sol. o. Lendava

Komisija za delovna razmerja tozda VARIS objavlja prosta dela in naloge.

vodoinštalater na gradbišču III

Pogoji: Poklicna šola za vodoinštalaterja in 3 mesece delovnih izkušenj.

Kandidati bodo pri delih in nalogah sklenili delovno razmerje za nedoločen čas z 2-mesečnim poskusnim delom.

Kandidate prosimo, da v roku 15 dni po objavi pošljejo vlogo na naslov: Gorenje Varstroj, Kadrovska služba, 69-220 Lendava.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po poteku roka.



MURA
TOVARNA OBLAČIL IN PERILA
MURSKA SOBOTA

vabi v skladu s perspektivnim razvojem delovne organizacije, vse večjimi zahtevami po uvajanju nove tehnologije in novih znanj in potrebami po strokovnem vodenju delovnih procesov

k sodelovanju strokovnjake:

- diplomirane inženirje konfekcijske tehnologije — 5
- diplomirane tekstilne inženirje — 5
- diplomirane inženirje oblikovanja tekstilij in oblačil — 1
- diplomirane ekonomiste — 3

z delovnimi izkušnjami ali brez njih, s smislom za poslovnost, izrazito sposobnostjo komuniciranja, znanjem angleškega in nemškega jezika in nagnjenjem k ustvarjalnemu delu na področjih:

- razvoja tekstilne tehnologije,
- upravljanja in kontrole proizvodnih procesov,
- sistemskega spremljanja modnih tokov in oblikovanja oblačil,
- komercialne dejavnosti doma in v tujini, poslovne informatike in tržnih raziskav,
- organiziranja in programiranja računalniških obdelav.

Novim sodelavcem nudimo zanimivo in ustvarjalno delo, dobre delovne razmere, možnost strokovne uveljavitve, OD, ki je višji od povprečja in dejavnosti, zagotavljamo reševanje stanovanjskih vprašanj.

Delavski svet tozda PERILO
in
delavski svet tozda ŽENSKI PLAŠČI

razpisujeta

dela in naloge

1. TEHNIČNEGA DIREKTORJA TOZD PERILO
2. TEHNIČNEGA DIREKTORJA TOZD ŽENSKI PLAŠČI

Pogoji:

Visoka izobrazba konfekcijske ali tekstilne smeri in 5 let delovnih izkušenj v tehnični službi ali

višješolska izobrazba iste smeri in 8 let delovnih izkušenj.

Vse, ki izpolnjujejo pogoje in bi želeli delati v naši delovni organizaciji, vabimo, da pošljete pisne prijave na naslov:

DO MURA,
Kadrovsko-socialna služba,
69000 MURSKA SOBOTA

v 15 dneh po objavi. Splošne informacije lahko dobite tudi telefonsko na št. (069) 21-535, int. 266.

Prijavljene kandidate bomo povabili na pogovor.

VARSTROJEV NALOŽBENI ZALOGAJ

NUJNOST »ZIDOV« IN OPREME NA DLANI

Tako vaaj zagotavlja Alojz Kramer, tehnični vodja temeljne organizacije Tovarna varilne opreme v lendavski delovni organizaciji Gorenja-Varstroj. Gre za novo proizvodno dvorano z domačo opremo, ki bo po zadnjih podatkih stala okrog 135 milijonov dinarjev. Pri tem računajo tako na lastna oziroma združena sredstva kot bančne kredite. Če bo šlo vse po načrtih, naj bi začeli z izgradnjo še ta mesec, jo končali do konca leta, a proizvodnjo pa začeli v prvem četrtletju prihodnjega leta. Prostornejše bo za obstoječo dejavnost, izboljšani bodo pogoji za delo zaposlenih in za izdelavo tehnološke opreme, orodij in naprav. Nadaljevali bodo s pridobivanjem usposobljenih, prodornih strokovnjakov in hkrati skušali zagotoviti kar se da visoko izkoriščenost proizvodnih zmogljivosti.

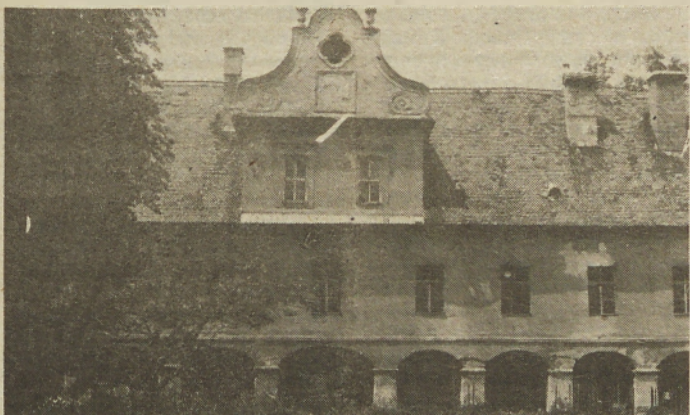
A. Z.

GRADOVI V POMURJU

Rakičanski grad

Zgodovino gradnje gradov in dvorcev v okviru ogrske države v poznem fevdalizmu lahko omejimo z dvema letnicama: 1526 (bitka pri Mohaču) in 1711 (krvava zadušitev Rakoczijske revolucije). Obdobje dveh stoletij je čas velikih sprememb: habsburška vladarska hiša je se utrdila v Podonavju in s tem prinesla tudi

1630 in 1631 navajajo, da so v Rokytzanu na dvorcu gradili. Takrat so nastala izrezljana vrata. Leta 1640 omenjajo »osrednjo hišo« (középső ház), ter »hišo« stari dvorec in še eno »hišo«, ki se naslanja nanj. Pergamenti iz leta 1645 govorijo o »sobi, ki se odpira v grajski stolp«, iz popisa za 1652. leto pa zvemo, da so po-



Pročelje rakičanskega gradu je še dokaj ohranjeno, zato pa notranjščina razkriva, da je tudi ta spomenik naše kulturne dediščine načel zob časa. Še bolj pa človeška nemarnost in dejstvo, da grad brez namembnosti postaja ruševina. Upajmo, da v tem primeru ne bo tako! Foto: Š. Celec

kulturno-umetniški vpliv Avstrije. V tem prostoru — tudi v Prekmurju — arhitektura dobiva nove značilnosti bogate baroka. Visoko plemstvo spreminja svoje vedenjske vzorce, odmirja vsedržavna plemenska zveza, v ospredje prihajajo familiarni in ekonomski interesi. Oligarhični vrhovi s porokami, dedovanjem in drugimi političnimi transakcijami utrdijo svojo vsestransko moč, vpliv in oblast. Posledica gospodarske moči pa je vedno razkošnejše življenje v dvorcih in gradovih tudi na podeželju. Na obmejnem pasu med osmanskim carstvom in habsburško monarhijo plemiške zgradbe postajajo utrditve, vendar nimajo le obrambne vloge, ampak postanejo gospodarska in trgovska središča. Prav to je značilno tudi za Rakičano, ki je v velikem konglomeratu posestva družine Battany predvsem v 17. stoletju, odigral pomembno vlogo.

Boldizsaru Bathanyju je legendarni kralj Matjaž (Matyas Hunyadi) v zameno za usluge dodelil prva posestva Železni županiji, poznejši vladarji pa so z novimi donacijami še bolj povečali ta posestva. Rodbina je imela sedež v Nemet-Ujvaru, vendar so tudi na drugih posestvih postavljali razkošne dvorce in gradove, ki so imeli poseben pomen. Tako je Rakičan bil predvsem trgovsko in informacijsko središče od važni prometni žili. Iz pisem rakičanskih oskrbnikov lahko razberemo, da so svojega gospoda zelo natančno obveščali o dogajanjih na meji. Trgovci so prihajali predvsem iz bjelovarsko-krizevske smeri in iz Zagreba, Varaždina, Čakovca prek Lendave in Rakičana, kjer so poleg blaga posredovali tudi vesti o trgovini in Turkih.

Pomembno pa je bilo trgovanje z vini: rakičanski grajski oskrbnik je priskrbel odlična reprezentančna štajerska vina tudi za ostale gradove in dvorce na veleposestvu Bathanyjev. Pisma nam pričajo, da je bil v 17. stoletju Rakičan tudi »uvoznik« južnega sadja, kristala, tekstila in drugega blaga iz Italije za celo veleposestvo.

Obenem z gospodarsko rastjo Rakičana utrjujejo tudi dvorec sredi posestva. Dokumenti iz leta

pravili podstrešje na hiši dvorskega ključarja, pri dvorcu so dozdali »spalno hišo« in imeli so staro skladišče. Najbrž tri leta pozneje so dvorec nadzirali za eno nadstropje, kajti popisovalec je med drugim navedel: »V novi contignaciji nad stolpom je spalna hiša mojega milostljivega gospoda«. Listina iz leta 1702 rakičansko posestniško zgradbo označuje kot »Castellum« in omenja še staro palačo, tretjo in četrto sobo ter še eno »hišo«.

Prav v obdobju relativnega zatíjšja zadnje tretjine 17. stoletja, ko ni bilo tako močne turške nevarnosti, je Rakičan doživljal svoj razcvet. Precej škoda pa so Turki povzročili toč v obdobju 1640—1650, ko so v okolici Rakičana in Murske Sobotte pustili v šestnajstih vaseh in odgnali v suženjstvo 390 ljudi. Leta 1623 pa so Turki oropali štiri vasi v okolici Rakičana, vendar posestvu in dvorcu niso prizadejali nič hudega.

Med Rakoczijevim uporom je bila v Rakičanu odločilna bitka: hrvaški grof Drašković je s svojo vojsko tu napadel upornike, jih premagal ter zavzel Rakičan in Mursko Sobotto.

Sčasoma je rakičansko posestvo izgubilo svojo veljavo. Za lastnike je bil dvorec vse bolj poštinski. Konec 19. in v začetku 20. stoletja je bila lastnica posestva in gradu Georgina Saint Julien Wallisse, roj. Battany, po njeni smrti 1924. pa sta podedovala polovico sin Albert, grof St. Julien Wallisse in hči Illona, vdova Dürkheim. Grof Albert, rakičanski graščak, je živel v Austriji, sem je prihajal le na počitnice. Z ustanovitvijo kmetijske šole so hoteli St. Julienne razlastiti, toda po pritožbah in posredovanjih so uspeli obdržati grad s parkom, kjer stoji družinska kapelica iz leta 1880, ki pa jo je danes močno načel zob časa.

In kakšna je usoda te arhitektonsko lepe, v stoletjih večkrat spreminjajoče se zgradbe z lepim arkadnim dvoriščem? Delno je ušla bolni usodi drugih gradov, ker je bil tu dolga leta dom oskrbovancev. Novo vlogo dobiva s semenarno, z ateljejem in z gobami, ki jih v kleti goji zasebnik...

Ela Pivar



O sožitju umetnosti in ohranjanja naše doslej zanemarjene kulturne dediščine pričča svetel primer iz rakičanskega gradu. V njem si (ob podpori občinske kulturne skupnosti, ki je po sklepu zadnje skupščine prispevala 40.000 dinarjev) ureja svoj atelje akademski slikar Ignac Meden. Krepko je moral pljuniti v roke, da bo iz načrtih zidov graščine v idilični okolici lahko uredil primeren prostor za likovno ustvarjanje.

Foto: Š. Celec

OB IZIDU KNJIGE

Zahvala padlim in opomin živim

POMNIKI NOB V SLOVENSKIH GORICAH IN PREKMURJU

Na knjižni trg smo dobili dokaj obsežno in zajetno knjigo (467 strani), katere gradivo so v pretežni meri zbrali, ostalo pa preverili domači prosvetni delavci — pedagogi Drago Novak, Ivo Orešnik in Herman Štcl.

Do sedaj za ta del Slovenije ni bilo tako obsežnega dela, čeprav je nekaj malega vendarle izšlo, kot Ftičarjevi »Spomeniki NOB v občini Lendava« (1980), »Pomeniki naše revolucije« (1961) in »Spomeniki in spominska obeležja NOB v občini Ljutomer« (1973).

Avtorji so želeli predstaviti Slovenske gorice in Prekmurje ne samo s konkretnim besedilom in posnetkom spomenika, ampak širše geografsko in zgodovinsko. Geografski oris Prekmurja sta prikazala Ludvik Olas in Herman Štcl, medtem ko je Ivo Orešnik pripravil oris narodnoosvobodilnega gibanja. Geografski oris Slovenskih goric pa sta pripravila Božo Kert in Herman Štcl, medtem ko je Drago Novak prikazal oris narodnoosvobodilnega gibanja.

Spomeniki so obdelani po občinah in krajih po abecednem redu. S tem je bralcu oz. iskalcu olajšano delo, knjiga pa dobiva vrednost vodnika, ki smo ga tudi do sedaj za to območje v takšni podobi pogrešali. Pri vsakem obeležju so omenjeni zgodovinski dogodki, ki se nanašajo na obeležje in kraj. Zemljevidi še bolj nazorno-pozorjajo kraje, kje so ti spomeniki, velikega pomena pri tem pa je še našeta literatura in viri, ki govorijo širše o tematiki, ki je sicer pregledno in priročno v skrajšani obliki zajeta v omenjeni knjigi. Nedvomno bi bralec in obiskovalec pogrešala abecedni imenik, če ga knjiga ne bi imela.

Vsak, ki bo bral ali obisal spomenike, bo verjetno presenečen nad tako bogato zgodovino tako majhnega in vedno odmaknjenege področja, pa tudi do nedavna premalo poznanege na vseh področjih. V uvodnih mislih Vida Tomšič ugotavlja: »Kratki opisi dogodkov in ljudi omogočajo neposredno doživetje pretresljivega mučeništva in junaštva, pa tudi nepopisne okrutnosti in nečloveškega, nesmiselnega nasilja okupatorjev in njihovih tujih in domačih hlapcev.«

V knjigi žal niso zajeti (morda je zaradi preglednosti tudi boljše) spomeniki oz. nagrobniki, ki so jih postavili svojci umrlih.

Zanimivost knjige je med ostalim še v tem, da sta prvič enotno prikazana osvobodilni boj in ljudska revolucija obeh pokrajin.

Tudi iz te knjige nazorno veje poudarek, da je osvobodilni boj na tem področju potekal v izredno težkih razmerah. To vedo povedati tudi borci, ki so bili poslani sem od drugod. Zato moramo razumeti še to, da so padli številni mladi ljudje, ki so bili morda premalo preizkušeni in prekaljeni v bojevanju. In ta volja oz. ho tenje že veliko pomeni in nam mora biti dragoceno. Bralec in sploh vsak bo moral pritrčiti besedam, zapisanim v uvodu:

»Pomeniki NOB so zahvala padlim in opomin živim. Sporočajo nam, da je vsak posameznik odgovoren za napredek naroda, zato mora biti pripravljen tudi na lastno žrtve. So trenutki, ko se lahko življenje ohranja le s pripravljenostjo na smrt, če ni srednje poti.«

Bogato gradivo s slikami, ne samo spomenikov žrtvam, ampak tudi motivi pokrajine, kopije časnikov in časopisov, slike dogodkov med obema vojnoma in med samo drugo svetovno vojno, popestri podoba pokrajine, o kateri je beseda. Posebno zanimivo



je za tiste, ki jim to področje ni znano, ali pa je gradivo raztreseno na več strani.

Seveda so se vtjhotapile pri tej obilici podatkov in naglici dela napake, ki bi jih bilo potrebno popraviti, a tukaj o tem ne bi govorili.

Ob vsem tem ni nič presenetljivega, če nimamo očitkov glede jasne in enostavne metodologije, saj so delo pripravili sami pedagogi praktiki in to iz stroke, ki jo tudi obravnavajo, pa tudi to, da so o tem že vsi prej pisali.

Ta informativni zapis zaključimo še enkrat z besedami iz uvoda: »Kolikor dalj listamo po knjigi Pomeniki NOB v Slovenskih goricah in Prekmurju, toliko bolj se zavedamo velikega pomena te publikacije. Pomembna je ne le za domačine iz krajev, o katerih revolucionarni preteklosti in žrtvah govori, temveč za vse Slovence, sodobnike in znance vse narodov in narodnosti Jugoslavije. To ni knjiga, ki bi jo lahko prebrali enkrat za vselej. Še in še jo bomo jemali v roke pri šolskih urah zgodovine NOB in ob mnogih dnevih — obletnicah, spremljala nas bo na potovanjih po teh krajih. Z njo si bomo ob spomeniku ali skromni plošči vedno znova priklicali v spomin usodne boje za osvoboditev in družbene spremembe, potrebne za našo svobodo.«

Knjiga je izšla v počastitev 40-letnice osvoboditve pri Pomurski založbi v Murski Soboti v tehnični opremi Franca Mesariča.

FRANC KUZMIČ

—IZ GLASBENEGA SVETA—

Dopustniški klepet s skladateljem Slavkom Šuklarjem

Trinidesetletni profesor glasbe in skladatelj Slavko Šuklar živi v glasbo in za glasbo. Vedno znova se rad vrača v rodne Gančane, da preživi nekaj dni v domači hiši pri starših, da obišče prijatelje in si nabere v domačih logih novih moči za glasbeno ustvarjanje.

V vročih dopustniških dneh najlaže skleneš novo prijateljstvo ali pa srečaš prijatelja ali znanca, ki ga že dolgo nisi videl in pogovor se zasuje v nevsakdanjo tematiko, klasično glasbo. Najbolj zanesljivo je le poslušati in tu in tam kaj previdno vprašati. Pravi krožek o klasični glasbi, saj so sogovorniki poleg Slavka in prijanznih staršev še: Slavkova žena Ljiljana, profesorica glasbe in dirigentka, dekan Akademije umetnosti v Novem Sadu in skladatelj, profesor Ivan Kovač ter njegova žena Ružica, profesorica violine na tej akademiji.

Slavko Šuklar je na Akademiji umetnosti v Novem Sadu asistent pri predmetu strukturalna analiza glasbenega dela, končuje pa diplomski študij v Beogradu. V skupini profesorja Srdana Hofmana. Ni mi bilo treba posebej spraševati, da se je glasbene abecede začel učiti pri očetu Ludviku in nato pri tovarišu Ernestu Lukaču na glasbeni šoli v Murski Soboti. Ko sem ga spomnil, da se je s skladanjem poskušal že kot kratkohlačnik na beltiški osnovni šoli, je le vzdihnil: »Kje so že ta lepa leta!«

Že dve leti dela na kompoziciji Pasakalja — variacije za veliki simfonični orkester, ki jo namerava končati letos jeseni.

Tudi slovenski televizijski gledalci smo lahko spremljali nadaljevanke televizije Beograd Bahino unuče, a le redki so vedeli, da je skladatelj te glasbe doma iz Gančan v Prekmurju.

»Napisal sem tudi glasbo za nadaljevanke televizije Novi Sad Bajka o pradelici.« nadaljuje Slavko.

»Največ sem delal za televizijo Novi Sad in Neoplanta film iz Novega Sada. Napisal sem glasbo za 15 dokumentarnih filmov in za 2 radijski dramati.«

Dekan Ivan Kovač je z zadovoljstvom govoril o sodelovanju s slovenskimi skladatelji in inštrumentalisti in našteval več znanih imen kot: Aci Bertoncelj, Jože Falaut, Ivo Petrič in Josip Šurber.



Akademija ima tudi stalno sodelovanje z moskovskim konzervatorijem Čajkovski. Na novosadski akademiji so delali najbolj znani glasbeni pedagogi-instrumentalisti: Timakin, Brumberk, Valdma in Marina Jašvili, ki je kot zaslužna umetnica dobila v uporabo od moskovskega muzeja pravo stradi-varko. Profesorica Ružica je smeje še dodala: »Tako se tudi Novi Sad lahko ponaša s tem, da je imel nekaj časa stradivarko.«

Ko sem Slavko Šuklarja povprašal po najuspešnejših kompozicijah, je omenil Simfonijsko poemo 75 za veliki simfonični orkester, ki jo je leta 1980 na svetovnem tekmovanju izvajal orkester harmonik Sonja Marinković iz Novega Sada in prejel za izvedbo »grand prix«. Kompozicija Blešči-ce je napisana za komorni godalni

orkester in flaute in je bila že večkrat izvajana na televiziji in radiu Novi Sad. Skladba Klavirini pa je bila prikazana na srečanju mladih komponistov Jugoslavije in Sovjetske zveze v Kijevu, leta 1983, kjer je Vojvodino predstavljala Slavko Šuklar, zdaj pa je uvrščena v program Jugoslovanske glasbene tribune v Opatiji, saj je ob izboru dobila najvišjo oceno med kompozicijami iz Vojvodine.

»Ali ob vsem tem delu najdeš čas tudi za kak hobi?« sem bil raveden.

»Tudi moj hobi je povezan z glasbo; to so razne improvizacije in jazz.«

Pred sabo sem imel osrednji vovodinski časopis Dnevnik in prispevek novinarke N. Savković o Slavku Šuklarju, kjer je med drugim pisalo: »Ves čas razmišljam o teh prelepih prekmurskih pesmih in melodijah. Zbiram jih, pa bom zagotovo en ciklus svojega ustvarjanja posvetil temu ljudskemu blagu.«

Meni je nadaljeval: »Na Prekmurje, še posebno pa na rojstno vas Gančane, sem preveč navezan, zato bom to svojo namero zagotovo uresničil. Vsaj nekaj teh lepih ljudskih pesmi nameravam privedi za vokalno in instrumentalno izvedbo.«

Naš »klepet se je končal, kot se spodobi: poslušali smo posnetek Johanes pasion J. S. Bacha, zaključnega koncerta srednje glasbene šole iz Novega Sada pod taktiko Slavkove žene Ljiljane.

Ob koncu je Slavkova mama skromno dodala: »Veliko Slavkovih prijateljev me sprašuje, kaj dela, pa jim žal kaj dosti ne vem povedati.«

Prav je, da bodo vsi ti številni prijatelji in znanci zdaj kaj več zvedeli, kako ustvarja »naše gorliste«, vedno veder in nasmejan skladatelj Slavko Šuklar.

Peter Brunec

kulturni koledar

PETEK, 23. AVGUSTA

RADENCI — V Razstav-nem salonu hotela bo ob 18. uri otvoritev likovne razstave del profesorja dr. Franceta Cegnarja iz Ljubljane.

France Cegnar

Univerzitetni profesor dr. France Cegnar se intenzivno ukvarja s slikarstvom že vrsto let, tako rekoč od malega; slikal in risal je tudi že kot mlad partizan, posebno pa ga je pritegnilo likovno ustvarjanje tedaj, ko je delal nekaj časa tudi v tehniki nad Semičem, kjer je bil tedaj zbran cvet likovnikov partizanov, med njimi France Mihelič, Ivo Seljak-Copič, Ivo Šubić in drugi. Takrat se je mladi partizan posvetil zlasti risarskim nalogam, za risbo pa vemo, da je hrbenica slehernega dobrega likovnega dela. Vse tiste izkušnje, ki jih je avtor takrat pridobil bolj ali manj še danes odmevajo v njegovem delu, saj je risba ena vidnih in pomembnih organskih sestavin tako v Cegnarjevih oljih kot pastelih.

Življenje je teklo po svoje in njegova velika želja, da bi po osvoboditvi študiral slikarstvo, se je zaradi takratne precej trde in krute realnosti spremenila le v sanje. Cegnar je študiral in študij končal, toda misel na likovno umetnost ga ni zapustila; sleherni prosti trenutek — to počenja še danes — je izkoristil za to, da je prenašal na platno in papir vse tisto, kar je lepega in trajnega videl in čutil v sebi in okrog sebe. V vseh teh povojnih letih je ustvaril veliko število oljnih slik, pastelov in risb, ki ne malokrat presegajo raven zgolj »rezultatov likovne kreacije« in duševnega relaksa ter postajajo že skoraj prave polnokrvne umetnine, odsevi globljega razumevanja in izpolnjevanja plemenitega likovnega poslanstva. Zlasti odlične so Cegnarjeve krajinske podobe v mehkih tonških barvnih prevlihi in v razpršeni dnevni svetlobi, ali krajine v oblačnem deževnem vremenu ter ob drugih značilnih vremenskih priložnostih, ko ustvarjalec v bistvu polaga v srž vzdušja upodobljene krajine, svoja osebnostna občutja in razpoloženje. Tako je na zloženko ki je izšla ob odprtju razstave v Radenci zapisal Franc Zalar.

Na otvoritvi bo nastopila flautistka Katja Krajnc iz Gornje Radgone in predvidoma zapel Ljutomerski oktet.

NEDELJA, 25. AVGUSTA

GORNJA RADGONA — V okviru letošnjega 23. mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma se bo ob 9. uri po radgonskih ulicah začela tradicionalna parada kmečkih običajev in navad.

Razstave

MURSKA SOBOTA — V Pokrajinskem muzeju so na ogled arheološka, etnografska in zbirka NOB.

LENDAVA — V Galeriji Lendava je razstavljena stalna zbirka, na ogled je zanimiva etnografska zbirka, prav tako pa tudi zgodovina Lendave v sliki.

V mestu ob meji pa te dni poteka tudi 13. mednarodna likovna kolonija, ki je letos kiparska. Stvaritve njenih udeležencev bomo predstavili pred njenim iztekom v septembru in v reportažnem zapisu s ustvarjalci.

LJUTOMER — V Galeriji Ante Trstenjak v Ljutomeru je še vedno razstavljena stalna zbirka.

SELIŠČI — V Galeriji Domacija Lojzeta Veberiča so na ogled likovna dela ljubiteljev iz treh pomurskih in lenarške občine.

knjige

USPEŠNICE TEGA TEDNA v prodajalni DOBRA KNJIGA v Murski Soboti so — Andreja Grum: KONZERVIRANJE IN ZAMRZOVANJE V GOSPODINSTVU (Centralni zavod za napredek gospodinstva), Ferdo Godina: HALO, HALO, KLICE PREKMURJE (Borec) in Françoise Sagan: POSLIKANA ŽENSKA (Pomurska založba).

Pridelovanje oljne ogrščice v Pomurju

(nadaljevanje iz prejšnje številke)

TEHNOLOGIJA PRIDELOVANJA

1. Kolobar in izbor parcele: Izhajamo iz načela, da bi ogrščico gojili na manjvrednih površinah, kjer bi druge poljščine dale majhne ali premajhne pridelke. Po ekonomiki pridelovanja pa lahko v ugodnih razmerah spada na raven visokointenzivnih žit. Določeno je razmerje 1:2,65, kar pomeni, da bi ob pridelku 2500 kg morali pridelati 6625 kg pšenice oziroma obratno. Lahko pa ugotovimo, da je lažje pridelati 2500 kg ogrščice kot 6625 kg pšenice na hektar.

Za ogrščico izbiramo predvsem njive, na katerih ob nalivih ne zastaja voda. To pomeni, da takrat, ko govorimo o melioriranih površinah, mislimo na dobro opravljene melioracije (površinska ureditev, drenaža, brez mikrodrepiš) in ne takšne, kot jih imamo tudi veliko... Plitva in peščena tla rajši določimo za setev rži ali druge poljščine. Tla smejo biti zakisana (pH nad 6,0), delež humusa pa vsaj 15-odstotni, idealna je ilovnato-peščena ali peščeno-ilovnata zemlja, zalozena z glavnimi hranili, tudi z mikroelementi, kjer ima pomembno vlogo bor (0,4 do 0,8 ppm). V kolobarju naj si sledi vsako četrto ali peto leto. V pogostejšem vrtenju je večja nevarnost bolezni (golšavost, črna listna pegavost, plesen) in škodljivcev (bolhači, sijajnik, rilčkarji).

V kolobarju se praktično izkjučuje s sladkorno peso. Najbolje uspeva za ozimninami ali stročnicami ter za krmnimi rastlinami, ki jih pravočasno pospravimo z njive.

Negugodna predhodnica je koruza z visoko dozo triazinov (atrapin 6—10 kg/ha). Za naše razmere sta primerna (kolobarja po dr. Tanjšku):

1. leto: koroza (zrno ali silaža)
2. leto: koroza (silaža)
3. leto: ozimno žito (ječmen, pšenica, rž)
4. leto: ogrščica ali manjša območja
1. leto: koroza (zrno ali silaža)
2. leto: pšenica ali koroza
3. leto: krompir (dovolj rani)
4. leto: ogrščica

Plevelov se v čimvečji meri moramo znebiti pri prejšnji poljščini.

2. Priprava za setev temelji na globokem oranju in brananju sveže brazde, ter oskrbi tal z osnovnimi hranili (dušik, fosfor in kalij). Orjeemo do globine 20—25 cm (odvisno od globine živice), na površino ne spravljamo preveč tritvice. Apnimo tako, da apno v večjih količinah (nad 1000 kg) zaorjemo, v manjših pa skupaj z gnojilom potrosimo na surovo brazdo. Surovo brazdo čimprej pobranamo. Ne pozabimo na dodatek bora in delno magnezija. Večina NPK gnojil že vsebuje magnezij, bor pa samo določena. Vsi ti ukrepi so seveda uspešnejši po kemični analizi tal.

3. Gnojenje je ukrep, ki sicer spada v pripravo tal za setev. Temelji na normalno založenih tleh (C) z dodatkom 40—60 kg dušika, 25—35 kg fosforja in 40—60 kg kalija na 1000 kg zrnja. Če želimo pridelati 3000 kg, bi morali dodati (upoštevamo tudi izgube) 160—200 kg dušika, 100—115 kg fosforja in 180—240 kg kalija. Z dušikom gnojimo 1/3 ob setvi in 2/3 spomladi. Na ta način bi uspešno uporabili NPK 5—10—25 1000 kg/ha ali nekaj podobnega. Če pripravljamo revna, izčrpana tla, količine hranil ustrezno povečamo.

4. posevek zaščitimo pred pleveli pred setjo ali po njej, ponekod v svetu celo do cvetenja.

Pri nas je pred setvijo dovoljena uporaba herbicidov na osnovi dveh različnih kemičnih snovi. Na osnovi trifluralina uporabimo trikepin 2,5—4,5 kg/ha ali treflan 1,2—2,4 kg/ha ali herbi-

cu. Dodamo 80—100 kg dušika/hektar v obliki nitromonkala (300—400 kg) ali NPK 18—9—9 (400—500 kg). Drugi obrok dušika dodamo med steblenjem (40—70 kg/ha) v obliki nitromonkala (150—250 kg/ha). Na rodovitnih in humusnih tleh lahko opravimo dognojevanje v enem — prvem obroku z nekoliko večjo količino (100—130 kg/ha), vendar moramo biti previdni, ker tudi ogrščica poleže. Zaradi pogostih prehodov v nekatere letih skozi posevke je priporočljivo, da tudi pri ogrščici razmišljamo o voznih stezah v posevku.

5. Setev je odgovorna naloga, ker moramo natančno posejati majhne količine dobrega semena. Ker Tovarna olja Slovenska Bistrica zagotavlja kakovostno seme, ima proizvajalec eno skrb manj. V ponudbi bodo zastopane sorte jeut neuf (40 % površin), corina (30 %) in elvira (30 %).

Razumljivo je, da pred setvijo površino s predsetvenikom primerno pobranamo do drobno grudčaste strukture in do globine setve. Sejemo s primerno mehničeno sejalnico, ki mora biti zelo točno naravnana. V Jugoslaviji so v prodaji in uporabi tudi že izredno točne pnevmatske sejalnice (ACCORD), ki pa so ekonomsko upravičene na večjih površinah. Medvrstna razdalja naj bo od 13 do 26 cm, sejemo pa od 1 do 2 cm globoko. Če upoštevamo absolutno težo semena, čistot, propadanje rastlin do zime, prezimitev in bi radi dobili v razvoju posevka 100—120 rastlin, bi na ta način morali uporabiti okrog 9 kg/ha kakovostnega semena. Pazimo na naravnavanje in dobro preizkušanje sejalnice, globino setve, setev v slabših razmerah (povečanje količine) in naravnavanje črtnikov.

6. Oskrba posevka temelji na dognojevanju z dušikom in zaščiti posevka pred boleznimi in škodljivci.

Takoj po vzniku, do pojava mraza, so najbolj nevarni rdečeglavi bolhači, ki lahko posevek v celoti uničijo. Opazimo jih po značilnih luknjah na listih, zatiramo pa jih takoj, ko opazimo prve poškodbe na rastlinah. Najpogostejše uporabljamo sredstva na osnovi diazinona, to je basudin 20 ali diazinon 20 1,5—3,0 kg/ha.

Redko se jeseni pojavlja ogrščina grizlica, nevarne s njene ličinke — pa gosence. Posevek škropimo ob pojavu grizlice z lebaycidom E 50 1,5 l/ha, gamacidom 2,0 l/ha ali thiodanom E 35 1,5 l/ha.

Zgodaj spomladi se včasih pojavlja stebelni teljunotaj. Zatiramo pred razvojem odraslega hroščka (en hrošček/2,5 m²) s katerimi koli od zgoraj omenjenih sredstev.

Med nevarnejšimi škodljivci ogrščice je sijajnik. Nevaren je pred cvetenjem, ko uničuje mlade popke. Škropimo s sredstvi, ki so za čebele manj nevarna: thiodan E—35 1,5 l/ha, zolone EC 2,0 l/ha in nekatere druge.

Med boleznimi se pojavlja bela gniloba v obliki belkaste prevleke na spodnjem delu stebel. Napadeni poganjki uvenejo in propadejo. Okužba izvira iz zemlje, zato moramo pravilno kolobariti.

Golšavost kapustnice se pojavlja na lahkkih kislih tleh v obliki odebelitev, ki zavirajo rast. Zdravljenje ni možno, ukrep proti golšavosti je razkisanje zemlje in pravilen kolobar.

Črna listna pegavost naredi škodo v vlažnih letih po cvetenju. Na rastlinah se pojavijo dolge črne pege, napadeni luski propadejo. Zaenkrat za zdravljenje bolezni ni registriranih sredstev, nekatera so v poskusni fazi.

Spomladansko dognojevanje z dušikom ali delno z gnojili spada med najpomembnejše ukrepe. Praviloma dognojujemo v dveh obrokih. Prvič dognojujemo zgodaj spomladi, ko je zemlja še hladna, celo v februarju ali mar-

cu. Dodamo 80—100 kg dušika/hektar v obliki nitromonkala (300—400 kg) ali NPK 18—9—9 (400—500 kg). Drugi obrok dušika dodamo med steblenjem (40—70 kg/ha) v obliki nitromonkala (150—250 kg/ha). Na rodovitnih in humusnih tleh lahko opravimo dognojevanje v enem — prvem obroku z nekoliko večjo količino (100—130 kg/ha), vendar moramo biti previdni, ker tudi ogrščica poleže. Zaradi pogostih prehodov v nekatere letih skozi posevke je priporočljivo, da tudi pri ogrščici razmišljamo o voznih stezah v posevku.

7. Spravilo pridelka je setavljeno iz žetve in sušenja. Žeti moramo takrat ko je v zrnu največ kakovostnega olja in ko ima zrno nizek odstotek vlage. To pa je takrat, ko se vsebnost vode zmanjša na 30 odstotkov teže zrna. V tem trenutku se začne žetev. Za žetev se uporabljajo oziroma priredijo navadni žitni kombajni, če je možno tisti z večjo delovno širino. Lahko jih je opremiti s posebnimi podaljški za prestražanje osipajočega se zrnja in z navpično koso ob boku kombajna. Pri navadnih kombajnih brez dodatkov imamo ob primerni regulaciji vseh sklopov 5—15 odstotek izgub. Žanjemo običajno enofazno s predhodno osušitvijo rastlin. Idealna vlažnost naj bi bila 20-odstotna, ko nimamo dodatne opreme, z dodatno opremo pa 15 odstotna. Za sušenje uporabljamo herbicid reglone 6-8/ha, žanjemo pa čez 7 ali 14 dni. Postopek osušitve uvedemo le v izjemnih razmerah.

Po žetvi moramo zrnje v čim krajšem času osušiti na 7—8-odstotno vlažnost. Ker Tovarna olja prevzema naravni pridelek, odpade skrb za sušenje na Tovarno olja Slovenska Bistrica.

V zadnjem času uvajajo v pridelavo ogrščice razne tehnološke novosti: zaščita posevka proti boleznim, skrajševanje rastline z regulatorji rasti, uvajanje novjših herbicidov, različna gostota setve ipd. Ker so novosti zaenkrat v poskusni fazi, jih v tem stavku še ne priporočamo kot tehnološki ukrep v široki praksi.

Geza DŽUBAN, kmet. inž.

TRITIKALA — manj znana vrsta žita

TRITIKALA JE NOVA VRSTA ŽITA, USTVARJENA S KRIŽANJEM PŠENICE IN RŽI. V davni preteklosti je verjetno prišlo do svobodnega križanja med vrstami pšenice, rži, pirnice in še nekaterih, nam manj znanih. Njihovi križanci so bili sterilni (nesposobni za nadaljnjo množitve) in zaradi tega niso imeli praktične vrednosti za človeško uporabo.

Prvo znanstveno strokovno sporočilo o nastanku križanca tritikale je posredovano leta 1875 v Nemčiji. Informacija je pritegnila javnost, znanstvene delavce vsega sveta, tako da so se raziskave začele v raznih deželah. Leta 1891 je že dobljena fertilna oblika (možnost nadaljnje množitve) tritikale, križanca med ržjo in pšenico. Pomembne rezultate v selekciji tritikale so v letu 1918 objavili Rusi, ki so dobili fertilno vrsto iz naravnih križancev in povratnega križanja po določenih postopkih. Celo življenje je proučevanju tritikale posvetil švedski znanstvenik Much-tig. Z genetskega stališča so dobljene različne vrste, ki so že imele praktično vrednost. Z uporabo kolhicina (alkaloid jesenskega podteska) se dela pri selekciji tritikale pospešena po letu 1947. Prve rezultate v Jugoslaviji sta leta 1952 objavila Tavčar in Kamp. Potomstvo iz teh križanj je pozneje uporabljeno tudi v selekciji pšenice (Mirna). V sosednji madžarski so bili prvi pomembni rezultati dobljeni (KIS—1952), ko so imele sorte tritikale pomembno večji odstotek beljakovin, toda njegova moka je bila slabših pecivnih lastnosti.

Za tritikalo pomembno obdobje je v letih 1960—1980. Selekcija se je usmerila na tri področja:

1. Ustvarjanje ozimnih sort za prehrano ljudi;
2. ustvarjanje jarih in pogojnih (presevnih) sort za prehrano živali;
3. ustvarjanje jarih in pogojnih sort za industrijsko predelavo.

Ozimna tritikala ima pomembno prednost pred jarmi, ker dosega višje pridelke. Zgodnje sorte, ki se križajo z nizkimi sortami pšenice, so napredne, ker se pri njih povečuje stabilnost rastlin in s tem število rastlin na m² kot pomemben dejavnik v povečanju pridelka.

Sovjetska zveza ima dolgoletno tradicijo pri proizvodnji tritikale. Leta 1980 so objavljeni rezultati sort, s katerimi so dosegli pridelek 9400 kg/ha. Na ta račun so povečali površine s triti-

kačo na 350.000 ha (1977 — 25.000 ha), v naslednjih letih jih bodo še povečali. Na ta način je Sovjetska zveza največji pridelovalec te vrste žita na svetu. Med pomembnimi so še Mehika, Kanada, ZRN in NDR, Francija, Italija in nekatere druge. Za Jugoslavijo pomembne so selekcije tritale iz Francije (sorte clerical, clervix, raboliot, triton idr.), s katerimi so pri poskusih doseženi pridelki nad 9000 kg/ha. Tudi Italijani imajo rodovitne sorte (mizar), ki dosežejo pridelek 8500 kg/ha.

V selekciji in pridelavi tritikale seveda ni brez problemov. Najpomembnejši so v neizpoljenosti zrnja, zmanjšani hektolitriški teži, višini rastlin, boleznim, škodljivcih ter splošnem videzu rastlin in zrnja. Z nadaljnjim delom poskušajo z izbiro odpravi napake oziroma pomanjkljivosti pri posameznih sortah.

Sodobne sorte, ki so rezultati križanj rži z nizkimi sortami pšenice, so visoke 80—100 cm, omogočen je sklop 500—700 klasov/m² z visoko pridelavo (nad 1 g/klas) in s tem genetski potencial zrnja nad 9000 kg/ha.

Nekdaj je bila tritikala bližja rži, listi so bili spuščeni, široki, klas dolg, pri osnovi širok, zgoraj zožen in z velikim številom praznih klasičev. Sodobna oblika se

približuje pšenici ali pa so izražene lastnosti obeh. Listi so skrajšani ali kratki, ozki, polpokončni ali pokončni. Torej so postavljeni tako, da v čim manjši meri zasenčujejo spodnje liste in s tem v čim večji meri omogočajo fotosintezo. Tu so še problemi s semenom (samooskrba) zaradi določenih motenj genetskega izvora. Odpornost pred boleznimi je podobna kot pri rži in ječmenu. Preizkušajo že sorte, ki so v večji ali manjši meri odporne na nekatere rje in pepelaste plesen. **MOŽNOSTI PRIDELOVE V SVETU IN PRI NAS**

Največji pridelovalec v svetu je SZ — 350.000 ha, v ZDA pridelajo 80.000 ha, Kanadi 20.000 ha, Mehiki 100.000 ha, Franciji 70.000 in Italiji 150.000 ha. Po podatkih FAO naj bi bilo leta 1981 v svetu posejano s tritikalo 1.000.000 ha.

V Jugoslaviji se ukvarjajo s selekcijo in pridelavo tritikale Institut za srna žita Kragujevac in Poljoprivredni centar Hrvatske v Zagrebu. Zagrebške selekcije oziroma dobljene linije naj bi imele rodnostni potencial 8500 kg/ha (v poskusih).

Za lažjo primerjavo in razumevanje nekaj podatkov preizkušanja nekaterih sort tritikale v primerjavi s sortami ozimne pšenice (povprečje treh let):

Sorta	Prid. kg/ha	Relativni prid. na NS rana 2	Pov. vsebnost beljakovin v %
mizar	5439	102,76	12,66
bokolo	5272	99,60	14,28
clercal	5729	108,23	14,14
clervix	6167	116,51	16,44
raboliot	5269	99,54	13,60
baranjka (pš)	6026	113,85	11,02
NS rana 2 (pš)	5293	100,00	11,36

Iz rezultatov je vidno, da so pridelki pri nekaterih sortah celo večji od nekaj pri nas sejane ozimne pšenice NS rana 2 oziroma enaki ali pri sorti clervix celo višji od danes že dobro znane in rodovitne ozimne pšenice baranjka. Po vsebnosti beljakovin so sorte tritikale dosegle 1,4 do 5,4 odstotka več beljakovin glede na baranjko oziroma 1,2 do 5 odstotkov več beljakovin glede na NS rana 2.

Nekatere od navedenih sort tritikale so v rednem postopku za registracijo, trenutno pa je že na voljo seme sorte clerical. Seme je potrebno vsako leto zamenjati. Iz navedenega lahko zaključimo, da so pridelki blizu sortam ozimne rži ali večji in imajo pomembno večji odstotek beljakovin. Vsebujejo visoko koncentracijo esencialnih aminokislin (lizin), prav tako primerno razmerje be-

ljakovin in esencialnih aminokislin za pekarsko industrijo.

Za rast je tritikala zelo plastično žito, saj uspeva v izredno kislih do alkalnih (pH 4 do 7) kot na izredno lahkkih ali težkih glinastih tleh.

Tehnologija pridelovanja je zelo podobna ozimnim žitom, vendar jo moramo prilagajati različnim rastlinam, razmeram in posameznim sortam.

V naših lokalnih razmerah še nimamo praktično nobenih točnih podatkov o rodnosti in kakovosti tritikale. V preizkušanje in morda v poskusno pridelavo bo vključena ob jesenski setvi. Prihodnost pridelave je na območjih, kjer se prideluje ozimna rž. V lokalnih razmerah bo potrebno ugotoviti dejanski rodnostni potencial, primernost posamezne sorte, idealno število rastlin/m² in prehrano z dušikom.

Geza DŽUBAN, kmet. inž.

Možnosti povečanja pridelka in kakovosti

Rekordne letine 1983. in 1984. v pridelkih ozimnih žit, predvsem ječmena in pšenice, so nas opozorile na to, da je z določenimi elementi tehnološkega procesa možno znatno povečati tudi pridelke teh.

V svetu, prav tako v Jugoslaviji, se v glavnem prideluje ječmen v dva namena: za prehrano živine in kot surovina za predelovalno industrijo, predvsem pivovarsko. V Pomurju, kjer zajema ječmen zadnje čase pomemben del njivskih površin, je namen pridelovanja izključno za živinsko krmo. Za pridelovalce, ki so se pripravljali pokoravati tehnološki disciplini, so po zadnjih dosežkih znanosti pri pridelovanju ječmena nakazane nove možnosti za povečanje pridelka in kakovosti zrnja. V SR Sloveniji moramo ugotavljati, da se je stroka manj ukvarjala z ječmenom kot z ostalimi poljščinami (pšenico, sladkorno peso, korožo itd.). Nekoliko več je bilo vloženo v to pridelavo v SR Hrvatski, nekaj, toda znatno manj v ostalih republikah. Posebno mesto je tukaj zavzel Poljoprivredni centar Hrvatske s sedežem v Zagrebu, ki je napravil velik napredek pri uvajanju visokorodnih sort ječmena iz Francije, med katerimi so pri nas že znani robur, alfa in antares ter pri selekciji domačih sort z visokimi pridelki v poskusnih razmerah so 10 t/ha in s povečano osebnošjo beljakovin. Veliko je napredka pri uporabi sredstev proti boleznim, plevelom in v prehrani ječmena.

ZNAČILNOSTI DOSEDANJE PRIDELOVE

V dosedANJI pridelavi je ječmen zavzemal manjvredno mesto na naših njivah in prav tako v kolobarju. Več se je pridelovalo na nagnjenih ali plitvih zemljiščih in v kolobarju za ozimno pšenico, zadnje čase za okopavinami. Pri izboru ječmena smo do pred nekaj leti uporabljali stare, nepoznane sorte s slabim koreninskim sistemom, slabo odpornostjo na temperature nižje od —15°C, slabšo odpornostjo pred boleznimi in ob močnejšem gnojenju z dušičnimi gnojili, nagnjenostjo k poleganju.

Napredek je dosežen z uvajanjem nekaterih sort, kot je francoski ager (pri nas v večini) in domačih, kot so partiza, alkar, vega NS 183, NS 293 itd. Vendar je tudi pri teh postavljena meja, prek katere je v povprečnih letinah težko doseči rekordne pridelke. Možnost sklopa 300—400 klasov na m² je bilo prav tako pre malo za visok pridelek. Vmesna uporaba nekaterih sort jarega ječmena je dala manjši prispevek k napredku pridelave. Dokazano je namreč, da je možno v istih razmerah z ozimnimi sortami doseči višji pridelek. Razvoj tehnologije ječmena delimo na: staro, klasično tehnologijo, do leta 1960, omenjeno obdobje z vnašanjem določenih novosti od 1960 do 1980 in revolucionarno novo obdobje po letu 1980 z nakazanimi velikimi možnostmi povečanja pridelka. Kljub vsemu je ječmen poljščina, ki ob rani setvi dobro razvit pri-

merno prezimi in zaključuje vegetacijo pred pomanjkanjem vlage. Ob hitri setvi poznejšega dosevka pridelamo še pomemben pridelek tržne poljščine (proso, ajda) ali krmnih rastlin (trave, detelje, ohrovt, ogrščice, grašice, graha), v izjemnih razmerah tudi koroze za silažo.

NOVOSTI V RAZVOJNEM OBDOBJU 1980—84

Absolutni rekord z novimi sortami je dosežen leta 1980 v Virovitici, ko sta sorti antares dosegli 10,0 t/ha in robur 10,8 t/ha. Rekord so doseženi pri poskusih sortne komisije.

Gospodarska kriza v Jugoslaviji je izločila iz uvoza tudi ječmen kot surovino v predelovalni industriji in industriji živilske krme. Osvežilo se je delo pri selekciji v Zagrebu, Novem Sadu, Osijeku in Kragujevcu. Pomembno vlogo je imel že omenjeni Poljoprivredni centar Hrvatske z uvedbo francoskih oziroma svetovnih sort. Da sta dobila francoski izbor (INRA) in njihova tehnologija pri nas praktično vlogo, je rezultat njihove najstarejše ustanove za ječmen v Evropi, ki ima največji kadrovske in materialni potencial za poljščine. Uvedene oziroma v praksi sprejete sorte robur, alfa in antares bodo kljub dobrim domačim selekcijam še dolgo uporabljene pri nas (trditev hrvaških selekcionarjev!)

Nekaj podatkov iz sortnega poskusa v Zagrebu leta 1984

Sorta	Vsebnost beljakovin %	Višina cm	Število vrst	Prid. t/ha
alpha		11,3	2	8,72
antares	89	12,4	6	8,90
robur	87	14,8	6	9,56
tomislav	81	11,0	2	9,71
slador	62	10,6	2	9,80
jadrana	78	10,8	2	9,96
matan	75	11,0	2	9,99
merkur	80	15,9	2	8,50
šampion	77	16,2	6	10,87
brko	71	16,4	6	10,53
rekorder	74	15,3	6	10,41

Ali primerjalni podatki iz makroposkusa v Novi Gradiški v letu 1983:

Sorta	Pridelek t/ha	Relativno	
		NS — 183	NS — 27
antares	7,07	119,43	135,70
robur	7,22	121,96	138,54
alpha	7,11	120,10	136,47

Kaj naj bi prikazala letošnja razstava živine v Gornji Radgoni?

Prednost radgonskega sejma kot osrednjega slovenskega kmetijsko-življskega sejma je predvsem v tem, da je že od začetka čutil, da se mora s svojimi prikazati približati ljudem, ki z njim in ob njem živijo, saj bo le tako postal njihov sejem. Slovenci so živinorejci, dober del po svoji dejavnosti, ostali del pa po srcu. Zato so tudi vse dosedanje živinorejske prireditve (razstave) v okviru tega sejma dajale rejcem posebno obeležje pristnosti in domačnosti, pa tudi sejem je dal tem razstavam vedno čvrstjšo mesto in pomembnost, kot osrednji prikaz dosežkov v živinoreji.

Letošnja razstava goveje živine v okviru tega sejma je nadaljevanje dolgoročnega koncepta prikazov goveje živine v okviru sejma. V letošnjem letu bi radi prikazali medsebojno povezanost rejcev posameznih dežel, ki redno lisasto pasmo. Z razstavo bi hoteli preveriti naše mesto in dosežke v veliki družini rejcev lisaste pasme Evrope. Ker se že nekaj let vključujemo v skupni evropski prostor z izvozom svoje plemenske živine, bi radi preizkusili, ali nam je lahko to dolgoročna usmeritev in ali smo sposobni svoje delo tako organizirati in dolgoročno ponuditi tako kakovost živine na zahodno tržišče, da nas bo to enakopravno sprejelo.

V ta namen iščemo prijatelje med rejci in strokovnjaki zahodnih dežel Evrope, da bi s skupnimi močmi in s skupnim selekcijskim delom uspeli to pasmo postaviti na tako raven, da bo konkurenčna ostalim pasmam, predvsem pa, da bo odgovarjala potrebam tržišča, kar bo dolgoročno zagotavljalo rejcem te pasme primeren dohodek in seveda boljši standard. V letošnjem letu smo v okviru sejma Alpe-Adrija

z rejsko zvezo Italije za lisasto pasmo podpisali uvođen sporazum, s katerim smo se dogovorili za dolgoročno sodelovanje pri izvajanju skupnih programov selekcije te pasme. To nam bo poleg drugega omogočalo lažji prodor na italijansko tržišče z našo plemensko živino. Eden od prvih korakov v to smer je skupna razstava goveje živine z rejci iz Italije.

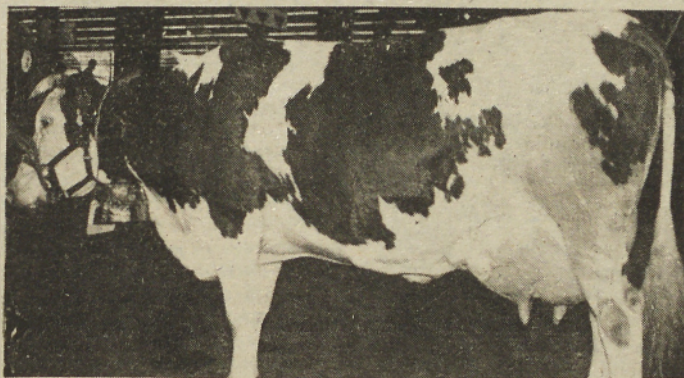
Poleg rejcev iz Italije bo na razstavi sodelovala še sosednja Avstrija s kolekcijami živine iz Štajerske. Jugoslovanske rejce lisaste pasme bodo poleg Pomurcev zastopali tudi rejci iz sosednje Hrvaške, in sicer z območja Bjelovarja. Na razstavi naj bi sodelovali tudi rejci iz Francije, in sicer tudi s prikazom lisaste pasme, ki pa je nekoliko bolj usmerjena v pridobivanje mleka. Z nakupom dvajsetih plemenskih telic iz Francije smo hoteli dobiti nekaj odličnih krav, ki bi bile pozneje bikovske matere.

Kaj bodo posamezne dežele predstavile?

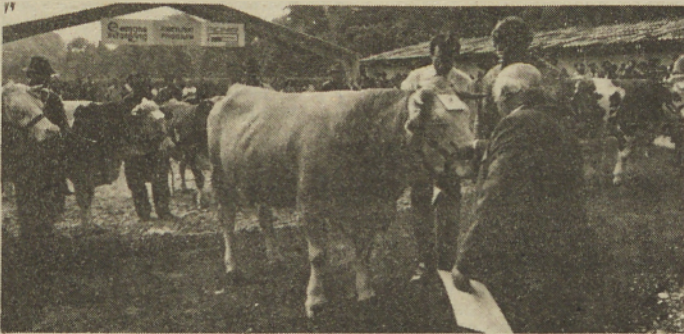
Kaj bodo predstavili avstrijski rejci?

Avstrija bo razstavila kolekcijo desetih visokobredih plemenskih telic iz sosednje Štajerske. Telice iz avstrijske kolekcije so zelo kakovostne in predstavljajo moderen tip lisaste goveda, kljub temu, da so bile skoraj vse telice do sedaj na paši, so to živali velikega okvira težke preko 600 kg in z odlično mlečnostjo mater. Mlečnost mater presega 6000 litrov mleka v laktaciji, ena od telic pa ima mater, ki je dala v laktaciji preko 7600 kg mleka s 4,61 odstotka mlečne toščke.

Že pred dvema letoma smo uvozili določeno število plemenskih telic iz Avstrije in so se pozneje pokazale kot zelo dobre krave. Kot zanimivost naj navedemo, da po dveh letih ponovno nastopa isti rejec s telico na rad-



Vinokomlečne živali pasme montbéliard.



Najboljša plemenska telica iz avstrijske kolekcije leta 1983.

gonskem sejmu, ki izhaja celo od iste krave, kot je bila telica pred dvema letoma na radgonskem sejmu. Kaj bodo predstavili italijanski rejci?

V okviru skupnega sodelovanja rejske zveze za lisasto pasmo Italije razstavlja na letošnjem kmetijsko-življskem sejmu v Gornji Radgoni kolekcijo 7 plemenskih telic in tri mlade biki, namenjene za osemenjevanje. Kakovost plemenskih telic iz Italije je zelo dobra, saj so vse telice po materah, ki so dale v tretji laktaciji preko 5000 litrov mleka. Posebno kakovostni bodo razstavljeni biki, ki so višjega okvira in primerni za prav dobre matere.

In kaj razstavlja Jugoslavija? Kot smo omenili že prej, Jugoslavijo zastopajo tri kolekcije plemenske živine, in sicer bodo kmetijske organizacije, združene v ABC Pomurke, razstavile 20 visokobredih telic, ki so prodane za Italijo. Eno kolekcijo 15 plemenskih telic pa bomo razstavili kot nebreje plemenske telice, namenjene za izvoz v Italijo. Tudi te telice so že prodane za italijanske kupce.

Kakovost telic z našega območja je seveda taka, kot jo zahteva italijansko tržišče. Tako si bodo rejci, ki imajo namen izvažati plemenske telice za Italijo, lahko ogledali tip živali, kakršne zahteva italijanski kupec.

Tretjo kolekcijo v okviru jugo-

slovanskih razstavljalcev sestavljajo plemenske telice lisaste pasme z območja vzrejnega centra Bjelovar iz sosednje Hrvaške. Te telice bodo po razstavi namenjene za domače kupce, in sicer iz SR Bosne in Hercegovine. Tudi te telice so tako po videzu, kakor tudi po materah zelo kvalitetne. Veliko priznanje radgonskemu sejmu izraža želja rejcev iz sosednje Hrvaške, da razstavljajo na tem sejmu, čeprav na Novosadskem sejmu niso hoteli razstavljati.

Kaj predstavljajo rejci iz Francije?

Iz Francije smo za potrebe naših rejcev uvozili 20 visokobredih telic pasme montbéliard. To so živali, ki so bolj usmerjene v pridobivanje mleka. Pri večini mater je povprečje preko 6000 litrov mleka v laktaciji. Živali so večjega okvira in nekoliko manj mesnate.

Poleg plemenskih telic bodo razstavljeni tudi plemenski biki iz osemenjevalnih središč Murska Sobota in Ptuj. To so odrasli biki za osemenjevanje, težki preko 1300 kg, ki so do sedaj semenili na tem področju. Prikaz teh bikov bo za obiskovalce tega sejma še posebna atrakcija.

Letošnja razstava bo v nizu dosedanjih razstav po vsebini gotovo ena od najboljših razstav v okviru tega sejma.

mag. Milan Erjavec

JOŽE PROTNER, PREDSEDNIK KOMISIJE ZA OCENJEVANJE VIN NA RADGONSKEM SEJMU

LE ŠE KORAK, DVA DO CILJA

VINSKI VZORCI NA KMETIJSKEM SEJMU VSE BLIŽJE PREREZU SLOVENSKEGA ZASEBNEGA VINARSTVA — MED LETNIKOM 84 IZSTO-PAJO RENSKI RIZLINGI — V DOMAČEM VINARSTVU BREZ BOJAZNI ZA VINA, »OPLEMENITENA Z ANTI-FRIZOM«

Čeprav bo slovesna razglasitev rezultatov in podelitev odličij na sejmu, je strokovna komisija za ocenjevanje vin slovenskih zasebnih pridelovalcev v Gornji Radgoni že opravila delo. Jože Protner, vrhunski enolog, dipl. agr. in vodja enološke tehnološke službe pri mariborskem Vinu, ki je predsedoval tudi jubilejnemu desetemu ocenjevanju, le-tega in lansko zasebno pridelano kapljico takole komentira:

»Tokrat smo preizkusili 121 vzorcev iz vseh slovenskih vinorodnih rajonov. To pomeni že kar lepo število in zastopnost vinarjev s Štajerske, Primorske, Zasavja oziroma Dolenjske. Čeprav je bilo tudi tokrat največ vzorcev štajerskih vinarjev in kletarjev, od prvih ocenjevanj, ko je bilo prisotnih največ vzorcev iz radgonsko-kapelskih gor, precej drugače. Ne samo po številčnosti, ampak tudi po zastopnosti posameznih vinorodnih območij. Vino letnik 84 pri zasebnikih je dobre kakovosti. Opazi se, da so imeli manj problemov s kletarjenjem kot leto prej. To je razumljivo, saj imajo s kletarjenjem več težav, ko imajo vina manj kisline. Vseh 121 vzorcev je bilo dokaj izenačenih in smo morali izločiti le 4 vzorce. Prisotna so bila nekatera vina letnika 83, vna kletarjev, ki pridelke stekleničijo. Seveda so se ta vina letnika stoletja najbolj izkazala. Najvišje ocene smo podelili prav tem, izstopal pa je bel burgundec pozna trgatav Stanka Čurina iz Koga. Od drugih pa prav tako beli burgundec 83 pozne trgatav Franca Protnerja iz Dragučev. Lanski letnik je dal veliko dobrih vin, nekaj renskih rizlingov je bilo ocenjenih z več kot 18 točkami. Tudi med temi izstopata renski rizling Stanka Čurina in njegov rulanec.

Kar se tiče ocenjevanja, gre h koncu. Prireditve je že dobila svojo podobo in še dve tri leta in bo pravo finale predhodnih območnih ocenjevanj, ki potekajo tam od ocenjevanja refoškov na Primorskem, preko Bele krajine, Dolenjskega, Šmarja pri Jelšah do Lendave. Vsekakor smo na dobri poti.

Dobro vino je povsod cenjeno. In kako Jože Protner primerja radgonsko ocenjevanje z Ljubljanskim?

»Težko, kajti moral bi vzorce, ki so bili na obeh, statistično obdelati. Vendar so vrhunska vina ljubljanskega ocenjevanja pri vrhu oziroma na vrhu tudi pri nas. Vendar gre za precejšnje razlike v sistemu ocenjevanja. Komisija v Radgoni izjemno dobro pozna naše sorte in razmere in se spoprijema prav z vsemi niansami. Morebiti so zato te ocene še objektivnejše, kajti mi pri ocenjevanju ne poznamo ne porekla ne sorte, le letnik. Sicer pa, kot sem že dejal, dobro vino je povsod dobro ocenjeno.«

Poleg etike pri nas za potvarjanje vin tudi ni motiv»

Dasiravno so nam evropski kupci naših vin po »avstrijski vinski aferi« potrdili, da so naša vina neoporečna, enako trdijo tudi enologi doma, ne bo odveč krajše razmišljanje Jožeta Protnerja.

»Tega pri nas nismo začeli zato, ker bi bilo naše znanje premajhno. S pametjo kot tudi tehnologijo smo na evropski ravni. Vendar, če samo za hip pustim vnmear etično plat, strokovno etiko, za to pri nas ni motivacije. Tudi v Avstriji tega niso počele velike vinogradniške zadruge, zato je pojem »avstrijska afera« prenapihnen. To so počeli nekateri trgovci, ki so izkoriščali ugodne okoliščine in hiperprodukcijo navadnega oziroma kakovostnega vina in ga z dodajanjem dietlingikola spreminjali v predikatnega. Očitno je to igra velikega kapitala in lov na profit. Ker so prodajali svoje izdelke ceneje, so bili po svetu uspešni. Treba pa jim je priznati zvitost po strokovni plati. Ker so druge primise znane in jih je lahko odkriti, so poiskali povsem nov ekstrakt. Sam se sprašujem, ali so se zavedali škodljivih zdravstvenih posledic »svojega oplemenitenega vina«? Mislim, da so to prezrli.«

Čeprav malce zlobno do avstrijskih kolegov, pa vendarle: ali lahko mi to afero, se posebej močno odmevno v Zahodni Nemčiji, izkoristimo na tem tržišču, kjer že sedaj prodamo večje količine vin kot Avstriji?

Jože Protner: »Slovenskih vin prodamo v Zahodni Nemčiji malo, veliko pa ceneni jugoslovanskih namiznih vin. Če želimo to izkoristiti, moramo ponuditi kakovost, pozno trgatav, skratka, zares izborna kapljico. Vendar je premoremo malo, letnik 84 je pri koncu, letnik 85 pa bo zaradi posebe polovičen. Zato bi lahko ne pričakovano priložnost le delno izrabili.«

Vlado Paveo



Mednarodna razstava goveda lisaste pasme iz Jugoslavije, Avstrije in Madžarske na sejmu v Gornji Radgoni leta 1983.

ječmena

tomislav	7,54	127,36	144,72
sladar	7,34	123,99	140,86
NS 27	5,21	88,01	100,00
NS 183	5,93	100,00	113,60

In še podatki iz ekološkega poskusa 1983/84 v Rakičanu (mikro-poskus):

Sorta	Pridelek t/ha
NS 150	5,89
NS 292	5,31
partizan	4,97
NS 27	4,96
NS 183	4,60
ager	4,58
osijski rani	3,89

Iz rezultatov lahko sklepamo, da je rodovitnost francoskih in nekaterih zagrebških ječmenov dejansko boljša. Tudi primerjava z našimi lokalnimi razmerami (Rakičan) kaže, da bi bilo možno s sodobno tehnologijo pridelati več in boljše. Pomembna je vsebnost beljakovin pri novjših sortah ječmena.

Šestredni ječmeni so praviloma rodnejši do dvoredni in ozimni rodovitnejši od jarih. Iz tega razloga jarih in njihove tehnologije tukaj ne navajam.

UKREPI ZA POVEČANJE PRIDELEKA NA ENOTO POVRŠINE:

Kolobar je pomemben, saj je znano, da je možno ječmen uspešno pridelovati v zdravem kolobarju. Dobre predhodnice so mu stročnice (bob, soja), sladkorna pesa, oljna ogršica, nekoliko slabša je koruza, izjemoma ozimna žita. Normalno ima ječmen slabše razvit koreninski sistem v primerjavi z drugimi žiti, zato rabi plodna tla, če želimo dober rezultat. Zahteva slabo kisloto do nevtralnega reakcije (pH 6,0—7,0) in rešen vodno-zračni režim v zemlji. V ugodnih razmerah lahko pričakujemo pridelek, naveden v zgornjih rezultatih, na slabših tleh 2 do 4 tone slabši.

Priprava tal in osnovno gnojenje je podobno ostalim ozimnim žitom, v naših razmerah pšenici. Tla naj bodo pravočasno (vsejanje) preorana na globino 20 do 25 cm, kar je odvisno od predpovek, tipa tal itd. Na osnovno brazdo damo osnovne količine gnojil, ki naj vsebujejo naslednja hraniva:

Talne razmere	dušik (N)	fosfor (F ₂ O ₅)	kalij (K ₂ O)
— plodna tla	60	80	100 kg/ha
— srednje plodna tla	70	90	110 kg/ha
— skromna tla	80	100	120 kg/ha

Gnojila damo v zemljo in pripravimo tla za setev, tako kot za vse ostale zahtevne poljščine: trda podlaga — mehko pokrivalo.

Rok setve ječmena je izredno pomemben. Zaradi prezgodnje setve

(pred 20. 9.) ali pozne setve (po 30. 10.) je prihajalo do znižanja pridelka zaradi močnega obraščanja in snežne plesni ali zaradi praznih klasov. Ozimni ječmen mora iti v zimo z razvitimi 4 do 5 listi, oziroma se ne sme začeti razvijati rastni vršček. Pozne setve slabo prezimijo zaradi slabega razvitega koreninskega sistema in zaradi faze razvoja ne pridobi potrebne odpornosti prvo zimo. Najugodnejši rok za setev ječmena je od 1. do 10. oktobra.

IZBOR SORTE IN SETEV:

Za Pomurje smo na osnovi prejšnjih rezultatov in na osnovi rezultatov jugoslovanske makroproduktivne določili sorto robur. Robur je izrazita srednja sorta krmnega ječmena, ki je po izgledu robusten, čvrst in odporen za polaganje. Pri setvi moramo vnesti v zemljo 480 zrn/m², tako da bi imeli ob žetvi 700 do 800 klasov na m². Ob dosedanjih tehnologijah prenaša 80 do 120 kg N/ha. Dobro je odporen na običajne bolezni.

Razumljivo je, da je za takšno setev potrebna dobra preizkušena sejnalnica, ki seje na globino 3 do 4 cm.

Sejati moramo dobro in potrjeno seme I. semenske množitve, sortno čisto z visoko energije kalivosti. Vsaka nadarjena množitev semena ima za posledico znižanje pridelka od 200 do 1000 kg/ha. Potrjeno seme je praviloma že obdelano s primernim pripravkom (KINOLAT W 4 ×), ki ščiti seme in rastlino pred poškodbami bolezni (sneti, progavost, nožne bolezni ipd.) Ni priporočljivo škropljenje zrnja ječmena z živosrebrnimi pripravki.

Spomladansko dognojevanje je odvisno od stanja posevka, gostote, pričakovanega pridelka in pravilne uporabe tehnologije. Dognojujemo s čistim dušikom v količinah:

- plodna tla 30 kg/ha,
- srednje plodna tla 30—40 kg/ha,
- skromna tla 40—50 kg/ha.

Dognojevanje mora biti opravljeno zgodaj spomladi, da dosežemo pravočasen učinek.

Ostali spomladanski ukrepi so enaki kot pri ostalih ozimnih žitih:

— Priporočljiva je uporaba pripravkov na osnovi CCC za skrajševanje slame, in to v začetku razraščanja (stabilan 1,5 l/ha). Na ta način skrajšamo rastlino za 10—20 cm, temu primerno lahko povečamo količino dušika in število klasov na m². Možnost povečanja pridelka v tej kombinaciji je za 10 do 20 odstotkov.

— Uporaba herbicidov naj bo pravočasna, ker ob pozni uporabi herbicidi povzročajo sterilnost peloda, kar ima za posledico delno ali popolnoma prazne klase. Herbicidi so podobni kot pri ozimni pšenici.

— Bolezni se pojavljajo od razraščanja do mlečne zrelosti. Zdrava listna površina je pogoj za normalno in popolno polnjenje zrna. Dobri rezultati na tem področju so doseženi s sredstvom tilt 250 EC, v naših razmerah bi bili zadovoljni, če bi v široko prakso uvedli vsaj bayleton WP 25 ali bayleton EC. Omenjena sredstva (posebno tilt) je možno kombinirati s herbicidi.

Za proizvodnjo leta 1985/86 bomo poskušali na poskusna polja v Rakičanu vključiti tudi nekaj perspektivnih sort ozimnega ječmena. Na ta način bomo dobili rezultate za izbor najboljših sort ječmena za dobre pridelovalce našega območja.

Geza DŽUBAN, kmet. inž.

POGLED v trgovine in na tržnice

SPET DRAŽJE

	M. Sobota	G. Radgona	Ljutomer	Lendava
paradižnik	98—100	100	84	100
paprika	136—160	140	115	140
krompir	47—80	60	46	60
zelje	98—100	80	115	120
jabolka	118—160	120	119	120
grozje b.	177—200	180—200	156	180
grozje r.	147—180	150	147	150
nektarinke	200—220	200	200	180
hruške	130—200	120	93	120
breskve	150—200	180	200	180
tubenice	58—80		57	60
banane	199—400	199	335	199
silve	130—200	180	130	
jajca	16,50		19	22,50

(Te cene so veljale konec prejšnjega tedna)

Kmetijsko živilski sejem Gornja Radgona in Konjenski klub Ljutomer

prirejata

VELIKE MEDNARODNE KONJSKE DIRKE

v nedeljo, 25. avgusta 1985, ob 15. uri na hipodromu v Gornji Radgoni.

Nastopajo konji iz Avstrije, Madžarske in Jugoslavije. Vabljeni

Vas iz desetih zaselkov

Trgatev se bliža, zato smo se tokrat podali v Dolgovaške gorice, ki so razpotegnjene naselje tik ob Lendavskih goricah, v gričevnatem svetu v zaledju Dolge vasi in Lendave. To je vas iz desetih zaselkov, ki imajo madžarska imena: Belsőhegy, Bükös, Cherhegy, Dolac, Hidegkut, Kishegy, Kis szenegeto, Kovácses, Nagyszenegeto, Ujhegy... Prilagajajo se valovitemu terenu in je med njimi komaj viden prehod. V Dolgovaških goricah živi narodnostno mešano prebivalstvo. Naselje so ustanovili po zadnji vojni, prej pa je bilo v sestavi Dolge vasi.



Hišic, kot je domačija Gizele Lipič, je na pobočjih Dolgovaških goric le še nekaj. Tale je sorazmerno dobro ohranjena in ni le za konec tedna, ampak Gizela v njej stalno stanuje, poleg tega pa ima v hlevih še 5 glav živine in 5 svinj.

Foto: S. S.

Vožnja po Dolgovaških goricah je bila prijetna, saj imajo dober del poti asfaltiranih. Se koristneje pa bi bilo, ko bi se med starimi zidanicami in novejšimi vinskimi kletmi ter brunaricami in sodobnimi počitniškimi hišicami sprehodili peš, saj bi si tedaj gotovo vzeli več časa za klepet z domačini. Ti bi nam vedeli povedati marsikaj o življenju v goricah, kakor se je razgovoril tudi 62-letni Jože Hanč:

»Zdajšnjega življenja v Dolgovaških goricah ne moremo primerjati z nekdanjim. Zdaj je namreč povsem drugače kot pred desetletji. Poglejte: imamo elektriko, vodovod... Tudi naša stanovanja so novejša ali povsem nova, starih hiš pa je le nekaj... Nekoč je v naših zaselkih stanovalo veliko več ljudi, zdaj pa je stalno naseljenih okrog 50 hiš, čeprav je hišnih številka nad 250. Je pa na naših hribi živahno, saj vinogradniki prihajajo obdelovat gorice, prirejajo piknike za svoje goste, posebej burno pa bo v naslednjih dneh, saj jo treba pripraviti sode, potem pa bo trgatev...«

— Kakšna pa bo letošnja vinska letina?

»Bolj slaba bo, saj je na nekaterih pobočjih pridelek onemogočila slana, drugod pa deževje med cvetenjem. Ne glede na vse to pa dobre vinske kapljice tudi letos ne bo manjkalo, saj so vinogradniki že pred časom zasadili žlahtne vinske sorte, pa tudi izgled goric je zdaj drugačen, saj le tu in tam še vidiš vinograde s koli, vsi drugi pa so na brajde. Letošnja trgatev bo še bolj pozna, kot je bila lanska (od 20. oktobra dalje), vendar računamo na lepo vreme in tedaj bo pridelek hitro v sodih.«

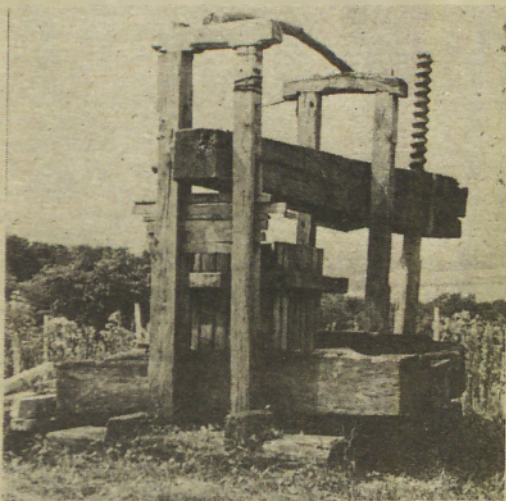
Našemu pogovoru se je pridružil Štefan Rudaš, ki je bil svojčas zelo znan sodar in je naredil množico »polovnjakov« za dobro kapljico, ki jo pridelujejo v Lendavskih in Dolgovaških goricah.

— Kako pa bo letos s sodi? Jih imajo vinogradniki dovolj?

»Ne le dovolj, nekateri jih imajo še preveč. Letos žal ne bodo vsi polni. Kot sodar pa se spominjam dobrih vinskih letin, ko ljudje niso imeli kam točiti sladkega mošta. Bilo je to, ko ljutomerska vinska klet še ni prevzemala grozdič iz naših vinogradov in nemalokrat so pridelovalci nekaj časa pustili mošt v kadi. Zdaj se to ne bo zgodilo, ker bo pridelek slabši, morda pa bo zato boljši. Sploh je vino iz naših vinogradov vse bolj cenjeno in je povpraševanje po njem zlasti zdaj, tik pred trgatevjo, zelo veliko. Kupujejo ga družbeni in zasebni gostinci iz Pomurja, Hrvaške in tudi z drugih območij, v Ljubljani na primer že točijo lendavčana.«

— Tovariš Hanč, vi ste torej domačin v Dolgovaških goricah. So današnji trgatveni običaji kaj drugačni od nekdanjih? Smo še povprašali prvega sogo- vornika.

»Seveda so drugačni. Nekoč je prevladovala šmarnica, ki so jo vsi vinogradniki potrgali v določenem času v nekaj dneh. Torej je bilo naenkrat v goricah veliko ljudi, slišala se je glasna pesem... Zdaj imajo vinogradniki več žlahtnih sort, kot so ranina in pozne sorte ali pa grozdje pustijo za pozno trgatev, ker hočejo pridobiti na kakovosti, zato trgatev traja dalj časa, hkrati je v goricah manj ljudi, zdaj pa se mi tudi, da ljudje niso več tako družabni, saj ob trgatevi ni več takega veselja kot nekoč, čeprav so zdaj pridelki neprimerljivo višji. Pa še nekaj je: s sodobnimi stiskalnicami na hidravli-ko gre tudi stiskanje grozdič hitreje od rok. Jaz pa se še dobro spominjam časov, ko nismo imeli mlinov za grozdič in smo ga »mleli« v vrečah, stiskali (nekateri to počno še zdaj) pa v lesenih prešah na leseno utež.«



Starih vinskih kleti je v Dolgovaških goricah le malo. Ponekod, kjer so brunarice podrli, pa so ohranili stare lesene stiskalnice. Tako je storil tudi Janči Banutai,endar bi kazalo to stiskalnico ustrezno pokriti.

— Nekoč ste tudi škropili drugače?

»Seveda, takrat ni bilo vsemogočih zaščitnih sredstev. Poznali smo le galico. Večkrat pa je po pridelku usekala tudi toča, medtem ko so zdaj vinogradi proti tej nevarnosti zaščiteni z raketami. Izstrelisce imamo prav na tem območju.«

Poslovili smo se od prijaznih sogovornikov in se odpeljali naprej. Spet nas je pot vodila mimo lepo urejenih brajd in vinskih kleti, pa tudi mimo pravih počitniških hišic, od katerih so nekatere prav razkošne. No, domačija 76-letne Gizele Lipič pa ne nudi takega udobja, vendar smo se kljub temu ustavili ob njej. To je ena od redkih hišic, kakršnih je bilo svojčas veliko (ali pa so bile celo vse take) v Dolgovaških goricah. Dokler bo Gizela živela, bo kljubovala tudi njena hišica, potem pa jo bodo otroci najbrž podrli, saj so si že uredili domove v Lendavi. Ne glede na takšno ali drugačno prihodnost pa moramo zapisati, da je tale brunarica do-



Štefan Rudaš (levi) je znan sodar, ki je naredil veliko sodov za kapljico iz Dolgovaških in Lendavskih goric.

Jože Hanč, domačin v Dolgovaških goricah, dobro pozna življenje na tem območju in je navdušen nad napredkom.

kaj dobro vzdrževana, z zidanim dimnikom je tudi obvarovana pred požarom; in verjeli ali ne (mi smo se na lastne oči prepricali), da Gizela redi 5 svinj in ima v hlevu 5 krav! Stari ljudje pač ne dovolijo, da bi bil hlev prazen. In prav je tako! Je pa tudi res, da ji hodijo pomagat otroci.

Dolgovaške gorice — vas iz desetih zaselkov. Najbrž jih je res toliko, saj je naselje zelo raztegnjeno. Med našim popotovanjem nismo opazili nobene »meje« med zaselki, tudi nihče se nam ni potožil o morebitnih slabih odnosih med domačini in počitničarji oziroma lastniki goric, ki stanujejo drugod, saj se tudi ti vključujejo v razvoj tega vinogradniškega območja in prispevajo za razširitev električnega omrežja, gradnjo vodovoda, za ceste. Prebivalci Dolgovaških goric pa dobro sodelujejo tudi z vojniki bližnje karavle. Življenje na pobočjih in vrhovih goric je pravzaprav lepo, zlasti živahno pa bo v naslednjih tednih, ko bo dozorelo sladko grozdič.

Š. SOBOČA

NA OBISKU V KUNOVI

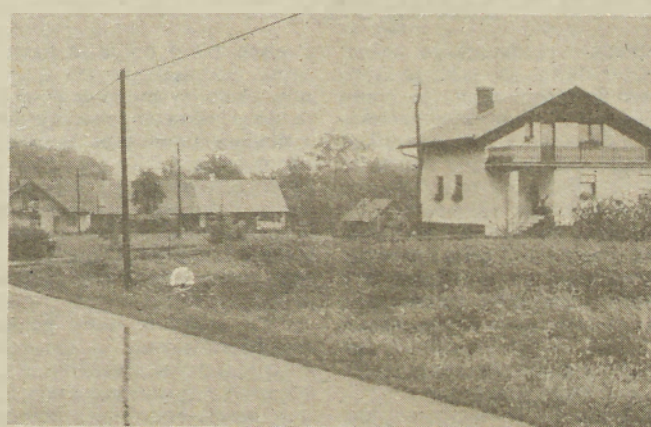
ŽIVLJENJE NA GRIČIH

Domačini pravijo, da živijo v najbolj razvlečeni vasi v negovski krajevni skupnosti. Kajti Kunova ni le zaselek pod krajevnim središčem ob asfaltni poti proti Spodnjim Ivanjcem, ampak so hiše razmetane ob bližnjih hribovskih. Nismo jih prešteli in torej ne moremo z gotovostjo pritrditi ali je to res »vas na sedmih hribovih«, kot se radi pohvalijo vaščani, gotovo pa je gričkov najmanj pet, če sledimo uradni predstavitvi tega zaselka, na eni strani obdanega z Ivanjskim vrhom, na drugi Gomilo in na tretji s Spodnjimi Ivanji.

Ceste so uredili

Kmetije nekdanjih manjših in srednjih želarjev, ki so jim bile borne zaplate slovenskoroške zemlje stoletja edini vir preživljanja, so v zadnjih letih bolj dostopne. Tam, kamor so nekdanje težke prišli z volovsko vprego, je že nekaj zadnjih let mogoče priti z jeklenim štrikolesnikom. Kajti življenje se je precej spremenilo tudi v teh, nekdanjih odročnih krajih. Le malo od 40 razmetanih domačij se ukvarja izključno z obdelovanjem zemlje, sadjarstvom in vinogradništvom. Vse več je delavcev v mariborskih, lenarških in radgonskih delovnih organizacijah, nekaj jih je zvalila tujina.

Za Kunovo pomeni ureditev cest zares okno v svet v pravem pomenu besede. Medtem ko prej tudi v sili, če je šlo za ljudi ali za živino, niso hoteli za Kunovo niti slišati, kaj šele, da bi se odpravljali v te neprevozne bregače, se tod življenje pono-



Asfaltna prevleka je v delu Kunove spodbudila nove gradnje.

vno prebujajo. Zraslo je celo nekaj novih hiš.

Telefon ni razkošje, ampak potreba

V vaškem odboru so denar obračali sila previdno in koristno. Potem ko so uredili ceste, vozi Kunovčane že nekaj let na delo delavski avtobus. Da bi imeli pri čakanju streho nad glavo, bodo še najverjetneje letos na avtobusnem postajališču uredili nadstrešnico.

Naslednja pridobitev, ki se jim obeta, je za vse Kunovčane velikega pomena. Slaba napetost električnega toka jim je posebnost večerih zagrenila marsikatero uro, saj se je bilo potrebno velikokrat odločiti, ali bodo gledali televizijo, ali pa bo priklopljen hladilnik, ali drugi gospodinjinski aparat. Nova transformatorska postaja, ki

je že delno narejena, bo te težave odpravila. Pri tej akciji so se izkazali člani pobudnega odbora, ki so znali pritegniti tako izvajalce — delavce radgonske temeljne organizacije Elektro — kot domačine. Vsako gospodinjstvo je prispevalo po dvanajset tisočakov. Pogled v prihodnost pa Kunovčani usmerjajo v pridobitev telefonije. Zaenkrat premorejo v nižinskem delu le dva telefona. Zavedajo se, da bo pot do tega težka, kajti takšne naložbe so za oddaljene kraje izjemno drage, vaščani pa v večini tudi niso ravno premožni. Precej kmetij je tudi ostarelih, posestva brez potrebne kmetijske mehanizacije... Priložnost za uresničitev te potrebe vidijo v novem krajevnem samopri-spevku, na katerega se v negovski krajevni skupnosti že pripravljajo.

V. PAVEO

Franciška in Štefan na robu življenja

Starosti hiše nismo mogli ugotoviti. Štefan Küronja pravi, da je v njej živel že njegova mati in da med njenim življenjem ni bila sezidana — torej je hiša gotovo stara nad sto let, morda pa tudi veliko več...

Obiskali smo domačijo v Panovcih, kjer živi zakonca Franciška in Štefan. On je star 68 let, ona pa jih šteje okroglih 70. Oba sta že nekoliko utrjena od večnega garanja, toda še vedno priljudna in dobre volje. Hiša je krita s slamo, ki jo sama pridelata. Imata namreč nekaj zemlje, kjer sta zasejala rž — ta slama je namreč edina, ki je primer- na za pokrivanje strehe. Letos je Štefan streho že obnovil in zdaj bo eno leto gotovo držala. Sicer pa pravi, da je bilo nekoč v neposredni okolici še šest podobnih hiš, danes je čas opravil svoje — ostala je le še Küronjeva domačija. Elektrike nista imela nikoli. Pa si je tudi želela nista?

»Nekoč, ko so začeli urejati električno napelja-vo,« povzame besedo Franciška, »so naju nekako izpustili. Zdaj pa je ta reč že predraga in si je ne moreva privoščiti. Ob večerih greva zgodaj spat, pozimi, ko se hitro stemni, pa si svetiva s petrolej-ko. Ne, elektrike prav nič ne pogrešava.«

Küronjeva nikoli nista imela otrok, to je tudi eden od razlogov, da sta ostala v tej stari hiši, kjer bosta dočkala verjetno tudi svoje zadnje dni. Zivine več nimata, imela sta kravo, ki sta jo prodala. Zdaj imata le dve svinji, nekaj krompirja... tisto pač, kar nujno potrebujeta za preživetje.

»Čas nama kar hitro mineva. Jaz sem namreč mali rihtar (vaški kurir, op. p.), pa tudi vaški zvo- nar. Tako se vedno najde kaj dela, le redkokdaj nama je dolgčas. Življenje teče svojo pot, živiva mirno in brez kakšnih posebnosti. Meni je tako všeč, vse življenje sem preživel na ta način in tudi na stara leta se ne bo nič spremenilo.«

Te Štefanove besede so značilne za star, tradi- cionalne način življenja malega kmeta, ki je v Po- murju včasih tvoril jedro prebivalstva. Zdaj so ur- banizacija, napredek industrije in dvig življenjske ravni opravili svoje — tovrstnih ljudi in tovrstnega življenja je tudi v pokrajini ob Muri vse manj. Iz-



Franciška in Štefan pred svojo skromno domačijo. Z življenjem sta zadovoljna — nikoli jima ni nudilo udobja in prestiža, zato ga tudi ne pogrešata.

ginjajo ljudje in z njimi stare vrednote. Izginja star način življenja in z njim stari običaji. Zato je vsa- ko srečanje z ljudmi, kot sta Štefan in Franciška, zelo dragoceno, prijetno in priscrčno. Sta namreč del naše zgodovine, našega časa in s tem del vsa- kega izmed nas...

Bojan Peček

»Veseli in grenki trenutki«

FRANC JUST JE TUDI VNET KOLESAR

So poklici, ki nekatere okuži- jo, postanejo neločljivi del življe- nja. Franca Justa iz Gornje Radgone je pošta tako prevzela, da ji ostaja zvest po 33 letih. Na tej poti je počel praktično vse, 27 let je bil dostavljalec, nato je ne- kaj časa nadomeščal vodjo na pošti v Puconcih in v Vidmu ob Ščavnici, si ponovno optal torbo v Gornji Radgoni, zadnjih 6 let pa vodi pošto v Spodnjih Ivan- jih.

»Za poklic sem se navdušil med služenjem vojske, kjer sem bil telefonist,« se Franc Just spo- minja začetkov pred dolgimi tre- mi desetletji. »Ko so me zatem sprejeli na radgonski pošti, ni bi-

lo srečnejšega človeka. Doživel sem vesele trenutke, ki jih lahko da le delo z ljudmi, bilo pa je tu- di hudo. Še danes se spominjam, kako sem neko zimo, ko se mi je pokvaril moped, prepeščil na delo od Tišine do Puconec. Tada nič mi ni moglo do živega. Delo sem vzljubil, in čeprav sem imel več priložnosti, da bi se lahko preusmeril, se za ta korak nisem mogel odločiti nikdar.«

Franc Just v poklicu nikoli ni izbiral dela. Še danes se ljudje čudijo, ko ga vidijo tudi z metlo in krpo v rokah.

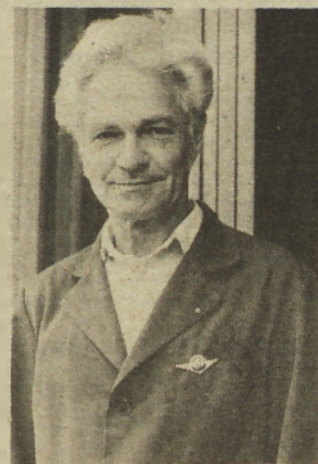
»Ne gre drugače,« pravi. »Moje delo je tukaj kombinira- no, in tako sem deklica za vse —

od vodje, administratorja, dostav- ljača in čistilke. Imam le enega poštarja, ki zaradi obsežnega te- rena ne zmore vse dostave, zato mu pomagam, čeprav pišem vse njemu, da lahko dosega nor- mo.«

Pa mu to ne stori ničesar, saj je trdega dela vajen, v dolgih le- tih dostave pa si je poštno utr- dil nogo. Kolesarstvo mu je naj- bolj priljubljen konjiček. Vse po- letje kolesari v službo in domov, dnevno naredi okoli 20 kilome- trov. Ne le zaradi v tem času slabših avtobusnih zvez.

»Zame je to najlepši šport in tudi hrib v Janzev vrh mi ne dela težav,« je dodal Franc Just.

V. PAVEO



Franc Just — pošti bo ostal zvest do upokojitve.

Prva informacija — najbolj učinkovita informacija

Turistična ponudba ob prestopu meje

Turist postane porabnik ali izvoznik našega blaga oziroma dobrin, ki mu jih ponujamo, takoj ko prestopi državno mejo (v mislih imamo tujega gosta). Zato je od podjetnosti in organiziranosti odvisno, kaj mu ponujamo in kako ga usmerjamo po naši deželi.

Kompas je nedvomno ena naših najbolj prodornih organizacij, ki se ukvarja s turistično ponudbo in prodajo storitev. S svojim tozdom Mejni turistični servis je zlasti »napadalen« na mejnih prehodih. V Gornji Radgoni je nastopil v letu 1982. Takrat so začeli v zabojniku, z menjalnico in nudenjem informacij, ki pa so bile skope. V treh letih so preuredili tri objekte neposredno ob prehodu čez mejo. Sedaj imajo sodobno urejeno menjalnico in turističnoinformacijski servis. Poleg tega pa so uspeli ponudbo razširiti tudi na gostinsko dejavnost, saj so odprli bistro in pivnico. Vsi ti lokali imajo delovni čas prilagojen potrebam turistov in drugih tranzitnih gostov, ki prestopajo mejo. Menjalnica posluje neprekinjeno, obratovanje gostinskih lokalov je prav tako prilagojeno turistom in konec tedna obratujejo prav tako neprekinjeno. S podobnimi uslugami so na voljo tudi gostom v Gederovcih, medtem ko menjalnica na mejnem prehodu v Kuzmi obratuje občasno.

UGODNI REZULTATI

Takšen pristop pa se pozitivno kaže tudi v poslovnih rezultatih zlasti menjalnice, ki je povečala obseg poslov za 40 odstotkov. Poudariti velja, da gre za realno povečanje in ne povečanje na račun tečajnih razlik. V gostinstvu zaenkrat še ni takih rezultatov, ker obratujejo krajši čas. Pretežni del uslug v gostinstvu pa izkoriščajo gostje iz sosednje Avstrije, za katere so lokali zaradi bližine in nizkih cen še posebno zanimivi. V menjalnici poleg zamenja-

ve prodajajo tudi bone za bencin, po katerih je povpraševanje po ukinitvi bonov pri nas nekoliko upadlo, vendar je zanimanje zanje še zmeraj dokajšnje, saj je z njimi mogoče uveljaviti 10-odstotni popust. Prav tako je v menjalnici moč kupiti devizne čeke, ki jih turisti prav tako kupujejo. Vendar je pri povratku, ko nekateri gostje čake zamenjujejo nazaj v svoje valute, kar je letos novost, pogosto slišati, da ugodnosti, ki bi jih morali biti deležni (uveljavljanje popustov) ni. To pa vsekakor ni spodbudno za naš turizem, kot je pogosto omenil Drago Domanjko vodja enote v Gornji Radgoni.

KAKŠNE INFORMACIJE?

Za razliko od prejšnjih let imajo letos v Radgoni oziroma na mejnih prehodih znatno več informacij, ki jih lahko ponudi turistu, kot je to bilo v preteklosti. Čeprav še ni moč govoriti o celoviti turistični ponudbi našega turističnega gospodarstva ali pa vsaj gospodarstva posameznih republik. Tako imajo v letošnjem letu zelo podrobne informacije, ki so jih posredovale turistične agencije z obale. Tu je poleg cen in razpoložljivih zmogljivosti mogoče izvedeti tudi vse odhode in prihode trajektov, se pozanimati o povezavi z otoki, potem so tu še informacije o turističnih linijah ladij, tako da so te informacije dokaj celovite. Znatno manj pa je informacij o turistični ponudbi znotraj dežele, kar je verjetno ena od večjih pomanjkljivosti našega turizma. Zlasti celovite pa so informacije, ki jih posreduje Gospodarska zbornica Slovenije, kar

je nedvomno nova kakovostna pridobitev. Tako jim posreduje podatke o vseh prireditvah v Sloveniji, o cenah gostinskih in drugih storitev ter na avtocestah, o voznihih redih javnih prevoznih sredstev in njihovih spremembah.

SIRITEV PONUDBE

Vsekakor pa pri tem v Kompassu ne mislijo ostati. V prihodnje bodo namreč še razširili ponudbo. Razmišljajo že o gradnji brezcarinske trgovine, ki jo bodo verjetno postavili na prehodu v Gederovcih, kjer je prostor najbolj ugoden. Ponudili so tudi ureditev in postavitev podobnih objektov z menjalnico in gostinsko ponudbo na prehodu v Dolgi vasi, kjer so še zmeraj pripravljeni vlagati, žal pa se z občno ne morejo dogovoriti, ker ta preveč zagovarja lokalne interese. Glede na povečevanje turističnega prometa bodo širili svojo ponudbo tudi na ostalih mejnih prehodih v Pomurju.

Ob tem zlasti moti še zmemrom premajhna izkoriščenost pomurskih prehodov, zlasti radgonskega, kar je na nek način razumljivo, saj Avstrijecem bolj ustreza gneča na osrednjih prehodih, ker na ta način več iztržijo. Računati pa je, da se bo tudi to popravilo, zlasti z boljšim informiranjem tujih gostov naših agencij.

SODELOVANJE S POMURSKIM TURIZMOM

Sodelovanje z Radensko, kot nosilko turistične dejavnosti v Pomurju, je po ocenah delavcev v Kompassu dobro. Tako turistom ob prestopu meje nudijo celovito informacijo o turistični ponudbi v Pomurju, na mejnem prehodu v Gederovcih pa turistom delijo prospekte in drug propagandni material. V prihodnje pa bodo te informacije še izpopolnili, pa tudi sodelovanje še okrepili. J. Votek

POLETNE RAZPRODAJE

Zdi se, da imajo razprodaje raznega blaga, ki ni prodano v zimskih mesecih, večji učinek, kot pa znižanja cen za blago, ki ne »gre v promet« v poletnih mesecih in mu je zato treba znižati ceno. Take razprodaje so (ali pa naj bi bile) aktualne prav zdaj. Kakega večjega naskoka kupcev ni, kar pa ni čudno, saj kupce, toliko ne zanima, kaj bodo oblekli in obuli spomladi (na razprodajah so trenutno takšni izdelki), ampak bolj tuhtajo, kako se obleči in obuti jeseni in pozimi. In ker izdatek ne bo majhen (na spomladansko razprodajo zimске obutve in oblačil pač ne moreš čakati), je tudi to vzrok, da se sicer ustaviš ob izložitvi, ki ponuja »izvisezonsko blago«, kupiš pa ne ali pa bolj malo.

Da bi zvedeli, katero blago je »v razprodaji«, smo obiskali nekatere trgovine na Titovi cesti v Murski Soboti. V Planiki so od 24. junija do 27. julija prodajali vse vrste obutve, razen tiste z oznakami adidas, za 25 odstotkov ceneje. To je bila ugodnost, ki so jo nekateri izrabili, številni pa so jo prezrli. No, vse še ni izgubljeno, saj v tej trgovini do konca tega meseca prodajajo s popustom določene vrste obutve. Nekaj primerov: moški nizki čevlji: prej 4568, zdaj 2478; prej 3433, zdaj 1980 din. Moški sandali: prej 3232, zdaj 1580 dinarjev. Zenski nizki čevlji: prej 3432, zdaj 1980 dinarjev; prej 2227, zdaj 980 dinarjev. Platneni copati: prej 3346, zdaj 1488 dinarjev.

V trgovini Peko so odobrili popust za čevlje od 10. do 25. avgusta. Torej traja še nekaj dni. Pa cene? Moški sandali: prej 4351, zdaj 3046 dinarjev. Moški nizki čevlji: prej 4569, zdaj 3198 dinarjev. Moški semišni nizki čevlji: prej 5496, zdaj 3847 dinarjev. Zenski nizki čevlji: prej 4694, zdaj 3893 dinarjev; prej 3425, zdaj 2404 dinarjev itd.

V trgovini Alpina so prav tako močno znižali ceno določenih vrst obutve. Razprodaja je bila od 17. julija do 15. avgusta, torej je ni več. Je pa bilo znižanje potrebno, saj je bilo tako omogočeno, da so si tudi ljudje s plitvimi denarnicami lahko kupili sicer

drage čevlje. Moške nizke čevlje so znižali od 7328 na 5129 dinarjev od 6038 na 3526 dinarjev. Tudi ženske so lahko kupovale ceneje. Primer: platneni čevlji prej 1935, po znižanju pa 1545 dinarjev. Zenski sandali so bili tudi cenejši. Dva primera: prej 1372, po znižanju 961 dinarjev; prej 1145, po znižanju 916 dinarjev.

V trgovini Borovose še zdaj splača kupiti nekatere vrste obutve, čeprav je glavna sezona znižanja cen že mimo. Tedaj so prodajali od 20 do 50 odstotkov ceneje. Ugodno je, da cen obutve, ki ostaja neprodana, ne povišujejo in tako je s časoma prej draga obutev poceni. Nekaj take obutve je še v zalogi, tudi jesenske in zimske. Sicer pa pogledjmo nekaj ostalih vrst obutve, ki je zdaj cenejša. Zenski čevlji: prej 2748, zdaj 1946 dinarjev, prej 2977, zdaj 2290 dinarjev; prej 3664, zdaj 2519 dinarjev. Zenski sandali: prej 2300, zdaj 1300 dinarjev; prej 1750, zdaj 1400 dinarjev. Otroški poletni čevlji: prej 1500, zdaj 1000 dinarjev.

V salonu mode pa je od 12. do 24. avgusta razprodaja moške in ženske konfekcije, pletenin, ženskih bluz, moških srajc. Cene za nekatere izdelke so nižje za 40 odstotkov. Tako lahko kupite moške obleke reške industrije oblačil po 14656 dinarjev, dobi pa se moška obleka tudi za 12000 dinarjev. Vetrovke namesto prejšnjih 8908 stanejo 5392 dinarjev, oziroma od prejšnjih 7422 le še 4465 dinarjev. Murina

džins jakna je znižana od 7900 na 4740 dinarjev. Tudi cene raznega meterskega blaga so nižje. Prej 2310, zdaj 927 dinarjev; prej 2110, zdaj 927 dinarjev; prej 2349, zdaj 704 dinarjev. Zenske poletne obleke so tudi cenejše. Prej: 11221, zdaj 6800 dinarjev.

Nižje cene so tudi v »otroški« trgovini zraven blagovnice, kjer je razprodaja prav tako do 24. avgusta.

Obutev in obleke, ki so jim znižali cene, so pretežno uporabne v poletnih mesecih. Torej, če bo še naprej toplo, boste kupljeno blago lahko nosile še nekaj časa v tem letu, sicer pa spomlad. Drugače pa je z »belo tehniko«, ki se jo splača kupiti v tem času, seveda, če boste tedaj, ko boste prišli v trgovino, lahko sploh kaj kupili. Največji naskok je na izdelke Gorenja, ki je tovarniška cena od 1. julija do 15. septembra znižala za 10 odstotkov. Tako pralni stroj trenutno ne stane 80000, ampak 72000 dinarjev, za zamrzovalnik ni treba plačati 72000, ampak 65000 dinarjev, črno-beli televizijski sprejemnik namesto prejšnjih 69000 zdaj stane 62000 dinarjev. To so cene, s katerimi so nam postregli v Potrošniški »akustiki« na Titovi cesti, vendar po teh nižjih cenah Gorenjeve izdelke prodajajo tudi druge trgovine v Pomurju. Za 10 odstotkov je znižala cene tudi tovarna gosodinjske opreme Obod Cetinje.

Š. SOBOČAN



Ribiči letos presežejo. Tale krap, ki ga je v gramoznici pri ribiški koči ujel Ludvik Flegar iz Gradišča, je bil dolg 80 centimetrov, tehtal pa je kar trinajest kilogramov.

Na nočnem delu v Mlinopekovi pekarni v Murski Soboti

»Odkar so peki, se kruh peče vedno ponoči«

Vsak dan ob 5. uri zjutraj zabrnijo avtomobili na dvorišču pekarnice Mlinopek v Murski Soboti. Polni so svežega in še toplega kruha, žemljic in drugih dobrot, s katerimi bodo razveselili ljudi iz bližnjih in daljših krajev. Nekateri bodo dobili ta kruh šele proti poldnevju, toda kljub vsemu bo to »današnji kruh«.

Kmalu po peti uri zapuščajo pekarno močje, katerim gre zahvala, da lahko nekateri že za zajtrk postavijo na mizo svež kruh. Sedemnajst jih je bilo tisto noč na delu. Večinoma so bili to močje, ki delajo v pekarni že nad dvajset ali deset let, s povprečno starostjo nad petintrideset let. Ti delajo kot peki že odkar so v službi, drugače pa je z mladimi. Vsako leto se zaposlita eden ali dva mlada, vendar dolgo ne morejo zdržati. Glavni vzrok, da si ob prvi priložnosti poiščejo drugo službo, je nočno delo — dva tedna vsako noč razen sobote, nato en teden dela podnevi, pa spet dva tedna ponoči. V zadnjih letih jih je zapustilo osem mladih.

»Marsikomu sta zdravje in mir v hiši več vredna kot pa denar, ki bi ga dobil kot stimulacijo,« je rekel eden od pekov, »še posebej, če ga doma čaka mlada

žena.« Vendar — kako to, da nekateri vztrajajo tako dolgo? Ali drži, da moraš biti rojen za peka?

Verjetno mora dober pek najprej vzljubiti delo, ki ga opravlja, razumeti pomembnost »poslanstva pekov«, kajti le tako bo lahko premagal težave, povezane s tem delom.

Obratovodja, ki dela v pekarni že osemindvajset let, je Franc Lacko: »Kdor ne izkusi nočnega dela, ne ve, kako je naporno. Zaradi tega imamo v glavnem problem z ljudmi, vendar se nočnega dela ne da odpraviti, čeprav je naš cilj, da bi tudi peki enkrat končno zaživel normalno. Ni problem delati le podnevi, ker smo s stroji tako dobro opremljeni, da bi tudi pri belem dnevu spekli vse potrebne količine kruha. Problem je zaradi prevoza, saj bi tako v oddaljenih krajih dobili kruh šele popoldne. Pa tu-

di naši ljudje so tako navajeni, da dobijo zjutraj tople kruhe. Sicer pa: kakor dolgo pomnim, se peče kruh vedno ponoči.«

Peki imajo tudi poseben način življenja, tako zaradi vrste dela kakor tudi zaradi nočnega dela. Nekateri si vzamejo ure za spanje zjutraj, ko končajo službo, drugi spet, tako kot vodja nočne izmene Ludvik Lačen, popoldne od dveh ali treh do devetih zvečer. Nočna izmena se namreč začne ob 23. uri in traja do petih zjutraj. V popoldanski izmeni jih dela sedem, v nočni pa 17 pekov in kurjač. Leto 1975 so se preselili v nove prostore, tako da praznuje pekarna Mlinopek letos 10-letnico. Leto 1975 pomeni prelomnico, saj se je v novih velikih prostorih in z novimi stroji začel moderen način peke kruha, manj je bilo fizičnih naporov, spekli pa so večje količine kruha. Dnevno spečejo okrog 10 tisoč kilogramov kruha. To količino, ki jo spečejo sedaj v šestih ali sedmih urah, so prej pekli 24 ur, tako so v stari pekarni začeli z delom v nedeljo zvečer in končali v soboto. Sedanje zmogljivosti so izkoriščene le od 60 do 70-odstotno, tako da bodo lahko s te-

mi stroji in z občasnimi izboljšavami pekli kruh še dolga leta.

Pred desetimi leti so lahko Prekmurci kupili mešani, rženi, polbeli in beli kruh ter vranke. Sedaj pečejo osem vrst kruha: mešani, polbeli, dvojček (beli) in soboški tehtajo 1 kilogram, domači delani tehta 1,60 kilograma, graham (za diabetike) pol kilograma in mlečni 0,80 kilograma. Največ spečejo mešanega kruha, okrog 3000 kilogramov na dan, zaradi velike količine ga pečejo že popoldne, prav tako druge štruce, kar zmore sedem delavcev, saj gre ves postopek peke avtomatsko. Tudi soboškega in domačega delanega spečejo okrog 3000 kilogramov in tukaj je ročno delo nepogrešljivo. Od peciva spečejo največ žemljic, okrog 20 tisoč kosov dnevno, drugega peciva pa okrog 3 tisoč kosov. Tako lahko vsak dan kupite sveže žemlje (majhne in velike), rogličke, polnjene rogličke, preste, makovke, kajzerice, sendvič štrčke, hlebčke, jajčne pletenke, krofe, buhteljne, rožičeve zavitke in lendavske pletenice.

Prav gotovo ne veste, kaj je to »drukanje«, »žlajanje«, »ajnsišati«, »virkati«, »švel« ipd. Tako

kot imajo peki svoj poseben način življenja, imajo tudi svoj način govora, ki ga razumejo samo oni. Ko v mešalniku pripravijo sestavine za peko (to je lahko od 80 do 180 kilogramov moke), testo mešajo od 8 do 10 minut, nato okrog 20 minut počiva, se stehta, oblikujejo se testeni kosi in potem testo vzhaja 45 minut. Pri štrucah poteka ves postopek, tudi pečenje, avtomatsko, pri soboškem in domačem delanem kruhu pa morajo ročno »virkati« (oblikovati kroglo) ter nato »ajnsišati« (dajati v peč). Temperatura v peči pri mešanem, belem in polbelem kruhu se giblje od 250 do 300 stopinj, v začetni fazi je višja, proti koncu pa nižja. Pri domačem delanem in soboškem kruhu, ki se pečeta dlje časa, pa je temperatura od 220 do 280 stopinj.

»Vsak pek mora dobiti občutek za testo,« nam je povedal Franc Lacko, »za to pa je potrebno veliko let dela in izkušenj. Priznamo, da je včasih tudi kaj narobe. Če je krivec človeški faktor, je to zaradi hitrega dela, večkrat pa tudi odpoje avtomatika ali pa so krive surovine. Največkrat slišimo kritike zaradi prehi-

trega sušenja in drobljenja kruha, vendar je to slabost kruha iz vseh industrijskih pekarn. Najbolj kvarljiva sta polbeli in beli kruh, posebno v vročini, tako kakor letos julija. Star in pokvarjen kruh prodajamo za krmo živine, star kruh pa tudi sušimo na peči in delamo drobtine, naš redni odjemalec je Potrošnik. Naša osnovna surovina je moka, kakovost le-te pa je odvisna od vremena, žetve in spravila pšenice. Letos je kakovost pšenice izredno slaba, zato bo prihodnje leto moka slaba. Zaenkrat imamo še staro novembrsko zalogo. Moko lahko le delno izboljšamo z raznimi dodatki (dodatek za izboljšanje lepka, za boljše vpijanje, dodatek proti kvarjenju).

Dve stvari sta, ki najbolj motita peke, to ni nočno delo, na to so se navadili in ima tudi nek poseben čar — motita jih neviden prah, ki nastane pri delu z moko in povzroča boleznih dihal, največkrat astmo, ter velika vročina pri pečenju.

Bernarda Peček



Zarezati je treba še črto, da ne bo popokal.



Ste mislili, da moški ne vedo narediti rogličev.



Pri peči je vroče tudi nad 40 stopinj; v eni noči jo je treba napointiti sedemkrat.

Dve stopinji južno od ekvatorja in na dva tisoč metrih nadmorske višine

»Verjetno se boste čudili, kako se je Prekmurka znašla v daljni Afriki, prestolnici Kenije, v Nairobiu. Bila je povsem družinska odločitev. Rabili so trgovskega predstavnika več našibjugoslovanskih trgovskih firm v Nairobiu in mož je bil primeren za ta posel. V začetku julija lani smo pripotovali v kenijsko glavno mesto in prvi Afričan, ki sem ga srečala, je bil oblečen v zimski plašč in z volneno kapo na glavi. To je vendar nemogoče, sem si dejala, vendar pa kasneje uvidela, da se vsi Afričani — kadarkoli pade temperatura na recimo 20 ali pod 20 stopinj Celzija — oblečejo zimsko: so v plaščih, kapah in škornjih.«

Zdaj je torej tam zima?

»Da, poletje pa januarja in februarja. Takrat je toplo, toda ker je Nairobi na skoraj dva tisoč metrih nadmorske višine, ni čuti ne vročine ne vlage, tako da klimatizacijskih naprav sploh ne uporabljamo. Januarja in februarja je najvišja temperatura med 30 in 32, julija in avgusta pa med 18 in 20 stopinj Celzija.«

Pred kratkim se nam je ponudila priložnost pogovarjati se z Majdo Nemeš-Sladič, rojakinjo iz Murske Sobotice, zdravnico-anesteziloginjo, ki je bila do lanskega junija zaposlena v ljubljanskem kliničnem centru, po sledi pa je za štiri leta z možem, ki je predstavnik HP-Univita, Utoka, Kovinotehne in Poljoopskrbe iz Zagreba, in sinom Alešom, kot tehnična pomoč iz Jugoslavije v eni od nairobijskih bolnic na črni celini.

Sami pravite, da je Kenija dežela nasprotij. Kakšne so siceršnje tamkajšnje razmere?

»Sodi med razvitejše države črne Afrike, kar je videti na vsakem koraku, posebno se v Nairobiu. To je lepo, moderno mesto, širokih ulic, z mnogo zelenja, povsod je asfalt, lepe hiše. Toda za vsem tem bliščem se skrivajo velike socialne razlike: na eni strani ogromno bogastvo in na drugi ogromna revščina. Presune te, ko vidiš reveže — med njimi so tudi



Zdravnica-anesteziloginja Majda Nemeš-Sladič se je kar privadila nasprotij dežele na črni celini s prestolnico Nairobi.

otroci — kako prosjačijo na ulici hkrati pa Afričane, ki se vozijo z najsoodobnejšimi športnimi Mercedesi.«

Verjetno so te razmere toliko bolj presunile vas, ki ste se v Nairobiu znašli v vlogi zdravnice?

»Glede na to, da je v tej deželi osnovna družbena ureditev kapitalizem, imajo poleg državne bolnice — gre za nov klinični center večji in lepši kot ljubljanski — še zasebne bolnice, kjer je zdravstvena oskrba neprimerno boljša in zahajajo vanje tisti, ki imajo denar. Pravzaprav vsi zdravniki, ko opravijo specializacijo, bežijo v zasebne bolnice, saj so razlike v plačah ogromne. Ne-

kaj časa sem bila na praksi oziroma ogledu v državni bolnici, kjer je oskrba brezplačna, in kjer je zaradi tega neskončno mnogo bolnikov in neskončno malo zdravnikov. Število kirurgov znaša v tej bolnici med 10 in 15, anesteziologov pa je neprimerno manj.«

Tamkaj je najbrž tudi poseben način življenja in življenjskega ritma?

»Da. Popolnoma se zdani ob sedmih zjutraj in popolnoma stemni ob sedmih zvečer. Dan je krajši, noč daljša. Po sedmi uri zvečer ljudje več ne hodijo po cestah, saj so ropi zelo pogosti. Službe se začnejo ob osmih ali devetih in končajo ob štirih ali petih. Vmes je ena ura za kosilo, čemur pravijo »landštajn«. Imajo skratka angleški sistem in delajo ves dan. Tudi v šolah je tako, le da začnejo leto prej. Tako je sin že s šestim letom začel obiskovati prvi razred osnovne šole, kar se mi zdi zelo pametno. Sicer pa je v šolstvu uveljavljen poseben sistem: brezplačne državne šole, kamor hodijo afriški otroci — ni videti nobenega belca, ne vem zakaj ne — in zasebne, v glavnem angleške šole. V kenijskih državnih šolah sta obvezna jezika angleščina in svahili in se torej oroci učijo vse predmete dvojezično. V zasebnih šolah, ki jih obiskuje večina bogatih afriških otrok in otrok belcev, pa imajo tudi predmet svahili.«

V Nairobiu je med ostalimi kolonijami tudi jugoslovanska in baje še en naš rojak iz Prekmurja.

Tega sem izredno vesela, saj če prepotujete osem tisoč kilometrov in srečate rojaka je to veselje tem bolj pristno. Če ga smem predstaviti: to je doktor farmacije Činč, ki igra pomembno vlogo. Je namreč tehnični direktor tovarne zdravil Dava, ki jo je pomagala zgraditi naša tovarna Krka. Mislim, da je tam že tretje leto in je doma nekje v bližini Murske Sobotice. Sicer pa je v Nairobiu 25, morda 30 Jugoslovancev. Več jih je zunaj glavnega mesta, saj Energoprojekt gradi v Keniji veliko hidrocentrale in tu-

di večino cest je asfaltiralo jugoslovansko podjetje Sarajevoput. Ti dve podjetji sta zelo (pri)znani in zaposlujeta tudi po tisoč kenijskih državljanov.«

Ali in v kolikšni meri prebivalci tega dela črne celine poznajo Jugoslavijo in Jugoslovane?

»Ko so me vprašali, od kod sem in zvedeli, da iz Jugoslavije, so starejši Kenijci dejali: ja, Tito—Kenijata. To sta kot dva simbola. Mlajši tega niso vedeli. Po tem pa, ko je bil junija letos njihov predsednik Daniel Arap Moi na državnem obisku v Jugoslaviji in je bilo ves teden na kenijski televiziji in radiu polno oddaj o naši državi, tudi Sloveniji, so bili prav navdušeni.«

Sogovornica nam je kasneje na zelo nazoren način predstavila prizadevanja Kenijcev, da bi tudi na podeželju zagotovili primerno zdravstveno oskrbo prebivalstva. Žal to povsod ni mogoče, kajti še so nomadska plemena, ki se selijo na primer iz Kenije v Tanzanijo in nazaj — eno največjih je plemo Masajev — in je zdravniška oskrba teh ljudi praktično nemogoča. Razvili pa so poseben sistem, tako imenovano letečo zdravniško službo, imenovano flying servis. V Nairobiu je osebnost letališče z majhnimi letali in po poklicu na pomoč sedeta v letalo pilot in zdravnik ter letita na oddaljena območja, kjer ni nobenih cestnih ali podobnih povezav in pristajata kar v savani. Kenija je dežela velikih razsežnosti, visoka planota z redkim drevjem in divjimi živalmi, ki jih je pri nas mogoče videti le v živalskih vrtovih, ima pa tudi veliko obalo Indijskega oceana. Sodeč po pripovedi naše rojakinje Majde Nemeš-Sladič je ena od držav črne celine večstransko zanimiva in čeprav smo od njene prestolnice oddaljeni okoli osem tisoč kilometrov, se nam je po tem srečanju vsaj malo približala. Morda toliko, da smo vsaj zaslužili nekatera od nasprotij na območju dve stopinji južno od ekvatorja in na dva tisoč metrih nadmorske višine.

Branko Žunec

Na podlagi 6. in 9. člena Pravilnika o pogojih in merilih za reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev, ki delajo pri samostojnih obrtnikih, SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST OBČINE LJUTOMER RAZPISUJE

V. NATEČAJ

ZA POSOJILA DELAVCEM, ZAPOSLENIM PRI SAMOSTOJNIH OBRATNIKI, ZA GRADNJO ALI OBNOVO INDIVIDUALNIH STANOVANJSKIH HIŠ.

Natečajna vsota znaša 2.000.000 dinarjev.

Posojilo po tem natečaju lahko znaša največ 200.000 dinarjev in se daje za dobo 10 let po 5-odstotni obrestni meri, ki se po preteku 5 let poveča za neodplačani del posojila za 12,5 odstotka.

Upravičenci za pridobitev namenskih sredstev na podlagi tega razpisa s delavci, ki delajo pri samostojnih obrtnikih, če izpolnjujejo naslednje pogoje:

- da delavec oziroma kdo od družinskih članov ni imetnik stanovanjske pravice v primerem stanovanju ali lastnik primernega vseljivega stanovanja;
- da delavec živi v neustreznem stanovanju;
- da delavec ali njegova družina doslej še ni imela ustreznega rešenega stanovanjskega vprašanja;
- da delavec zagotovi lastno udeležbo pri rešitvi svojega stanovanjskega vprašanja.

Prednost pri pridobitvi posojila imajo delavci z družinami, ki imajo nižje povprečne dohodke, večje število otrok in so dalj časa v neprimernem stanovanju.

Posojila za gradnjo oz. nakup etažnega stanovanja ali družinske stanovanjske hiše ali za obnovo in revitalizacijo stanovanja oz. stanovanjske hiše se odobravajo samo do določene neto stanovanjske površine, in sicer:

- za družino do 4 članov največ 68 m²,
- za družino do 5 članov največ 75 m²,
- za družino do 6 članov največ 83 m².

Vloge za pridobitev posojila bo sprejemala Samoupravna stanovanjska skupnost občine Ljutomer, Ljutomer, Ormoška 3/II.

K vlogi za pridobitev posojila je treba priložiti dokazila o lastništvu (izpisek iz zemljiške knjige) in dokazila o osebnih dohodkih na izpolnjenem obrazcu SPN-1 (dobi se v knjižarni).

Rok za prijavo je 30 dni po objavi natečaja. Prijave, prispеле po tem roku, ne bodo upoštevane.

SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST OBČINE LJUTOMER

Na podlagi 6. in 9. člena Pravilnika o pogojih in merilih za reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev, ki delajo pri samostojnih obrtnikih, SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST OBČINE LJUTOMER RAZPISUJE

I. NATEČAJ

ZA DODELITEV DVOSOBNEGA DRUŽBENEGA NAJEMNEGA STANOVANJA V NOVO POSLOVNO—STANOVANJSKEM OBJEKTU NA GLAVNEM TRGU V LJUTOMER DELAVCEM, ZAPOSLENIM PRI SAMOSTOJNIH OBRATNIKI.

Upravičenci za dodelitev družbenega najemnega stanovanja so delavci, ki delajo pri zasebnih obrtnikih, če izpolnjujejo naslednje pogoje:

- da delavec oziroma kdo od družinskih članov ni imetnik stanovanjske pravice za primerno stanovanje ali lastnik primerne vseljivega stanovanja;
- da delavec živi v neustreznem stanovanju;
- da delavec oz. njegova družina še ni imela ustreznega rešenega stanovanjskega vprašanja.

Vloga za dodelitev družbenega stanovanja se predloži na izpolnjenem in potrjenem obrazcu SPN-1 (dobi se v knjižarni).

K vlogi se priloži morebitna potrdila o težjih boleznih upravičence ali članov njegove družine.

Vloge za dodelitev družbenega stanovanja bo sprejemala Samoupravna stanovanjska skupnost občine Ljutomer, Ljutomer Ormoška 3/II.

Rok za vložitev prijave na natečaj je 30 dni po objavi natečaja v Vestniku. Prijave, prispеле po tem roku, in nepopolne prijave ne bodo upoštevane.

SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST OBČINE LJUTOMER

Pričevanja o »angelu smrti« dr. Josefu Mengeleju (2)

Štirideset let po tem, ko so ugasnile peči krematorija v Auschwitzu, je svet zvedel, da je prosluli »kriminal doktor« Josef Mengele — posebejlenje antipoda ljudskega humanizma, zanikanje samega pojma medicinske pomoči ljudem — umrl že pred šestimi leti in je pokopan na pokopališču Embu nedaleč od Sao Paula v Braziliji. Lovcem nanj, med njimi je najbolj znan vodja Židovskega dokumentacijskega centra na Dunaju Simon Wiesenthal, so se pridružile obveščevalne službe številnih držav, z namenom da odkrijejo skrivališče esesovca, ki je v zloglasnem taborišču Auschwitz delal poskuse na živih ljudeh, brez anestezije in dezinfekcije, jih zverinsko mučil in pohajljal. »Dantejev peklo je komedija v primerjavi s peklom Auschwitz«, se spominjajo preživeli taboriščniki, med njimi tudi peščica iz Prekmurja.

Marija Kovač—Zupančič: za-

znamovana
»Auschwitz—Birkenau, končna postaja. V oko in zavest se mi je nepozabno zažrl prvi vtis: veliko, zelo veliko barakarsko naselje, visoka, neprestopna ograja, surovo mrzli pazniki in paznice ter psi. Najprejresljivejši od vseh pa je bilo prvo srečanje s prebivalci tega mesta. Tam, nedaleč proč od sprejemne barake, sem zagledala nekaj človeških postav. So to možki ali ženske? Glave so do gola obrate, telesa oblečena v cunje. Spreletela me je groza. Bom čez čas tudi sama tak okostnjak?« se je ob prihodu v taborišče smrti septembra 1943 spraševala Marija Kovač-Zupančič, kjer je ostala do 15. januarja 1945, ko je bilo taborišče evakuirano in so jo premetili v Ravensbrück. Njeno pričevanje, ki ga je nasloвила Zaznamovana, delno povzemamo iz zbornika Auschwitz—Birkenau in pisma, ki ga je marca 1979 pisala prof. Nikici Brumnovi v Mursko Sobotno. Številka 65096 iz Auschwitz je sodila med tiste, ki so v bolniških blokih ženskega revirja organizirale pomoč bolnim jetnicam. »Pri Mimi Kovačevi so se stekale informacije o dogajanju na bojiščih v Evropi in o pripravi na odpor v taborišču, v katere je bilo vključenih nekaj Jugoslovank. Njihova naloga je bila, da zbirajo orodje, s katerim bi presekali žico, da bi ob danem znaku zažgale barake in

s tem ustvarile zmedo. Nekatere so bile določene za kurirke.«

Spominja se, kako so ji nekega dne kar na lepem prišli na hrbet »flitz«. »To je bila belo-rdeča krpica blaga okrogle oblike, znamenje, s katerim so bili zaznamovani interniranci, ki so se kakorkoli pregrešili zoper taboriščni red in so za kazneni delali v najtežji delovni skupini — poznani pod imenom »štrafkomanda«. Blokova in drugi okoli mene so me spraševali, kaj neki sem zagrešila med transportom, da so me tako kaznovali. Ali sem poskušala pobegniti? Ne, nisem, čeprav sem za tako priložnostjo nenehno oprezala. Pa saj tega moji spremljevalci vendar niso



Dr. Josef Mengele v SS uniformi leta 1943.

mogli videti ali vedeti. Samo eno je bilo mogoče: Mariborski gestapo mi je dal na pot karakteristično, ki naj bi mi prinesla zanesljivo smrt. Žal jim je bilo, ker sem ušla streljanju, ker v tistem času pač zaradi nekega svojega računa niso streljali žensk. Vendar nisem nikoli delala v kazenski komandi. Za to je poskrbela ilegalna taboriščna organizacija,« priča Marija Kovač-Zupančič.

Srečanje z enim iz dinastije smrti

Še en dogodek iz tega časa se ji je živo vtisnil v spomin: srečanje z vrhovnim SS taboriščnim zdravnikom Mengelejem. »Zdravniška inspekcija je bila na revirju kar pogosta in vedno je neprijetno posegla v naše življenje. Najhuje je bilo, kadar je prišla zaradi selekcije, a tudi sicer smo se je bali. Skoraj vedno je po površnem pregledu zdravnik kar določil, katere bolnice moramo takoj opustiti, ker da so že dovolj močne za delo. Ob posameznih primerih nam je skušal dokazati, da s botiramo, da skrivamo zdrave in jih odtegujemo delu, in nam grozil s kaznimi. Mene je inspekcija skrbela še iz drugega razloga. Odkar sem bila na revirju, sem skrivaj kuhala čaje in prežgano juho za bolne in oslabele tovarišice. Ker take možnosti ni bilo povsod, nasprotno, malokje, je bila to moja posebna naloga... Kadar sem kuhala, sem vsakokrat postavila k vhodnim vratom za stražo kakšno zelo zanesljivo tovarišico, ki je morala oprežati na vse strani, ali se ne bliža sovražnik. Tokrat pa se je dr. Mengele s spremstvom pojavil pred blokom kot strela z jasnega, iz nepričakovane smeri. Stražarka je brez glasu obstala kot pribita. Zdravnica dr. Ela

OBTOŽUJEM IN SVARIM!

Lingens, ki je v trenutku presodila kočljivo situacijo, je sama stopila pred Mengeleja in mu podala raport. Jaz sem medtem že porinila lonec pod posteljo, a ker nisem imela prilegaljoče pokrovke, je sopara počasi uhajala in se širila na vse strani. A nič več nisem mogla storiti. Bo, kar bo. Pridružila sem se zdravnici. Obisk je bil hitro pri kraju, ker v tem bloku tačas ni bilo pravih bolnic. Vanj so stlačili starejše evakuiranke Varšave, ki so zdravniku poskušale dopovedati, da se jim godi neznašna krivica, a besede so padale v prazno. Zamah z roko je bil ukaz, naj molčijo. Na koncu še pogled v zdravniško sobico. Razgret štedilnik zdravnik razdraži, sopare pa na srečo ni videti. Na drugi strani

bloka je bil še en prostorček, poln razne navlake, ki so jo menda pustili tu delavci interniranci, ki so barako gradili. Poleg ostankov apna, peska in nekih razjavelih posod je bilo vmes tudi nekaj dobrega lesa. »A tako,« zavpije Mengele razdraženo, »vi kradete les in ga kurite, kaj si dovolite.« Med nadaljnimi psovki je priletelo nekaj krepkih klofut na lice, njegov korak pa je bil že namenjen k izhodu. Nekaj dni me je skrbelo, ali niso klofute morda samo začetek kazenskega postopka. Takoj sem tudi pomislila na svoj nesrečni flitz, ki ga lahko ob tej priliki odkrijem. Pa je na srečo ostalo le pri klofutah,« opisuje srečanje z dr. Josefom Mengelejem Marija Kovač-Zupančič.

Ne počiva v miru

V sodnih aktih je o njem zapisano: »Iz sle po morjenju in drugih nizkotnih nagibov je zahrbito, okrutno in s splošno nevarnimi sredstvi pobijal ljudi.« Sicer pa so njegovi zločini tako strašni, njihovo število ogromno, trpljenje žrtve pa tolikšno, da bi se zdelo sleherma kazni zastrajšujoče mila. Zdaj vse kaže, da je prosluli »angel smrti«, dr. Josef Mengele, za vedno ušel roki pravice. Pravzaprav se ji je izmuznil že, ko je Nemčija kapitulirala in je imel 34 let. Nihče natančno ne ve, kako je izginil iz Auschwitz, znano pa je, da je to bilo v časih, ko so se enote Rdeče armade bližale taborišču. Ob koncu vojne je bil pri neki enoti s Sudetih, na Saškem in Oberpfalzu in nato v ameriškem ujetništvu. Obakrat je bil izpuščen. Kasnejša smer bega vodi prek Nürnberga, Ginzburga, Münchna v Rosenheim, nato pa leta 1949 (spet) prek Münchna v Steinach, Sterzing, Bolzano, v Genovo in v Argentino.

V letu 1949, ko se je Josef Mengele odselil v Južno Ameriko, so nemška sodišča zaradi nacističnih zločinov pravnomočno obsodila 1523 oseb. Pred ameriškim vojaškim sodiščem v Nürnbergu je bilo do srede leta 1949 12 velikih procesov, med njimi tako imenovani zdravniški proces. Na njem je bilo 23 oseb obtoženih zavojo sodelovanja pri »evtanazizmskem programu«, se pravi zaradi morjenja zapornikov v koncentracijskih taboriščih z namenom zbiranja skeletov. Od 24 na 12 sodnih procesih izrečenih smrtnih kazni so jih 12 tudi izvršili (se nadaljuje)

Pripravlja: Branko ŽUNEC



Glavna koncentracijska in uničevalna taborišča v Tretjem rajhu, Italiji in okupiranih državah Evrope. Posebej je označen Auschwitz.



Milan Karas (Mura) najboljši v spustu.

tg

90 kajakašev na reki Muri

Brodarsko društvo Bistrica je v nedeljo kljub slabemu vremenu pripravilo skupno prireditev ob letošnji akciji 'Slovenske reke'. 90 kajakašev in kanuistov iz vse Slovenije je vozilo po reki Muri spust od broda v Krogu do mosta na Bistrici. Proga, dolga 15 km, je bila zanimiva za mnoge tekmovalce in rekreativce. Največ uspeha je imel Milan Karas, ki je za progo potreboval 45 minut in 50 sekund ter bil prepričljiv absolutni zmagovalec. Prireditve je imela tekmovalni pomen za Pomurce, za druge udeležence pa rekreativni. O njej nam je Alojz Hribnik, ki je rekreativcem delil spominske medalje, povedal: »Akcijo Slovenske reke smo letos pripravili drugič. Udeleženci so imeli na voljo 12 prireditev in vsaj na 8 so morali sodelovati. Udeležba je bila lahko rekreativna ali tekmovalna. Vsem veslačem pa smo tako omogočili, da so lahko spoznali slovenske reke, kanjone, pokrajino in tisto, kar posebej privlači na vodno gladino.« Prireditve so Bistričani, ki sicer nimajo kakšnih posebnih izkušenj, solidno pripravili. Na nedeljski preizkušnji so Pomurci imeli tudi pomursko prvenstvo v spustu. Zmagovalci: K-1 člani: Karas (Mura), pionirji — Kovačič (Mura), mladinke — Vrdoljak (Mura) in pionirke — Jakšič (Bistrica), C-2 turisti — Varga — Titan (oba Mura) in K-1 turisti — Donko (Bistrica).

V ekipni razvrstitvi je bila najboljša Lipa iz Krške vasi s 116 točkami pred Muro iz Kroga 79 ter Bistrico, ki je zbrala 63 točk. Tonček Gider

NAMIZNI TENIS

Borut Benko in Miro Unger na drugem mestu

Namiznoteniška zveza Slovenije je objavila pregled točkovanja in jakostne lestvice za sezono 1984/85. Pomurci so s svojimi uvrstitvami tudi tokrat dokazali, da spadajo v sam republiški vrh, zlasti pri pionirjih in mladincih, in tako so že vrsto let v teh kategorijah stalno pri samem vrhu v Sloveniji. Pri pionirjih je Mirko Unger osvojil odlično drugo mesto za državnim pionirskim reprezentantom Smrekarjem, Matjaž Žitek je tretji, Aleš Fridrih deseti in Damir Gerendaj enajsti.

Zadnja dva sta še tudi v novi sezoni pionirja in imata velike možnosti, da se borita za sam vrh. Pri pionirkah je bila Nina Drozdek na osmem mestu, kar je najboljša uvrstitev pionirke iz severovzhodne Slovenije in doslej najboljša uvrstitev igralk iz Radgone na republiških jakostnih lestvicah, Darja Trček pa je bila dvanajsta.

V mladinski konkurenci je Borut Benko osvojil drugo mesto za državnim mladinskim reprezentantom Jamškom, zelo dobro četrto mesto je pripadlo lani najboljšemu pionirju Slovenije Ivanu Kuzmi, šesti je Robi Benkovič — lani petnajsti — zelo dobro dvanajsto mesto zaseda pionir Miro Unger, Matjaž Žitek je sedemnajsti in Mekicar dvajseti. Pri mladinkah je Tanja Sinic še vedno na osmem mestu, čeprav zaradi poškodbe skoraj pol sezone ni nastopala, Darja Trček je na 21. in Nina Drozdek na 23. mestu. V članski konkurenci je odlični Borut Benko na 8. mestu — lani šestnajsti — in je najbolje uvrščen mladinec na republiških

članskih jakostnih lestvicah. V letošnji sezoni pa bi se lahko z dobrimi rezultati povzpeli še za kakšno mesto. Zelo dober je tudi Robi Benkovič na petnajstem mestu, Boris Horvat je na enaindvajsetem mestu in pri dekletih Tanja Sinic na 18. mestu.

Sobočani so dobro uvrščeni tudi na zveznih mladinskih jakostnih lestvicah in so edini klub v Jugoslaviji, ki ima med dvajsetico tri igralce. Borut Benko je



Matjaž Šercer odhaja v Ljubljano

tg

na zelo dobrem osmem mestu, Ivan Kuzma na 13. in Robi Benkovič na 18. mestu, kar so njihove doslej najboljšje uvrstitve na zveznih mladinskih jakostnih lestvicah. Ker so v letošnji sezoni še vsi mladinci, imajo tako lepe možnosti, da svoje uvrstitve letos še izboljšajo in da kateri potka tudi na vrata državne mladinske reprezentance. M. U.

ČRENŠOVCI — Prvenstvo v PNL se bo začelo 1. septembra. Pari I. kola so naslednji: Lipa — Veržej, Čarda — Odranci, Črenšovci — Turnišče, Dobrovnik — Beltinka, Rakičan — Hotiza in Renkovci — Bakovci.

MURSKA SOBOTA, — V I. MNL, v kateri se bo tekmovalje začelo tudi 1. septembra, pa so pari I. kola naslednji: Ljutomer — Radgona, Dokležovje — Apače, Tromejnik — Ižakovci, Filovci — Tešanovci in Pušča — Tišina.

Varga zmagal na Dravi

Na odprtem prvenstvu Hrvaške v spustu po reki Dravi je Stefan Varga iz Kroga osvojil prvo mesto v razredu K-1 med člani. Mladinca Vreš in Marič pa sta v razredu C-2 osvojila tretji mesti. tg

Božič in Matjašec na svetovno prvenstvo

Na izbirnem tekmovalju kandidatur za sestavo državne reprezentance v športnem ribolovu, bilo je v Vukovarju, sta sodelovala tudi dva pomurska ribiča. Bojan Božič, državni prvak in član RD Murska Sobota, je bil tudi na izbirnem tekmovalju najboljši, Miro Matjašec iz RD Gornja Radgona pa je bil v Vukovarju tretji.

Oba pomurska športna ribiča bosta 14. in 15. septembra nastopila v Firéncah v Italiji na svetovnem prvenstvu v športnem ribolovu.

tg

Kolesarji uspešni v Mariboru

V Mariboru so na kolesarski dirki »Talisov kriterij« med 130 tekmovalci sodelovali tudi kolesarji iz Pomurja. Posebej so se Pomurci izkazali v pionirski konkurenci, kjer so trenutno med najboljšimi v naši republiki. V kategoriji pionirjev C je bil najboljši Simon Šoš, ki je zmagal v svoji skupini, Stanko Horvat pa je bil tretji. Pri pionirjih skupine B je bil najboljši Zver pred Hajdinjakom. V najmočnejši konkurenci pri pionirjih razreda A pa se je Konstantinovič uvrstil na drugo mesto.

Mlajši mladinci pa se tokrat niso posebno izkazali. Škraban je bil sedmi, Čigut je padel in odstopil, podobna usoda pa je doletela tudi Kapuna.

VESTI

GORNJA RADGONA — Na Stadionu bratstva in enotnosti bodo v nedeljo mednarodne konjske dirke. Med 45 kasači iz domovine bodo tudi kasači iz Avstrije in Madžarske. Na startu bodo vsi najboljši, med njimi tudi Dorica MS, Rebeka, Ani in drugi, tako da bo prireditve privlačna. Začela se bo ob 15. uri.

KROG — Na reki Muri bo Brodarsko društvo Mura v soboto in nedeljo organiziralo republiško prvenstvo za mladince v slalomu in spustu. V soboto ob 14. uri bo slalom in v nedeljo ob 10. uri še spust od Petanjca do Kroga. Na prvenstvu pričakujejo 80 tekmovalcev iz vse Slovenije.

BELTINCI — V nedeljo bodo na asfaltnem igrišču v tem kraju pripravili turnir v malem nogometu za ženske ekipe. Sodelovali bodo: Lendava, Turnišče, Beltinci, Ižakovci, Gančani, Murska Sobota in Šalovci. Začetek bo v nedeljo ob 8. uri, prijave pa zbirajo do petka v bifeju Jakob v Beltincih.

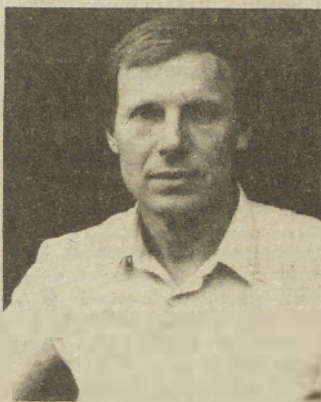


Gostovanje v Porabju

V Monoštru so gostovale rokometašice Beltinke in premagale tamkajšnje igralk s 15:14. Igralci Kroga pa so izgubili proti Monoštru s 27:25. Na fotografiji posnetek z moške tekme. tg

ŠPORTNE ŽELJE PRED SEZONO

Pomurski športniki se pripravljajo za novo tekmovalno sezono. Večina tekmovalcev se bo začela v septembru, prvi pa bodo začeli z novo sezono nogometaši Mure. Nekatere med njimi so obiskali in vprašali po željah v novi sezoni.



Zoran Cirkvenčič (Mura): »Žreb nam je pošteno ponagajal. Že v nedeljo bomo morali v goste proti nekdanjemu drugoligašu, kar bo huda premiera na začetku prvenstva. Upam, da je to tudi dobro, kajti že na začetku bomo imeli realno podobo o naši ekipi. V Mariboru nam zagotovo ne bo lahko.«



Jožica Vrbancič (Deloza Polana): »Mi smo začeli s pripravi že 1. avgusta. Imamo želje, da bi se spet vrnile v I. slovensko ligo, kar ne bo lahko. Zapustile so nas: Utroševa, Kociprova, Toplakova, ne vemo pa, kaj bo s poškodbo Horvatove. V ekipo pa smo vključili tudi nekaj mlajših igral.«



Feri Horvat (Nafta): »Imamo 23 igralcev, med njimi pa je dovolj volje za uspeh v prvenstvu. Želimo si povratek v enotno slovensko ligo, kar pa bo zelo težko. Če bodo igralci pridno trenirali in bomo imeli podporo v gledalcih mislim, da se lahko borimo za visoko uvrstitev v II. slovenski ligi.«



Greta Kardoš (Pomurje): Med pripravi bomo odšli na Madžarsko, v ČSSR ter v Rogaško Slatino, kjer bomo nabirale izkušnje za novo prvenstvo. Smo močnejše od lanske sezone, kajti vrnili se je Korenova, okrepila pa nas Govorčičova iz Šibenika. Lahko se borimo celo za prvo mesto.



Bojan Merklin (Pomurje): »Sam bom v prihodnje samo treniral, ekipo je zapustil Sedonja, drugih posebnih kadrovskih sprememb pa pri košarkarjih Pomurja ni. Seveda si močno želimo povratek v enotno slovensko ligo. Če bomo obdobje priprav, dobro opravili cilj lahko dosežemo.«



Ivanka Tkalec (Beltinka): »Lani smo bili v II. slovenski ligi v manj kakovostni ligi. Letos je konkurenca močnejša, in če bomo uvrščene v sredino lestvice, bomo lahko zadovoljne. K nam se je vrnila Kociprova, priložnost, da igrayo v članski ekipi, pa smo dali tudi nekaterim mlajšim močem. Tekst in posnetki Tonček Gider

VI. KOLESARSKI MARATON TREH SRC

1000 litrov radenske za maratonce

Pred nami je že 6. kolesarski maraton Treh src pod pokroviteljstvom Radenske in v sodelovanju Pomurskega sejma ter telesnokulturnih organizacij štirih pomurskih občin. Organizira ga Kolesarski klub Beltinci s sekcijo za množičnost in rekreacijo v soboto 24. avgusta z začetkom ob 9. uri s štartnimi mesti v Radencih pred hotelom Radin, v Murski Soboti pred zdravstvenim domom in v Lendavi pred tovarno Indip. Udeleženci v Ljutomeru morajo počakati na skupino iz Radenec.

Pravico do nastopa imajo vsi, ki so telesno zdravi in na podlagi lastne presoje sposobni prevoziti progo dolgo 100 km v največ petih urah, ali 50 km v največ štirih urah. Vsi, ki so mlajši od 14 let, smejo voziti le v spremstvu odraslih. Vsakemu, ki se ne čuti sposobnega, priporočam, naj se udeleži malega maratona na polovični poti. Od udeležencev velikega maratona se bo oddvojil v Križevcih pri Ljutomeru in v Veržuju dobil kontrolni pečat ter se v Murski Soboti ponovno združil s tistimi, ki bodo pripeljali iz Lendave po progi za veliki maraton.

Vsak udeleženec prejme lično kolajno, če prepelje progo v predpisanem času. Poleg tega je pred trajanjem maratona nezdodno zavarovan pri Zavarovalnici Sava. S štartnih mest bo organizator spremljal kolesarje z vozili in na nevarnih delih z redarji opozarjal na disciplino. Kljub temu ni odveč opozoriti vse (kolesarje in udeležence v prometu), da cesta ni zaprta, zato bo potrebno upoštevati vse prometne predpise. Naš maraton ne registrira časovnih rezultatov, ampak samo številčnost. Pričakujemo, da bo ob lepem vremenu udeležba večja kot lani, ko je vozilo 570 kolesarjev.

Organizator čuti posebno dolžnost, da vrne gostoljubje udeležencem iz drugih krajev Slovenije. Tega ne bo možno doseči samo z lepo uvodno besedo na štartu ali s skoraj tisoč litri pijače iz programa Radenske, ampak so še potrebni ljudje ob progi. Vsaka spodbudna beseda pomeni kolesarju veliko, še več ponujeni kozareček hladne vode, četudi v jogurtovem kozarčku. Zato vabim pionirje, da pripravijo ob cesti vedra z vodo. Tudi rahlo brizganje vode lahko nudi užitek.

Kot novost uvajamo snemanje maratona na filmski trak, ki bo na ogled v bistroju v Tomšičevi ulici v Murski Soboti.

Aleksander Smidhner



KOMPAS
JUGOSLAVIJA



NOVO V GORNJI RADGON

KOMPAS GORNJA RADGONA vas vabi, da obiščete v neposredni bližini mejnega prehoda PIVNICO, kjer boste v prijetnem ambientu starodavne kleti postreženi z izbranimi jedmi in vini bližnjih gor.

PRAVIJO, DA JE RES...

KASKADER — Najbolj nesrečni kaskader v zgodovini filma je glede na število poškodb Gordon Wrob, ki je bil vrsto let najbolj znan in najbolj plačan »stuntman« v Hollywoodu. Gordon je v mnogih filmih skakal iz gorečih avtomobilov, padal s konjev, skakal z visokih stavb in podobno. Pri tem si je sedemkrat zlomil obe nogi, enajstkrat eno ali drugo roko, trikrat ključnico, dvakrat je imel težjo frakturo lobanje in trikrat si je zlomil čeljust. Med tridesetletno kariero je bil vsega skupaj v bolnišnici štiri leta.

COPATARJI — V angleškem Yorku so ustanovili Društvo potlačeni mož. Ko so nedavno hoteli sklicati svojo letno skupščino, so jo morali odložiti, saj so žene prepovedale možem izhod iz hiše. Škoda, kajti v programu so imeli medsebojno izmenjavo izkušenj, kako priti do nekaterih, četudi najmanjših pravic. Naslednjo skupščino so sklicali na dan, ko bo v mestu nogometna tekma. Predsedništvo društva namreč predvideva, da bodo žene svojim možem takrat »prižgale« zeleno luč za odhod, oni pa bodo namesto na tekmo lepo prišli na sestanek...

POŽAR — Jeannie in Anthony Black iz Arkansasa v ZDA sta bila na sprehodu, ko je začela goreti njuna hiša. Sosedji so takoj poklicali gasilce, ki pa so pustili, da je požar popolnoma uničil hišo. Omejili so ga le toliko, da ni ogrozil sosednjih hiš. Zakaj? Komandant gasilske brigade je namreč ugotovil, da so Blackovi na »črni listi«, saj so bili gasilcem dolžni...

LUBENIČARJI — To naj bi bil nov izraz za tiste, ki radi jedo lubenice. Med te vse, kakor sodi Iranec, ki je postal svetovni prvak v hitrosti snedenja lubenic. V vsaki minuti tekmovalca je pojedel 82 dekagramov sladkega sadeža. Na tekmovalcu je bilo 105 možkih in 12 žensk. Najboljša predstavica nežnejšega spola je snedla le 57,5 dekagrama lubenic. Zanimivo, da oba prvaka prihajata iz vrst medicincev — Iranec je namreč študent medicine, zmagovalka pa italijanska zdravnica.

GUINNESS — Njegova knjiga rekordov iz dneva v dan privlači razne avanturiste, da poskušajo priti v »elitno družbo«, med rekorde, ki so zapisani v knjigi nenavadnih rekordov. Nedavno je Indonezijec Syaiful Bachri v 28 dneh prehodil 800 km, in to skozi džunglo otoka Java. Večino poti je tekel in v tem času uničil dva para čevljev. In kaj je tu nenavadnega? Verjetno bo dovolj, če pove-mo, da je bil opremljen z vzvratnimi ogledali. Ves čas je namreč hodil nazaj.

SUPERAVTO — Še vrli junak James Bond bi pordel od strahu, ko bi videl nov protiteroristični avto, ki ga je izdelal Todd M. Gibbons, lastnik »protivohunske trgovine« v Washingtonu. Mercedes 500 je dobrodu preuredil in zdaj nov model stane 250 tisoč dolarjev (okrog 6 krat več kot osnovni model). Gibbons trdi, da je vsak, ki se vozi s tem avtom, varen pred napadom. Naboji ne morejo predrti karoserije in stekla, ima dvojne branike spredaj in zadaj — in to železne — ima odprtine za streljanje, skozi katere pa ne more prodrati solzivec, ima tudi infra-rdeče »oči« za vožnjo po temi brez žarometov. Poleg tega je tu še aparat, ki oddaja signale, s pomočjo katerih je moč odkriti avto, če ga kdo ukrade. Če se vozniku mudi in bi rad vzgal motor, preden sede v avto, ima preurejeni mercedes daljinsko upravljanje.

Šestnajstkrat usodni »DA«

Natakarica iz Los Angelesa Nina Beverly je svetovna (ali Guinnessova) rekorderka po številu porok oziroma ločitev.

Odrasla je v Oaklandu v Kaliforniji. Simpatična, lepih oblin in v vsakem pogledu »fejsi punca« se je že s 16 leti zaposlila kot natakarica. Željna bogastva in slave je čakala na svojega princa... Prvi princ je bil Eddy Mel-low. Ko je nekoč postavila predenj skodelico kave, jo je brez kakršnegakoli uvoda prijel za roko in dejal: »Mala, vse si mi! Pojdva se poročiti, in to takoj!« Nina si ni dala dvakrat reči. Vendar pa zakon ni bil srečen, saj je bil Eddy preveč ljubosumen. Po-begnili je v San Francisco, kjer se je zaposlila v nekem kinu. Tam jo je spoznal ljubitelj sedme umetnosti Ted Cranfield, trgovec iz Kansasa. Ta zakon je trajal dvakrat dlje od prvega — dve leti. Toda Ted je bil bolesto opredeljen za ženske čare. Imel je enostavno preveč drugih in Nina se je ločila. Pot jo je nato vodila v Sacramento, kjer je spoznala tretjega princa svojih sanj. Njegova široka pleča so pokrivala ves barski pult, za katerim je stal in srkal viski. Prijatelji so ga klicali Vojvoda. Douglas Morrow je v nekem trenutku prekinil brbljanje lepe Nine in dejal: »Si za to, vražiček mali, da postaneš moja vojvodinja?« In tako se je začel tretji Ninin zakon. Toda vojvoda je bil preveč podoben Tedu, rad je objemal tudi druga dekleta, ne le Nino.

Medtem je Nina že bolje za-sluzila in imela na banki že lep kupček denarja, ki ga s pri-domom zapravljal Tommy Martin. Tommy je bil (je težko uganiti?) njen naslednji mož. Težava je bila v tem, da je bil prepričan, da je žena dolžna skrbeti za moža in da temu po poroki ni treba nič

več delati. Ker se je Nina temu skušala upreti, ji je hitro razbil nos in posejal po njenem licu modrice. Po ločitvi se je vrli Tommy začel kesati in Nina je še enkrat stopila z njim pred oltar. Nekaj mesecev je bilo vse v redu, nato pa so na lepem Nininem obrazu spet začele cveteti modrice...

Nina je za petega moža svojih sanj izbrala direktorja nekega nočnega lokala Donalda Carto-na. Toda tudi ta je imel podobno napako kot Nina sama — razšir-jeno srce. Ločitev je bila hitro tu — toda poskusila sta še v drugo. Žal ni bilo sreče in naša rekorderka je šla naprej s trebihom za pravim možkim.

William Gower je bil glasbe-nik, do Nine je bil pošten, ni dvi-goval kril drugim ženskam, začu-da je tudi pretepal ni. Toda na-pako je imel — njegovi prijatelji so bili sami gangsterji. Nina se je seveda precej ločila — da je bilo to jasnovidno dejanje, pa priča dejstvo, da je grdi William končal v zaporu. Njen sedmi mož je bil Albert Howard, ki je bil mor-nar. Nekoč so ga v napadu ljubo-sumnja prestregli policisti, ko je z nožem v roki tekel za svojo izvo-ljenko. Ko se je znova ločila, se je Nina znova ogrela za Donal-da, svojega petega moža. Toda namesto njega je prišel na sesta-nek Donaldov prijatelj Dick — Nina si je mislila »bolje nekaj kakor nič« in se poročila z Di-ckom. Ljubosumnost je razdrila tudi to zvezo in Nina si je poi-skala drugega pomorca v svojem življenju Mervyna Mangona. Cel dan sta se noro zabavala, zvečer pa sta se, da bi lahko skupaj pre-nočila v hotelu, poročila. Mer-

vyn je z morjem izginil, o čemer jo je obvestil neki njegov prija-telj, mornariški častnik, ki je Ni-no obenem zasnubil. Nina bi ga brez pretiranega premišljevanja vzela, vendar je na poti, ko je ne-sla na pošto pismo z odgovorom prejšnjemu snubcu, srečala Joh-na Christophera in ga omožila. Takrat je že bila ameriška rekorderka po številu porok.

Trinajstič se je zvezala z moškim »za vse življenje«, ko je spoznala in se smrtno zaljubila v trgovskega potnika Harolda Donca. Toda Harold je vzel svoj poklic preveč resno in se z neke-ga potovanja sploh ni vrnil...

Naslednji je bil knjigovodja Lary, ki je poleg Nine (oziroma Nina poleg njega, saj je znano, da so knjigovodje dolgočasni in togi ljudje) zdržal le dve leti. Da je trinajst nesrečna številka, je na svoji koži občutila naša rekorderka. Ray O'Mullay je bil namreč njen najhujši mož. Tepel jo je vsak dan, zapravljal denar in si ves čas izmišljal mnoge neoku-sne šale. V tem času je bila Nina prava medijska zvezda. Novinar-jem je dejala: »Poročila sem se že šestnajstič in zagotavljam vam, da sem slednjič našla moža, kakršnega sem iskala vsa ta leta. To je bila zanesljivo moja zadnja poroka!« Naslednjega leta se je še šestnajstič srečno ločila in začela pisati spomine. In kakšen je vaš komentar k temu razgibanemu Nininemu življenju? Ameri-čanke na primer so se razdelile v dva tabora: prvi obkokuje ubogo Nino, ki vse življenje ni imela sreče, drugi pa ji je zelo nevošč-ljiv, saj je na svetu mnogo žena, ki jim v celim življenju ne uspe osvojiti niti enega možakarja.

Japonci umirajo vse starejši

Mnogokrat beremo o starostnih rekordih, nikoli pa ne zvemo, kateri narod je danes v bistvu najstarejši na svetu. Kaže, da so Japonci čisto pri vrhu.

Nedavno je namreč japonsko ministrstvo za zdravje objavilo, da je v državi trenutno 1563 stoletnikov (živih, seveda). V primer-javi z letom 1963 je to izreden skok, saj se je število ljudi v »klubu 100« povečalo za deseterkrat. Moške ne bo preveč razveselil poda-tek, da je med stoletniki le 347 možakarjev in kar 1216 žensk. Pri-bližno polovica teh dedkov in babic je »mlajših stoletnikov« — čez ta visok mejnik v življenju so namreč stopili šele v zadnjem le-tu. Tudi v Guinnessovi Knjigi rekordov zavzemajo Japonci častno mesto, ko gre za starostne rekorde. Tako je najstarejši Zemljan pravtako Japonec, to je 120-letni Shigchiyo Izumi, ki živi v mestu Tokunoshima. Zanimivo, da je (Izumi) edini živeči Japonec, ki je star nad 189 let. Tudi najstarejša ženska je Japonka Yaso Kobay-ashi, ki je medtem že umrla, in to v 119. letu starosti.

Kje so vzroki, da Japonci živijo iz leta v leto dlje? Nedvomno je tu na prvem mestu izboljšanje življenjskih razmer, pa tudi naravne predpostavke. Žalčicev, ki so bolj trdoživi in odporni od Evropej-cev so pomembne. Tudi japonska družba namenja ostarelim zelo veliko pozornost. Med drugim imajo tudi dan spoštovanja starcev, japonska vlada pa s simboličnimi darili nagraduje vsakega stole-tnika. Letos bodo vsem Japoncem, ki bodo stopili v drugo stoletje življenja, izročili tradicionalne srebrne vrče. Po predvidevanjih bo letos na Japonskem še 954 stoletnikov več.

Kakšnega resnično uspešnega recepta za dolgo življenje vam žal ne moremo dati. Nekateri prisegajo, da je najboljši recept za to vzdržno življenje na vseh področjih — od zabave, žensk, alkohola, hrane itd. Vprašamo pa se, zakaj se potem splošno živeti 100 let?

PAŠA ZA OČI

— V vašem kraju pa ste prav domiselni. Celo nekašne hlad-ne »gejzirje« imate ob cesti.

— Ne gre za »gejzirje«, z novim vodovodnim omrežjem je ponekod nekaj narobe...

NEUMESTNO VPRAŠANJE

— Boste žago v Moravcih še naprej prepustili ČASU?

— Kaj vas briga!

MISS LIBERTY

Antični kolos ima svojo so-dobno inačico — to je znani Kip svobode, ki stoji pred newyorškim pristaniščem. Miss liberty, kakor kip ljubkovalno imenuje-jo, ni bila nikoli proglašena za svetovno čudo, vseeno pa je bila ena največjih senzacij 19. stole-tja. Slovesno so jo odkrili leta 1886 in jo proglasili za najvišji svetilnik na svetu. Ščasoma je postala simbol Amerike in tudi danes je najbolj znana in največ-krat fotografirana skulptura na svetu, čeprav nima velike ume-tniške vrednosti. Manj znan pa je romantični del biografije tega kipa.

Konec 60. let prejšnjega stole-tja je bil najbolj znan pariški ki-par mlad, še ne 35-letni, Frede-ric-Auguste Bertholdi. Lepega dne so ga obiskali vladni možje in ga prosili, naj po lastni zamisli naredi skulpturo, ki bi jo Franci-ja poklonila ZDA v spomin na 100 let ameriške neodvisnosti. Ta spomenik naj bi simboliziral francosko-ameriško prijateljstvo.

Bertholdi je ponudbo sprejel. V nekaj mesecih je bila njegova beležka polna skic, ki jih je vse po vrsti zavržal. Iskal je ide-jo... Neke nedeje se je sprehajal po pariških ulicah. Na nekem vogalu, kjer je zastal, je opazoval svatovsko povorko. Pozornost mu je vzbudilo dekle, ki je stalo na drugi strani ulice in zaneseno opazovalo svate. Bila je lepa... Ime ji je bilo Lisette in jih je šte-la šele 19. Bila je iz revne delav-ske družine, delala je kot šivilja

— toda srečanje s slavnim kipa-rem je njeno življenje dodobra spremenilo. Frederic-Auguste in Lisette sta se zaljubila, sestajala sta se vsak dan. Lisette je vse po-gosteje prihajala v kiparjev atelje in mu ure in ure pozirala.

Ko je naredil nekaj skic z nje-no podobo, je v Fredericu dozo-rela ideja za naročen spomenik: to bo figura žene, podoba, ki bo z obleko in držo spominjala na starogrško boginjo Ateno, dosto-janstvena podoba, ki bo v visoko dvignjeni roki držala bakljo svo-bode. Naročniki so bili nad ki-parjevo zamisljo navdušeni. Obenem so se odločili, da bo spomenik stal pred vhodom v newyorško pristanišče in da bo hkrati svetilnik, katerega svetlo-ba bo vidna milje daleč.

Čeprav je bila umetnikova za-misel iz leta 1865, so ustanovili odbor za postavitve šele leta 1875. Takrat so v obih državah začeli z zbiranjem denarja za ve-lik projekt.

Bertholdi in Lisette sta delala več let, njen obraz in profil, po-stava in drža — vse je bilo verno preneseno na kip. Kipar ni skri-

val, da je zaljubljen tako v model kot v delo. Bertholdi je spomeni-ku posvetil deset let življenja, medtem se je z Lisette poročil. Ko je izdelal končno verzijo skulpture, jo je odličil v bronu in začel z njenim povečevanjem. Povečevanje je trajalo leta, dok-ler ni nastala 47 metrov visoka. Preden je začel spajati bakrene plošče, je Bertholdi povabil k so-delovanju drugega znanega ume-tnika, ki mu je konstruiral veli-ko železno ogrodje. To ni bil nih-če drug kot danes svetovno znan graditelj Gustav Eiffel. Nato sta kip sestavila na dvorišču Bert-holdijeve delavnice. Tako so ga prvi lahko občudovali Parižani. Leta 1886 je francoska fregata Isere krenila preko Atlantika z nenavadnim tovorom — tristo oštevilčenimi zaboji z razstavlje-nim Kipom svobode.

Ob koncu se osebna izkaznica skulpture: teža 225 ton, višina vznjoja 46 metrov, višina statue 47 metrov, širina obraza (od uše-sa do ušesa) 3,05 metra, dolžina nosu 1,37 metra, širina očesa 76 cm in obseg pasu 10,67 metra.

ENOSTAVNO

— Je bilo pri ločitvi kaj ovir?

— Niti ne. Ona je vzela hišnika, zame pa se je odločila gospo-dinjska pomočnica...

RAZOČARANA

— Iz Monaka si se vrnila, držiš pa se tako, kot če bi imela sa-me feferone za kosilo. Kaj je bilo?

— Nič, in prav v tem je problem...

KDO KJE IN KAKO

— Delo s strankami mi je prav odvrtno, tovariš di-riktor.

— Očitno. Nekaj se jih je že pritožilo z opazkami, da ne sodite na to delovno me-sto.

KRATEK STIK

— Prvega septembra to-rej hočete, da bi igrali in peli na vaši vaški priredi-tvi?

— Naši tako predlagajo, vendar jih zanima cena na-stopa.

— Verjemite, poceni bo-mo, ker ste dobrodušni kra-jani. Stalo bi takole... sta-lo bi takole okrog dvaj-set.

— Ste neumni?

— Za stare milijone gre, dlovek božji!



Joan Collins v Zagrebu, morda pride tudi v Pomurje?!

Ekskluzivna in vesela vest za vse ljubitelje Dinastije in njene najbolj »problematične« junakinje Alexis! Povsem nenajavljena je prišla v Zagreb, kjer so jo fotoreporterji ujeli v objektiv med večerjo v hotelu Intercontinental. Bila je začuda v ženski družbi, in sicer sedi ob njej zagrebška ekonomistka Ledisa Mažar, ki je po-vedala, da je TV čarovnica Alexis najprej malo nakupovala po Za-grebu in se čudila nad izredno založenostjo in nizkimi cenami v naših trgovinah. Potem je odpotovala v neznano in nekateri meni-jo, da se je napotila v Pomurje, saj je tu nekaj znanih zdravišč (Radenci, Moravci), znano pa je, da ima Joan težave s srcem.

Ob koncu pa je kljub vsemu treba razkriti resnico: na fotogra-fiji je namreč Joanin dvojnik Mladen Zelenika, natakar iz Stubiških Toplic. Kako mu je šala uspela, presodite sami!

MIŠIČASTI REAGAN



Ob tem, ko filmski kritiki, pro-ducenti in cenzorji zločno razpra-vljajo, ali velja prikazovati »96 minut brezsmiselnega nasilja«, za kar so označili nov film Silvestra Stalloneja (Rocky) Rambo, so lastniki neke majhne izdajateljske hiše iz Illinoisa izkoristili prilož-nost in skušali spojiti politiko in medije: v pet tisoč primerkih so namreč natisnili poster z glavo ameriškega predsednika Reagana in močnim Stallonejevim telesom. Priložen tekst pa se glasi: »No-ben človek, noben zakon in nobe-na vojna ga ne morejo zaustaviti!«



Za vse, ki inate radi sonce, morje, poletje in romantiko, objavljamo čedno turistično, ki v kamniti Istri predaja svoje telo sončnim žarkom. Nekateri pravijo, da je poza, v kakršni se je slikala tale punca, neoku-sna, drugi pa se najbolj ogrevajo prav za zadnji del ženskega telesa. Ka-korkoli že, vsem želimo, da bi vam slička prijetno krajšala tople poletne večere...

Kako se prehranjujemo

NEREDNA PREHRANA

Hrana mora vsebovati dovolj tako imenovanih balastnih snovi (celuloze, hemiceluloze, lignina in pektinske snovi), ki omogočajo pravilno delovanje črevesja in zadostno maso za oblikovanje stolice (blata). Zaprtje je namreč ena izmed pogostih nadlog sodobnega človeka. Če uživamo preveč »koncentrirano« hrano, le-to telo v največji meri izrabi, za oblikovanje blata pa ostane premalo snovi. Normalna stolica, izločena brez napora, je najboljši znamenje dobrega ravnesja med balastnimi in hranilnimi snovmi v hrani. Med slabe prehranske navade sodi tudi prekomerno začinjanje jedi s papriko, poprom in drugimi ostrimi dišavami. Te dražijo sluznico v prebavilih in lahko vodijo do kroničnih vnetij sluznice prebavil.

Kuhinjska sol igra pomembno vlogo pri nastanku srčno-žilnih obolenj. Prekomerno uživanje soli namreč lahko vodi prek neposrednega vpliva soli na žilni sistem do zvišanega krvnega pritiska.

JEJMO ZATO, DA ŽIVIMO, IN NE NAROB: DA BI ŽIVELI ZATO, DA BI JEDLI! JEJMO TOLIKO, DA DOSEŽEMO RAVNOVESJE MED POTREBAMI IN ZAUŽITO HRANO!

YUGO OSVAJA

AVTOMOBILIZEM



V Zastavi v Kragujevcu so že sestavili prvo pošiljko yugov 55 in jih odposlali na zahtevno ameriško tržišče. Povemo naj, da tja ne dobavljajo navadnega yuga, ampak posebej narejenega. Razveseljivo je, da bo tak avtomobil mogoče kupiti tudi pri nas. Prodajalci Zastavinih avtomobilov že sprejemajo vplačila za ameriško različico yuga, ki ga bodo pri nas prodajali brez katalizatorja. Tovarniška cena yuga 55-A je 820 tisoč dinarjev, kar pomeni, da bo s prišteti davčninami in stroški prevoza kupce stal nekaj čez milijon dinarjev. Trgovci pravijo, da je naročil že veliko.

V yugom A se je začel — ugotavljajo v reviji Avto — plaz sprememb v obnašanju in delu naše avtomobilske industrije. To se bo najbolj poznalo v Crveni zastavi, kajti izvoz v ZDA je prišel prav v času, ko se je treba odločiti o nadaljnjem razvoju izdelave avtomobilov. Od navzočnosti Zastave v ZDA pa bomo imeli koristi vsi: od države do domačih kupcev, glede na to, da bo yugo, ki ga bodo prodajali doma, približno takšne kakovosti, kot za kupce onstran velike luže. Takšen avtomobil, čeprav dražji, pa si marsikdo želi.

ZAVAROVALSTVO

Zavarovanje šolske mladine

Šola je pred vrati. Kljub temu, da to pomeni iz leta v leto vedno večje finančne izdatke, bo potrebno pomisliti še na en izdelek — neprimerljivo nizek napram ostalim — na nezgodno zavarovanje šolske mladine.

Nezgodna predstavlja nepremagljivo silo, ki se je ne da preprečiti. S skrajno previdnostjo, z upoštevanjem prometnih in drugih predpisov, se sicer da nekatere nezgode izogniti, vendar pa to žal največkrat ugotovimo šele potem, ko se je nesreča že zgodila. Samo pomislimo, koliko je takih nesreč, ki niso odvisne od našega ravnanja in do katerih pride zaradi nesrečnih naključij, tuje krivde, elementarnih dogodkov ipd!

Koliko naših najmlajših bo letos prvič prestopilo prag šole in bo izgubilo stalni nadzor staršev nad njihovim obnašanjem izven doma, in ki jim preti povečana nevarnost zaradi prometa...

Res je, da nezgodno zavarovanje nesreče ne more preprečiti, zagotovo pa v veliki meri ublaži njene gnotne posledice. Množičnost tega zavarovanja je zasluga izredno nizke premije, širokega obsega jamstva, ki zajema praktično vse nezgode, in hitrega izplačevanja odškodnin. Za borih 150 din letne premije je učenec zavarovan celo šolsko leto in tudi med počitnicami za 456.000 din, če postane trajno popolnoma nesposoben za delo oziroma za sorazmerni del od te vsote, če je njegova delovna sposobnost zmanjšana; in za 14.000 din, če zaradi nezgode umre. Zanimiv je dnevni prispevek 180 din za vsak dan nesposobnosti za šolsko delo in za čas imobilizacije udov, čeprav je učenec hodil v šolo. Zavarovanje se lahko sklene tudi za manjšo letno premijo — za ustrezno nižje zavarovalne vsote. Ker pa zavarovanje doseže svoj namen le, če je sklenjeno za primerne zavarovalne vsote, in ker je razlika v premiji res minimalna, varčevanje ob tem izdatku ni utemeljeno. Prav tako je možno zavarovati otroke v vrtcih za enako premijo, vendar nekoliko drugačnimi vsotami.

Zavarovalna skupnost pri tem zavarovanju ne pričakuje presežkov, želi le, da mladina spozna pomen in namen nezgodnega zavarovanja. Danes ni več šole v Pomurju, ki ne bi imela sklenjenega takega zavarovanja. Zahvala gre predvsem pedagoškim delavcem, saj so v največji meri prav ti predstavlili to obliko zavarovanja učencem in dijakom. Zato apeliramo nanje, naj tudi letos poskušajo čimboljše nezgodno zavarovanje približati mladini.

Dragica Hari

NOVA MODA — Letošnja jesensko-zimska moda postaja spet — ženska. Da je temu tako, je razvidno tudi s slike: široka ramena, poudarjeni detajli in ozka suknja, ki pa je lahko daljša ali krajša, pač taka, kakršna je kateri vseh, oziroma pristaja glede na telesno višino.

PRI STARINARJU

— Dva tisočaka torej stanejo te hlače?
— Natanko tako, okroglo.
— Tu imate tisočaka, hlače pa takoj sem. Kdor hitro da, dvakrat da...

Nič nas ne sme presenetiti

Nesreče pri delu

Med nesreče pri delu štejemo vsako poškodbo zavarovanca, ki je posledica neposrednega in kratkotrajnega mehaničnega, fizikalnega ali kemičnega učinka, kot tudi poškodbe, ki so posledice hitre spremembe položaja telesa, nenadne obremenitve telesa ali kakšne druge nenadne spremembe fiziološkega stanja organizma, če je taka poškodba v vzročni zvezi z opravljanjem dela. K nesrečam pri delu štejemo tudi obolenja zavarovancev, ki so posledice ali izključne posledice kakšnega nesrečnega naključja ali višje sile med delom. K nesrečam pri delu spadajo tudi poškodbe na redni poti od stanovanja do delovnega mesta in nazaj; na poti za izvrševanje službenih nalog ali na poti, na delo, ki mu je preskrbljeno.

V Pomurju je nesreč pri delu (pa tudi na poti na delo) veliko. V tem zapisu ne bomo navajali števil, saj smo jih že večkrat, rajši se ustavimo ob vzrokih zanje. Zdi se, da se na delovnem mestu še vedno obnašamo zelo malomarno, zato znova opozarjamo na skrb za večjo varnost.

Pred nastopimo delo, imamo pravico, da nas pouče o nevarnostih na delovnem mestu, o varnostnih ukrepih in uporabi zaščitnih sredstev. Pa tudi mi sami smo se dolžni seznaniti z nevarnostmi, ki nam pretijo, in s tem, kaj storiti v primeru ogroženosti, še bolj, kaj vse storiti, da ne bo prišlo do nesreče. Uporabljati je torej treba zaščitna sredstva (rokavice, očala, čelade), ki so predpisana za določena delovna mesta. Ker pa na večjo ali manjšo varnost pri delu lahko vplivajo tudi delovni prostori, ne sme biti vseeno, kakršni so, ne podjetju ne delavcu. Velikost delovnega prostora mora biti odvisna od vrste dela, vendar pa mora biti najmanj dva kvadratna metra talne površine na zaposlenega, najmanj 10 kubičnih metrov zračnega prostora; najmanj šestkratna izmenjava zraka; višina prostora ne sme biti nižja od 280 centimetrov, temperatura pa ne sme pasti pod 12 stopinj in naj ne bo višja od 22 stopinj. Tu so še določila o razsvetljavi delovnih prostorov, ropotu na delovnem mestu, varnostnih ukrepih pri obdelovalnih strojih, varnosti pri notranjem transportu in prometu, zaščiti pred električnim tokom, pred nevarnimi in škodljivimi snovmi, varstvu pred požarom,

o zdravstvenem varstvu, o organiziranju prve pomoči itd.

Pravilno je torej ravnati zakonodajalec, ko je določil, da mora delavec dobro poznati predpise o varstvu pri delu in se po njih ravnati. Tako je na primer določeno, da delavcu ni mogoče naložiti naloge, da opravi dela in naloge na delovnem mestu, če meni, da mu grozi neposredna nevarnost za življenje oziroma poškodbe, tako dolgo, dokler se pomanjkljivosti ne odpravi. Če pa delavec pri delu ne upošteva predpisanih varstvenih ukrepov in normativov, ne uporablja predpisanih sredstev in opreme za osebno varstvo... se šteje, da s takim ravnanjem ogroža svojo varnost in varnost drugih delavcev pri delu. Pooblaščen vodja lahko takega delavca odstrani z delovnega mesta in uvede disciplinski postopek zaradi hujše kršitve delovnih obveznosti. Še več: če opustitev varnostnih ukrepov predstavlja kazenski prestop, odgovarja storilec kazensko; če pa z opustitvijo varstvenih ukrepov povzroči škodo, lahko odgovarja tudi odškodninsko.

Poskrbi torej za večjo varnost na delovnem mestu; upoštevajmo higiensko-tehnične in druge predpise, delovni čas naj mine brez alkohola, pa tudi na poti na delo in domov bodimo previdni. Za večjo varnost pri delu pa poskrbimo tudi doma, saj so pogoste nezgode s traktorji, motornimi žagami, brusilkami..., kajti, kadar je človek zaradi malomarnosti izločen od dela in ustvarjanja, nikomur ne koristi in večkrat je sam sebi v nadlogo.

Š. SOBOČAN

NAREDI SAM

S steklenico proti krtom



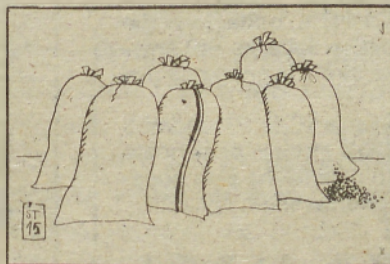
Vrtnarji in cvetličarji imajo nemalo težav, ko se na vrtu pojavi krt. Različnim škodljivcem in boleznim se uspešno zoperstavljamo, celo preventivno delujemo, a zoper krte smo nemočni. Krt, ki koplje pod zemljo, dela škodo, saj poškoduje korenine rastlin, pa tudi krtine iznad zemlje so neprijetni hribočki.

Trenutno v svetu izdelujejo različne aparate, ki na temelju ultra zvoka razganjajo krte. Ti aparati so dragi in niso trajna rešitev, saj se krti nanje hitro navadijo. Zakaj bi jih torej kupovali, ko pa imamo doma izum. Potrebujemo le pivsko steklenico! Na mestu, kjer se spajajo krtovi podzemni hodniki oziroma rovi, se zunaj pojavi krtina. Na tem mestu je treba zemljo previdno razgrniti in določiti ustrezno globino, kjer so luknje oziroma njihova stiščišča. Ponavadi je to v globini od 20 do 25 centimetrov. Tako globoko je treba zariti pivsko steklenico, in sicer tako, da sta je dve tretjini zakopani v zemljo, ena tretjina pa je nad zemljo. Okrog zunanega dela steklenice je treba narahlo nasuti zemljo. Steklenica mora biti odprta. Veter, ki pri zemlji skoraj vedno piha, na grlu steklenice povzroča zvok, ki ga mi skorajda ne slišimo, a po rovih bo še kako odmeval. Krt ima namreč izostren sluh. Tako se ga bomo znebili. Rešitev, ki vam jo ponujamo, je manj naporena, kot pa iskanje in uničevanje tega hitrega in težko ulovljivega škodljivca.

NAŠA RISBA — VAŠ PRIPIS



Duhovite podpise pod današnjo sliko pošljite do četrtega, 29. avgusta na naslov: Vestnik, 69000 Murska Sobota, Titova 29/1. Objavljene podpise honoriramo.



— Bi že več izvozili, pa nimamo vreč. (Bogomir Roškar)
— Aha, tu je torej tisto, česar ni na policah v trgovini. (Miha Trajbar)
— Res čudno! Prej se podraži kruh kot pšenica. (Danijel Žižek)
— Slep je, kdor se s kmetijstvom ukvarja, saj tudi s polnimi vrečami ne pride do denarja. (Pavla Potočnik)

sestavljen	nauk o urjenju spomina	sredstvo za tepljenje	mesto v Španiji ob reki Adaji	žensko ime	ženska v oskrbi	členonozec, ki ima do 200 nog	prtok Amazonke v Braziliji
najlepša žiljenjska doba							
ženinova družica							
pravo-slavni škof							
obrat za pridelovanje mila							
švedski pesnik Hansson				bitka	moško ime		
avtomobilska oznaka Torina			afriška država				
avtomobilska oznaka Španije		mesto v Turčiji	peznik				
živež						skupina ptic	nadzornik javnih zgradb v st. Rimu
podžigale							
nekdanji ugandski državnik Amin				velika posoda	planinsko društvo		
evropsko gorstvo							
mesto v Romuniji					aluminij		

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodovarvo: dvojnik, labiali, alergen, korača, on, kana, CCC, San, Eire, t, P, orači, sinolog, tri, Apo, vanilin, OK, piča.

Gornja Radgona — 69250 Gornja Radgona, Trg svobode 12, telefon: 069/74 641, teleks: 35270 yu 14 okgr

OZ 14. OKTOBER je organizacija, ki z združevanjem samostojnega osebnega dela in vključevanjem lastnih strokovnih služb organizira, posreduje in izvaja vse vrste gradbenih in zaključnih del v gradbeništvu, razne vrste obrtnih storitev, kooperacijsko proizvodnjo z ozdi ter organizira dejavnosti pri razvijanju novih programov.

Že vrsto let s svojo poslovno politiko krepimo in razvijamo poslovno-tehnično sodelovanje med organizacijami združenega dela in nosilci samostojnega osebnega dela.

Več kot 180 članov, povezanih v treh delovnih enotah, zagotavlja široko ponudbo različnih proizvodov in storitev:

b) Celovito ponudbo inštalacijskih del pri novogradnjah in

obnovitvenih ter vzdrževalnih delih ter pri prevzemanju del pri gradnji oz. preureditvi kompletnih energetskih sistemov (elektroinštalacije — jaki in šibki tok, vodovod, centralna kurjava, prezračevanje, plinske inštalacije, klimatske naprave itd.);

c) izvajanje zemeljskih in gradbenih del pri urejanju stavbnih, komunalnih in kmetijskih zemljišč. Z našo ponudbo pokrivamo kompletno izvajanje agro- in hidromelioracijskih del: geodetska, praviljalna dela, Transporte zemeljskih mas, planiranje terena, izkope melioracijskih jarkov, drenažo, globoko oranje, izdelavo propustov in poti, polaganje kanalet, posredovanje asfaltnih in

podobnih storitev.

d) prevzemamo tudi dela pri polaganju plinovodov, minerska dela v kamnolomih, strojna, nakladalna in podobna dela v gramoznicah oz. transport različnih agregatov;

e) organiziramo tudi prevzem drugih strokovnih del pri gradnjah na osnovi posebnih naročil.

Proizvodna enota z organizirano izdelavo končnih izdelkov in polizdelkov doživlja v naši poslovni politiki pravi razcvet in zavzema vedno vidnejše mesto v naši ponudbi na vse bolj zahtevnem tržišču.

S programom te enote pokriva-

mo: — izdelovanje naprav za izkoriščanje sončne energije, za

kar smo razvili lastni sprejemnik sončne energije — kolektor z vso pripadajočo avtomatiko in drugo opremo ter zagotavljamo projektiranje, montažo, servis in vzdrževanje kompletnih sistemov ali posameznih naprav, proizvodnjo kovinskih cistern, rezervoarjev, kotlov različnih velikosti in zahtevnosti izvedbe,

— proizvodnjo termopan stekla in veliko različnih steklarskih storitev,

— izdelavo barv in lakov za oplemenitenje ali zaščito lesa in lesnih izdelkov,

— proizvodnjo pohištva in opreme za opremljanje bivalnih, proizvodnih ali drugih objektov ne glede na velikost in zahtevnost,

— proizvodnjo opreme za rekreacijske objekte po projektu ali na posebno željo investitorja,

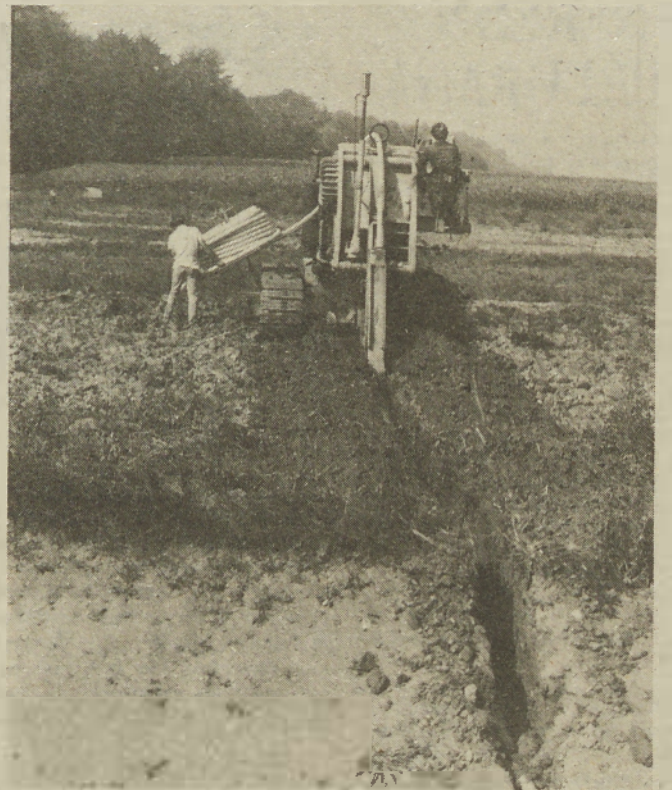
— opremljamo in urejamo dvorane, gostinske in druge večje objekte ob uporabi najodobnejše tehnologije,

— proizvodnjo in montažo protipožarnih naprav,

— proizvodnjo strojev in naprav za različne namene (lestev — transporter, naprave za brušenje reliefnih površin lesa ...).

Od drugih obrtnih storitev nudimo:

— s sodobno tehnologijo za obdelavo lesa prevzemamo

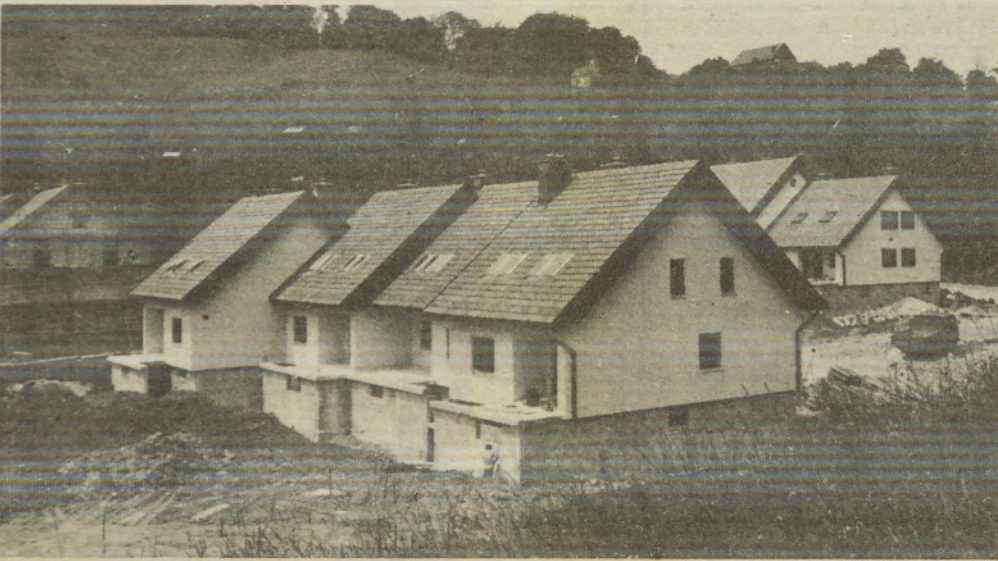


Urejanje kmetijskih površin — drenaža.

najzahtevnejša dela notranje opreme, prostorov in kakovostno izdelovanje vseh vrst lesene embalaže oz. izdelkov pri skladiščenju in pretovoru blaga, obdelava barvnih kovin in druga kovaška dela omogočajo vključitev zadruga pri obnovah naših kulturnih

spomenikov ter drugih podobnih objektov, — oblikovanje in izdelovanje usnjene galanterije, — predelava plastike, — nudenje sistemske pomoči in prevzemanje nalog obdelave podatkov v poslovni in tehnično-tehnološki informatiki.

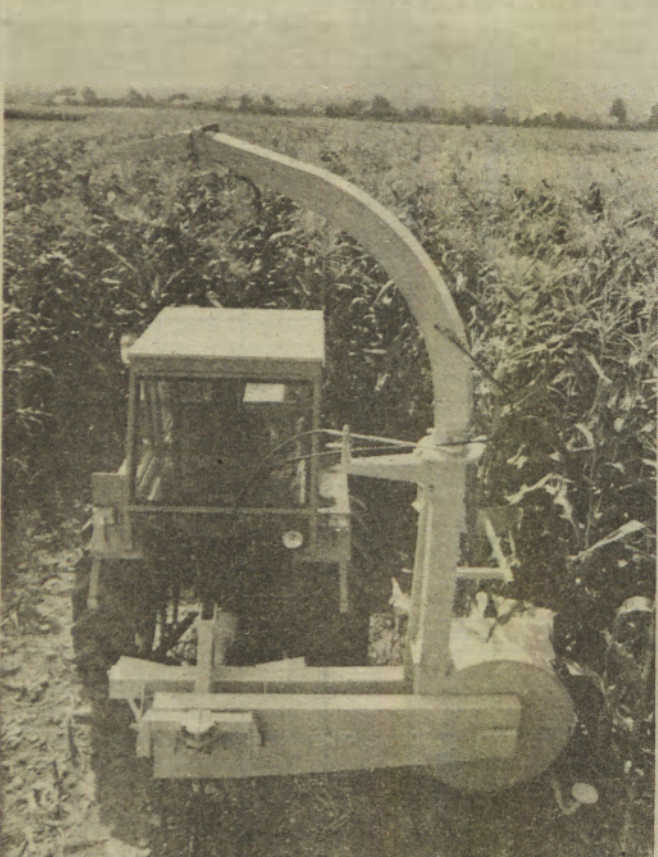
OBIŠČITE NAS NA KMETIJSKO-ŽIVILSKEM SEJMU DO 1. SEPTEMBRA 1985!



Gradnja stanovanjskih objektov v vseh fazah.

SIP NA LETOŠNJEM 23. MEDNARODNEM KMETIJSKO-ŽIVILSKEM SEJMU V GORNJI RADGONI

V SOZD AGROS ZDRUŽENA DO SIP ŠEMPETER S TOVARNAMA TOZD TKS ŠEMPETER IN TOZD TKM SEŽANA SE JE RAZVILA V VODILNEGA PROIZVAJALCA KMETIJSKIH PRIKLJUČNIH STROJEV IN OPREME V JUGOSLAVIJI



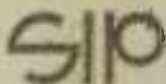
V okviru kompletnega programa **AGROS** mehanizacije **OD SETVE DO ŽETVE** na razstavnem prostoru, **SIP** predstavlja poleg programa za spravilo in pripravo živinske krme še 6 **NOVITET**.

Obiščite nas na sejmskem paviljonu **AGROS-a** od 23. 8. do 1. 9. 1985

Nudimo konkurenčne, z jamčene cene in rok dobave. Posebna sejmska ugodnost za kupce, ki bodo vplačali katerega od strojev direktno na sejmu! Potrditev kvalitete, podaljšana garancijska doba za SIP kmetijske stroje iz enega na dve leti!

Delovanje in uporabo **AGROS** strojev, pa si boste lahko ogledali na zato posebej pripravljenem filmu.

PRIDITE, PRIČAKUJEMO VAS!



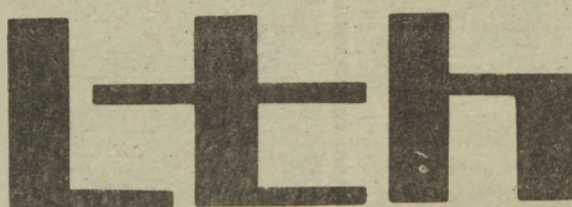
STROJNA INDUSTRIJA, n. sol. o.
63311 ŠEMPETER V SAVINJSKI DOLINI
Telefon: (063) 701-500, telex: 33-562 YU SIP



loške tovarne
hladilnikov
škofja loka

**Projektiramo, montiramo
vseh vrst hladilno opremo
v času sejma v Gornji Radgoni
23. 8. — 1. 9. 85**

**Prodaja zamrzovalnikov
prodaja omar za hlajenje pijač 480 l
prodaja toplotnih črpalk za gretje
sanitarne vode**



loške tovarne
hladilnikov
škofja loka

12 13 14 15 16 17 18 19 20

Stil[®]
ORANGE

acetičari o
vnetju sa
su popiti i

hladnoj
ječi.

na
vitam
panto

Diabetikom
Stila posve
pa ga lahko



BREZ KONZERVANSOV

**STILNA DIETETIČNA BREZALKOHOLNA
IZ RASTLINSKIH IZVLEČKOV**

V VI VII VIII

FORMULA STILA IMA SVOJ STIL

Formula mnogih brezalkoholnih pijač doma in v svetu je skrivnost. Formula naravne osvežilne pijače Stil ni skrivnost.

Stil = mineralna voda Radenska tri srca + rastlinski izvlečki + vitamini + sladilo

Ne mislite, da je treba le pri hrani nadzorovati kalorije. Kozarček viskija ima toliko kalorij kot polovica kosila, velik kozarec običajne osvežilne pijače toliko kot ena žemlja.

Da ne bi naštevali, deciliter Stila ima samo sedem kalorij.

Pa še nekaj povejmo čisto na koncu, čeprav bi lahko bolj na začetku.

V Radenski pri polnjenju brezalkoholne pijače Stil ne uporabljamo konzervansov.

To nam uspeva le tako, da posvečamo veliko znanja in pozornosti čistoči.

Še nasvet: preden spijete vašo priljubljeno pijačo, pogledajte na etiketo. Verjemite, ni vseeno, če je konzervirana ali ne.

Imejte svoj STIL!

sm delo



lek Lekove mineralno-vitaminske mešanice kot dodatki h krmi domačih živali.

VITA REDIN

za vse domače živali

KALMIN

za prehrano govedi

ORVIT

za prehrano presušanih krav in visoko brejih telic

BIOFOS

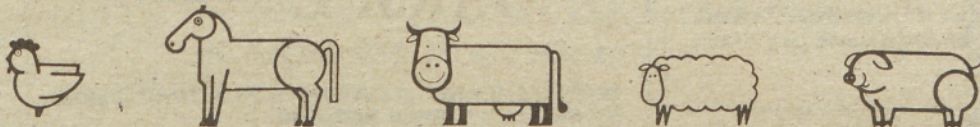
za prehrano krav in telic, z visoko vsebnostjo fosforja

Razen navedenih mešanic proizvajamo tudi razne vrste premiksov, supermiksov in drugih dodatkov k živalski krmi.



lek

LEK LJUBLJANA, TOZD KEMIJA



Moja dežela.



V času konjskih vpreg je lahko vsakdo počistil odpadke, ki so ostajali na cesti.
Danes očitno ni nikogar, da bi dal avtomobilске izpušne pline očistiti svinčenih hlapov.

Slovenija



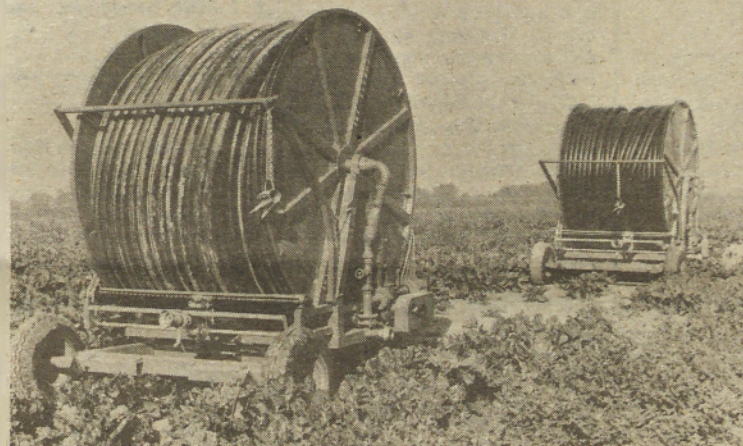
AGROSTROJ LJUBLJANA

AGROSTROJ LJUBLJANA —
SOZD združeni proizvajalci strojne opreme

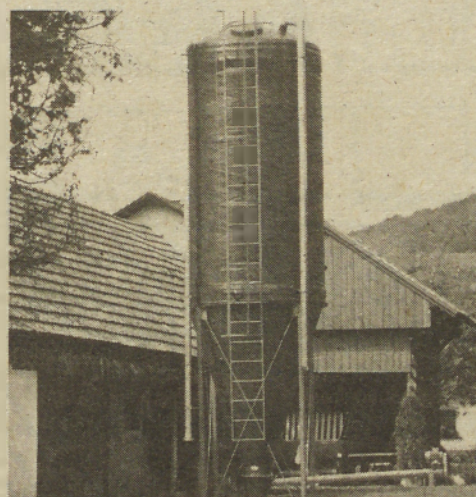
Kar delamo in projektiramo je v službi narave — je le majhna a učinkovita poteza, s katero postoterimo, potisočimo eno samo pšenično zrno. Poteza s katero usmerimo vodno kapljico v rozeto okrasne rastline, od koder bo zdrknila v njeno oarčje. Poteza s katero pošljemo vodo tja in v tistem trenutku, ko je za rastlino najbolj prav. Poteza, ki v enem zamahu pokosi na desetisoče travnih bilk, ki bi jih s koso in s sklonjenim hrbtom kosili ure in ure. In končno poteza, ki ti pod streho rastlinjaka sredi zime pričara paradižnik.

Pri AGROSTROJU imamo svoj inženiring, razvojni oddelek in marketing, imamo široko razvejan program namakalne opreme, hidro-sisteme za fekalije, rastlinjake, poliesterske silose in kosilnice. Imamo servis za vso kmetijsko mehanizacijo ter servis lastne proizvodnje. Pri nas preko konsignacijske prodaje omogočamo nakup motornih žag in plinskih naprav. Vendar pa sta naša dejavnost in program usmerjena dalj od sedanjosti. Načrtujemo za naslednjo jesen in pomlad, ko nam bodo plovci, ki nam jih nudi narava, vrnilli poplačan trud. Če je trud, ki ga vložimo na primer v izdelavo silosa najprej naša stvar, potem je za vse drugo seveda zasluga tistih, ki nam zaupajo in naše izdelke kupujejo.

Informacije:
Sozd ZPS
Agrostroj Ljubljana
61117 LJUBLJANA
Draga 41
tel: 061:555 366,557.052



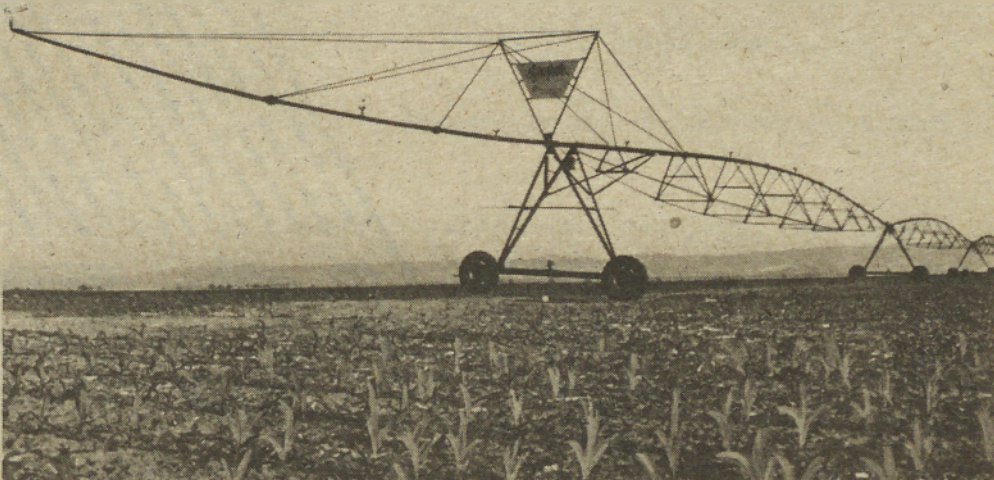
Del namakalnega sistema, ki je začel delovati tik pred letošnjim Kmetijsko živilskim sejmu v Gornji Radgoni, v Rakitčanu pri Murski Soboti.



Armirani poliesterski silosi SKA so namenjeni za skladiščenje vseh vrst sipkih materialov, v živilski industriji — moka, sladkor, riž, žita . . . , v predelovalni industriji — rinfuzna hrana, ribja moka, soja, talk . . . , v gradbeništvu — cement, apno, kremenčev pesek, v kmetijstvu za gnojila itd.



Samohodna kosilnica AGROAL — 602 je praktična za košnjo vsakovrstne trave, visoke in goste, na valovitem ali zelo strmim področju, kjer so lahko drevesa ali grmovje z nizkimi vejami.



Sistem namakanja AGROPIVOT.

**OBIŠČITE NAS IN SE PREPRICAJTE
SAMI NA 23. KMETIJSKO ŽIVILSKEM
SEJMU V GORNJI RADGONI DO
1. SEPTEMBRA 1985!**



DO CIMOS KOPER

n.sol.o.

cesta Marežganskega upora 2

tel. (066) 31-131

Vrtavkasta brana CVB

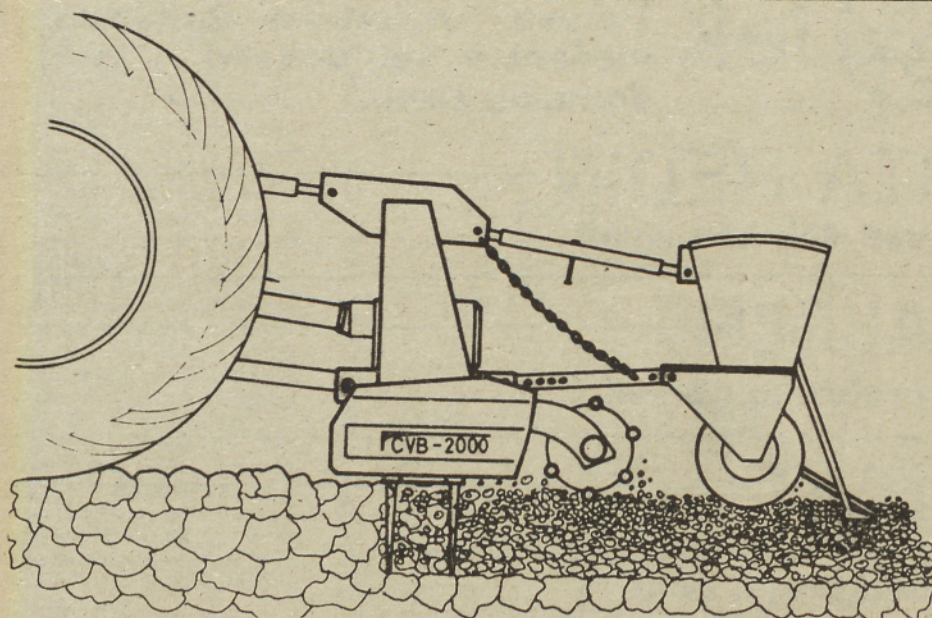
Raziskave so pokazale, da je pri pridelavi vseh poljskih kultur zelo pomembna priprava zemljišča pred setvijo oziroma saditvijo. Do zdaj so znani načini priprave zemljišča z vlečnimi branami raznih tipov in s kultivatorji, predvsem v pridelavi povrtnin. Taki načini pa imajo veliko slabosti:

- veliko potrebnih prehodov,
- velika poraba goriva,
- dolgotrajne priprave,
- največja slabost pa je slabo pripravljeno zemljišče. Navedeni dejavniki močno vplivajo na ekonomičnost pridelave. Tem pomanjkljivostim, predvsem pa slabo pripravljeni zemlji se izogne-

mo z uporabo CIMOSOVE VRTAVKASTE BRANE CVB.

S CVB brano pripravimo težko zemljišče z lapornoilovnato strukturo, rigolano, v dveh prehodih in pri tem dosežemo veliko enakomernejšo grudavost, prašne komponente praviloma ni, prav tako pa tudi sloja ne, ki vode ne prepušča, kar pomeni, da sta na tako pripravljeno zemljišče tudi kaljivost in rast bistveno večji in boljji.

Za večjo učinkovitost tako brani priključimo še dodatni vlečni stroj, na primer sejalnik.



Kombinirana (sočasna) uporaba vrtavkaste brane CVB CIMOS s sejalcem.

IZKORISTITE ENKRATNO PRILOŽNOST. V ČASU SEJMA LAHKO KUPITE VRTAVKASTO BRANO CVB S 5% POPUSTOM!

OPIS

VRTAVKASTA BRANA CVB je priključni stroj z vertikalnimi delovnimi elementi, katerih glavna naloga je razbijanje zemlje. Pogon dobivajo iz vlečnega vozila s pomočjo kardana s preobremenitveno sklopko, kotnega reduktorja in sprego (sklopa) zobnikov, ki so nasedeni na gredah rotorjev.

Posebna oblika nožev ustvarja pri prehodu skozi zemljo najmanjši možen odpor, pri tem pa noži zemljo ne režejo, ampak jo razbijajo — kar je zelo pomembno. Na zadnjem delu brane je nameščen rešetkasti valj, katerega naloga je ravnanje zemlje, ki jo rotorji razmečejo in nastavljanje — omejevanje delovne globine.

UPORABA

Vrtavkasto brano uporabljamo pri dopolnilni obdelavi suhih in zmerno vlažnih tipov zemljišč za gojitev industrijskih kultur, povrtnin in žit.

Najbolj je uporabna spomladi in jeseni, ko se pripravljajo zemljišča za povrtnine oziroma žita in krmilne rastline. Vrtavkasto brano lahko uporabljamo tudi za osnovno obdelavo zemljišča (brez predhodnega oranja): luščenje strnišč, krompirišč ali obdelavo zemljišč za druge poljščine, odvisno od naslednje kulture in stanja zemljišča. Posebno je treba poudariti, da se s CVB brano pripravi zemljišče za setev v enem prehodu ali največ dveh, medtem ko so s klasičnimi branami potrebni trije do štiri prehodi — kljub temu je zemlja slabše pripravljena.

PRIPRAVA ZEMLJIŠČA Z VRTAVKASTO BRANO PRINAŠA NASLEDNJE PREDNOSTI:

- prihranek energije,
- krajši čas priprave zemljišča,
- boljše pripravljeno zemljišče.

Zaradi prihranka energije in časa se zmanjšajo stroški za pripravo zemlje. Dobro pripravljeno zemljišče pa vpliva na kvaliteto in količino pridelka, vse to pa znižuje ceno pridelave hrane.

SKLOPKE

V začetku leta 1983 so v CIMOSU začeli v sodelovanju z DO SOKO iz Mostarja, izdelovati osnovne tipe sklop za kardanske gredi pri kmetijskih strojih. To so tako imenovane preobremenitvene sklopke, ki varujejo kmetijske stroje pred preobremenitvami. Delovanje preobremenitvenih sklop je preprosto vendar učinkovito.

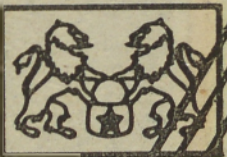
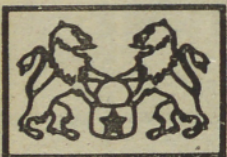
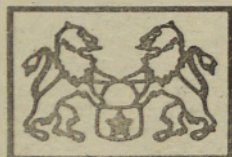
KMETIJSKO ŽIVILSKI SEJEM V GORNJI RADGONI

Na letošnjem sejmu v Gornji Radgoni se bo CIMOS iz Kopra predstavil z VRTAVKASTO BRANO CVB, REDUKTORJI ZA VSE KMETIJSKE STROJE, SKLOPKE S KARDANI, pa tudi z dvema novitetama MULČERJEM in SNEŽNIM PUHALOM — ČISTILCEM SNEGA.

OBIŠČITE JIH NA RAZSTAVNEM PROSTORU CIMOSA NA SEJMU V GORNJI RADGONI.

Informacije pa dobite tudi v:

Tovarni avtomobilov CIMOS, Koper, Cesta Marežganskega upora 2, Sektor prodaje, Tel.: (066) 31 131, 32 700, telex: 34 273, 34 194.



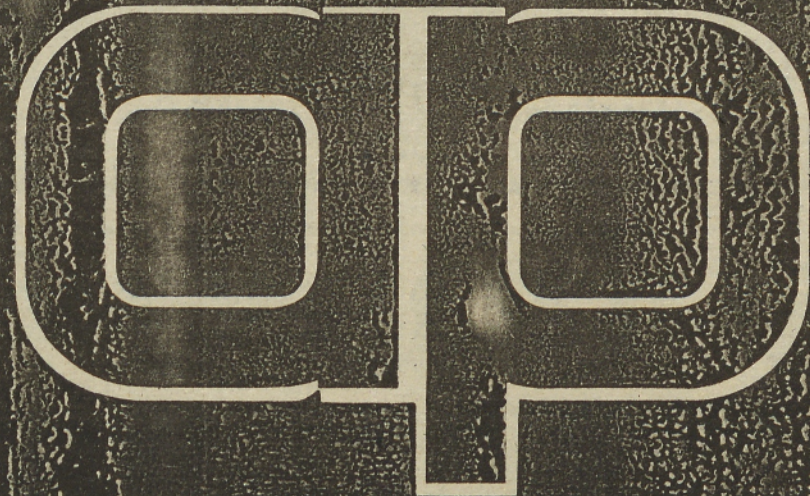
proizvodni program

TOZD EMOKONTEJNER

- silosi za kmetijstvo
- silosi za plastiko
- silosi za lesno industrijo
- zaprti kontejnerji
- specialni kontejnerji
- zložljiva skladišča
- kontejnerska skladišča za vnetljive snovi
- kontejnerska skladišča za agresivne snovi
- kontejnerji za obrambo pred točo
- kotalni prekucnik z različnimi nadgradnjami
- kesoni za smeti
- akumulatorske postaje
- plinske postaje
- pocinkane storitve

EMO EMO EMO

AGRO POMURJE



PLANSKO POSLOVNA SKUPNOST

MURSKA SOBOTA, Štefana Kovača 22, tel.: (069) 23-980, 21-430

Z našimi raziskavami in izkušnjami razvijamo nove tehnologije in tehnike, nova znanja za družbeno sodobnejše in učinkovitejše rešitve pri projektiranju in izvedbi objektov:

- primarne kmetijske proizvodnje,
- živinorejske proizvodnje,
- živilsko predelovalne industrije,
- trgovine in gostinstva.

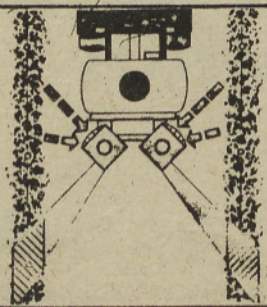
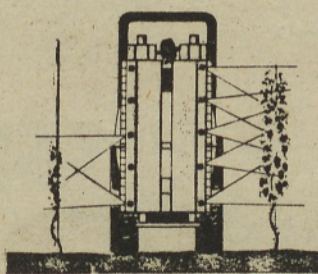
JEKLO TEHNA

eksport - import, trgovsko in proizvodno podjetje Maribor n. sol. o.

Smo tradicionalni oskrbovalec industrije, gradbeništva in obrti z repromateriali, stroji in orodjem. Naš prodajni asortiment obsega preko 80 000 artiklov. Z njimi celovito oskrbujemo preko 6000 poslovnih partnerjev v državi.

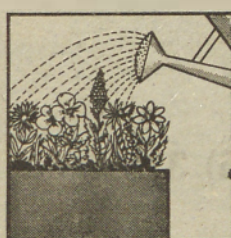
Imamo preko 3000 dobaviteljev, med njimi so vsi renomirani proizvajalci kovinske stroke v državi. Ponudbo dopolnjujemo s proizvodi iz uvoza in z lastno proizvodnjo v kooperaciji z drobnim gospodarstvom.

Naša predstavništva so v vseh glavnih mestih Jugoslavije.



Razstavljamo vinogradniške stroje in priključke, kletarsko opremo renomiranih inozemskih firm **HOLDER, CLEMENS in PLATZ**

za ljubitelje cvetja in vrtičkarje



FLOVIT

FLOVIT-C
Gnojilo za lončnice, okrasne rastline na balkonu in vrtu. Vpliva na bogatejše cvetenje.



HUMOVIT-L kompleks
Rastni substrat za vzgojo lončnic in rastlin na balkonih.

HUMOVIT-V
Osnovni substrat, ki ga rabimo v vrtarstvu za vzgojo že dobro ukoreninjenih sadik cvetja, grmovnic in vrtnin.

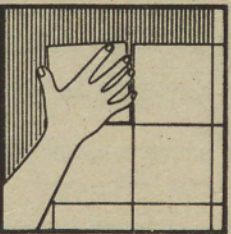


HUMOVIT-P
Služi v vrtarstvu kot substrat za sajanje in pikiranje ter za sajenje nežnih rastlin.

HUMOVIT-K
Substrat, ki je namenjen izključno za vzgojo kaktjev.

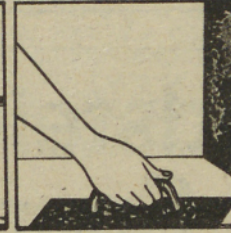


HYGROMULL
Kosmiči iz lahke bele pene, ki pomešani z zemljo dajejo rahlo in vlažno podlago za gojenje cvetnih rastlin, vrtnih rastlin in trat.



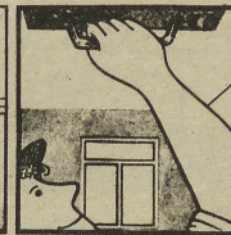
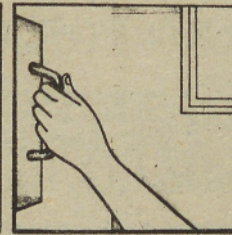
nivedur

NIVEDUR
je proti vodi odporna cementno lepilo za lepljenje keramičnih ploščic, klinčerja, stekelnega mozaike, salonita, plinobetona (siporex), itd.



viadur univerzal

VIADUR UNIVERZAL
je proti vodi odporna lepilna, reparaturna in izravnalna cementna masa za glajenje, polnjenje, niveliranje, lepljenje, zalivanje reg in oslojevanje.



vilaplan

VILAPLAN
izravnalna masa za pripravo gladkih sten in stropov pred polaganjem tapet, nanašanjem plastičnih premazov, stenskih plošč ali folij in pleskanjem.

NIVELAN N
tankoslojni omet za notranje prostore na osnovi umetne smole, za strojno ali ročno ometavanje.

NIVELAN Z
zunanji tenkoslojni omet na osnovi umetne smole za strojno ali ročno ometavanje fasad

VEZUR
montažni hitrovezni cement za vstavljanje konzol, sider, plast vložkov, železnih lestev, stopniščnih ograj, itd.

HIDROZAN
masa za vodotesnost za hidroizolacijo različnih betonskih ali zidnih površin, kletnih prostorov, vlažnih zidov, rezervoarjev za pitno vodo, itd.

NIVEDUR VIRGO EXTRA
belo cementno lepilo za lepljenje in zapiranje reg (fugiranje) keramičnih ploščic in mozaika iz porcelana, stekla in keramike.

CINKARNA  **CELJE**



BAD RADKERSBURG VAS VABI!
OBIŠČITE NAS NA SEJMU
V GORNJI RADGONI
OD 23. AVGUSTA DO 1. SEPTEMBRA 1985
IN V NAŠIH TRGOVINAH V RADKERSBURGU.
NE POZABITE: V NEDELJO, 1. SEPTEMBRA,
TRGOVINE ODPRTE DOPOLDNE!



hitro postrežemo in svetujemo

RAIFFEISENKASSE BAD RADKERSBURG — KLOCH

Za vse denarno poslovanje — ZAMENJUJEMO VSE VALUTE PO NAJUGODNEJŠEM TEČAJU
 BANKA PRIJAZNIH LJUDI

GRUNDIG
 Center

- televizija-video-hifi
- radio-computer
- elektronika
- razsvetljava
- elektroinstalacija

ELEKTRO KG
kossar
 BAD RADKERSBURG ☎ 03476/2382

FIDLER

**RADGONA
 RADKERSBURG**

VELIKA ZALOGA

— Po ugodni ceni ves gradbeni material

Vse vrste železa in pocinkane pločevine proti rji
 vodovodne cevi — črne in pocinkane
 Žebrovi za streho
 motorne kosilnice 4 taktne
 žitna ograja — črpalka GRUNDFOS
 gedore ključki v kasetah
 kotna brusilnica 2000 W — 1550 Asch
 ves material za centralno kurjavo
 Sadolin za les v vseh barvah in originalni zebliji za ladijski pod
 samokolnice ALKO po 80 l in 100 l.

CEMENT
 TERMOPUTZ
 LEKA APNO
 BELI PESEK
 PREMOG

Herman PROBST

Radkersburg (pri Fidlerjevem skladišču)

- prodaja ladijskih podov in parketov
- trgovina z lesom-žaga
- sejemska ponudba: smrekov ladijski pod 1 m² 59 Sch z vštetim davčnim popustom

Obiščite nas na sejmu v Gornji Radgoni!

Südsteirische Sparkasse

ZA VSE VAŠE DENARNO POSLOVANJE
 HITRO — DISKRETNOST — UGODNO
 RADGONA — RADKERSBURG, Hauptplatz 8

- IZREDNO VELIKA PONUDBA
- NAJUGODNEJŠI NAKUP
- V MODNI HIŠI

OBAL

RADKERSBURG — RADGONA

Josef SPELEC

RADGONA — RADKERSBURG,
 PFARRGASSE 7 GLAVNI TRG 10

- rabljeni traktorji
- kmetijski stroji, radio
- elektro aparati, televizorji
- gospodinjske potrebščine

vsak
 četrtak
VESTNIK

krvodajalci

INA NAFTA LENDAVA — Ignac Lackovič (22), Anton Horvat (9), Anton Žabot (3), Anton Gjura (3), Jože Kelenc (11), Milan Klar (8), Anton Sakač (7), Franc Horvat (4), Dezider Horvat (3), Jože Herženjak (10) Ivan Turk (6), Ivan Posavec (14), Stanko Novak (9), Slavko Kozlar (4), Ivan Kozlar (4), Gabrijela Bobovec (2), Ivan Rubin (4), Boris Perhač (17), Vincenc Raščan (9), Mato Semovčan (21), Ivan Balažic (18), Ivan Bašič (5), Vera Sobočan (6), Branko Zupanec (9), Jože Jelen (6), Štefan Časar (5), Jože Gonza (4), Jože Kuzma (3), Štefan Raduha (5), Dezider Sabo (10), Franc Kocun (4), Jože Jaklin (6), Drago Vugrinec (5),

Evgen Marton (5), Slavko Vučko (1), Rudolf Verbančič (1), Franc Gonc (1), Stanko Jambor (1), Željko Turk (1), Josip Zadravec (1), Tomo Šajnovič (1), Franc Varga (2), Janez Šimonič (14), Ladislav Vida (6), Josip Novak (3), Dubravko Šincek (3), Jože Kardoš (9), Jože Gjurkač (4), Jože Balajc (6), Jože Tot (3), Janez Farkaš (9), Rudarska 28, Lendava — Pavla Birša (6), Kovačeva 16, Lendava — Jožef Bernard (6).

PANONIJA — Boris Škrjanec (64), Janez Flegar (46), Aleksander Špilak (19), Rudi Šlemer (6), Stanislav Gorčan (11), Karel Albert (36),

RADENSKA — Branko Meglič (2), Viktor Belak (7), Jože Babič (15), Alojz Ivanič (26),

KRVODAJALCI OD DRUGOD — MURA — Štefan Magdič (5), KIK POMURKA — Ludvik Šebjanič (20), Stanko Cigut (18), Mišo Faflik (14), BOROVO — Andrejč Jože (7), POMURJE — Ludvik Kuzma (7), Milan Špilak (9), Marjan Dervarič (5), POTROŠNIK — Karel Verner (12), Franc Prošič (8), POMURSKI TISK — Avgust Klar (14), ELRAD — Rozika Ploj (2), Cvetka Jančar (3), KARAVALA KOBILJE — Aleksander Mikič (3), PLANIKA TURNIŠČE Marija Horvat (3).

agrotehnika - gruda NOVO
 n. so. o. ljubljana, titova 38 40

n. sol. o. LJUBLJANA, Titova 38 — 40,
 TOZD GRUDA-Zunanja trgovina

Zastopamo puškarno HANS FANZOJ iz Borovelj v Avstriji

- V konsignacijskem skladišču imamo vedno v zalogi:
- vse vrste montažnih delov za montažo strelnih daljnogledov (izvedbe Suh)
 - vse vrste okroglih in osmerokotnih cevi za lovske karabinke

NOVO!

NOVO!

NOVO!

konsignacijska prodaja nabojev TRAP
 Vse informacije dobite po telefonu: 061 — 267-692 ali
 061 — 286-341 int. 294

Lovske naboje kupite v trgovini LOVEC

Ljubljana, Gosposvetska 12 Maribor, Gregorčičeva 13 Celje, Tomšičev trg 11
 Kranj, Dražgoška 2 Nova Gorica, Prešernova 17



TRAP

70

ljubljska banka

**POMURSKA
 BANKA**

posluje na Kmetijsko-
 živilskem sejmu
 vsak dan
 od 10. do 17. ure
 (pri glavnem vhodu)

Radijski in televizijski spored od 23. do 29. avgusta

PETEK	SOBOTA	NEDELJA	PONEDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK
RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Sejamski vrtljak, 16.30 — Aktualno v petek, 23. avgusta (mladinske oddaje, Kam konec tedna, Najbolj lakane plošče tedna), 18.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Sejamski vrtljak, 16.30 — Aktualno v soboto, 24. avgusta (sobotna reportaža: Kupujemo za šolo), 18.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda. DEŽURSTVO: 14.00 do 16.00 (telefon: 21-232)	RADIO MURSKA SOBOTA 10.05 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 11.00 — Srečanje na pomurskem valu, 12.00 — Spored za madžarskem jeziku, 13.00 — Doma in onkraj meja, 13.30 — V nedeljo popoldne (Minuta za varstvo okolja, kmetijska oddaja, humor), 14.30 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda. DEŽURSTVO: 9.00 do 13.00 (telefon: 21-232)	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Sejamski vrtljak, 16.30 — Aktualno v ponedeljek, 26. avgusta (športna oddaja, Priporočajo vam...), 18.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Sejamski vrtljak, 16.30 — Aktualno v torek, 27. avgusta (gospodarska tema, Poletni potepi), 18.00 — Sotočje, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Sejamski vrtljak, 16.30 — Aktualno v sredo, 28. avgusta (pogovor v živo), 18.00 — »21-232« — propagandno-glasbena oddaja, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Sejamski vrtljak, 16.30 — Aktualno v četrtek, 28. avgusta (kultura, Klepetamo... brskamo... svetujemo...), 18.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.
TV LJUBLJANA 17.30—22.15 Teletekst RTV Ljubljana, 17.45 Poročila.	TV LJUBLJANA 17.35—23.50 Teletekst RTV Ljubljana, 17.50 Poročila.	TV LJUBLJANA 13.30—23.05 Teletekst RTV Ljubljana, 13.45 Poročila.	TV LJUBLJANA 8.35—13.05 in 15.20—23.00 Teletekst RTV Ljubljana, 8.50 Poročila.	TV LJUBLJANA 17.35—22.15 Teletekst RTV Ljubljana, 17.50 Poročila.	TV LJUBLJANA 17.30—23.05 Teletekst RTV Ljubljana, 17.45 Poročila.	TV LJUBLJANA 17.35—22.50 Teletekst RTV Ljubljana, 17.50 Poročila.
SPORED ZA OTROKE: 17.50 M. Mihelič: Moj mili Ariel — Prost bodi moj Ariel, 5. — zadnji del nadaljevanke, 18.15 Pivsko posodje od Barjanca do nas, 18.40 Mozaik kratkega filma: Kitajski iziv, kanadski film, 19.30 TV dnevnik I, 19.55 Vreme, 19.59 Propagandna oddaja, 20.05 Tednik, 21.10 L. Horiček — J. Gross: PANKRT, 2. del vzhodnonemške nad., 22.00 TV dnevnik II.	SPORED ZA OTROKE: 17.55 N. Kuret: Obuti maček, 2. del predstave Lutkovnega gledališča Ljubljana, 18.10 V. Podgorac: Bell ciganček, 6. del nadaljevanke TV Skopje, 18.45 Železi ste, pogledite — poučnozabavna oddaja, 19.10 Risanka, 19.20 Cik cak, 19.24 TV in RA nocoj, 19.26 Zrno do zrna, 19.30 TV dnevnik I, 19.55 Vreme, 19.57 Propagandna oddaja, 20.05 Živi planet, 7. del angleške dokumentarne serije, 21.00 Ne prezrite, 21.10 Propagandna oddaja, 21.15 R. A. Simmons: Gangster-ska kronika, 9. del ameriške nadaljevanke, 22.00 Propagandna oddaja, 22.05 TV dnevnik II, 22.15 Parada norcev, ameriški film.	SPORED ZA OTROKE: 13.30—23.05 Teletekst RTV Ljubljana, 13.45 Poročila.	SPORED ZA OTROKE: 8.35—13.05 in 15.20—23.00 Teletekst RTV Ljubljana, 8.50 Poročila.	SPORED ZA OTROKE: 17.35—22.15 Teletekst RTV Ljubljana, 17.50 Poročila.	SPORED ZA OTROKE: 17.30—23.05 Teletekst RTV Ljubljana, 17.45 Poročila.	SPORED ZA OTROKE: 17.35—22.50 Teletekst RTV Ljubljana, 17.50 Poročila.
Oddajniki II. TV mreže: 17.55 TV dnevnik, 18.15 Beli ciganček, otroška serija TV Skopje, 18.45 Ljudje, čas glasba, zabavnoglasbena oddaja, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Neka ljudi dobre volje, 5. del francoske nad., 20.55 Poročila, 21.00 Umetniški večer: Kam ploveš Histriona, posnetek predstave igralske družine »Histrion« (do 22.10).	Oddajniki II. TV mreže: 17.55 TV dnevnik, 18.15 Vsa petek nov začetek, otroška oddaja, 18.45 Zaba-vna oddaja, 19.30 TV dnevnik, 20.00 P. Mascagni: Cavalleria Rusticana, opera (samo za Lj 2), 21.15 Premor (samo za Lj 2), 21.25 Nočni kino: Munchhausen, sovjetski film (do 23.05).	Oddajniki II. TV mreže: 13.30—23.05 Teletekst RTV Ljubljana, 13.45 Poročila.	Oddajniki II. TV mreže: 8.35—13.05 in 15.20—23.00 Teletekst RTV Ljubljana, 8.50 Poročila.	Oddajniki II. TV mreže: 17.35—22.15 Teletekst RTV Ljubljana, 17.50 Poročila.	Oddajniki II. TV mreže: 17.30—23.05 Teletekst RTV Ljubljana, 17.45 Poročila.	Oddajniki II. TV mreže: 17.35—22.50 Teletekst RTV Ljubljana, 17.50 Poročila.
TV ZAGREB 14.30 Poletno popoldne, 18.15 Spored za otroke, 19.30 TVD, 20.00 Hobotnica, 21.00 Zaba-vna oddaja, 21.45 Dnevnik, 22.00 Po deseti, 23.30 Poletni dodatni spored	TV ZAGREB 17.15 Tedenski pregled sporeda, 17.45 Narodna glasba, 18.30 Dokumentarna serija, 19.30 TVD, 20.00 Zgodba o Patty Hearst (am. film), 22.25 TVD 2, 22.40 Vikend-spored, 00.10 Poletni dodatni spored	TV ZAGREB 11.00 Kmetijska oddaja v madžarščini, 12.00 Kmetijska oddaja, 13.00 Avstralski risani film, 14.15 Glasbeno popoldne, 15.25 Dokumentarna serija, 16.15 Hazard, 17.05 Glasbena oddaja, 17.20 Osmilje (am. film), 19.30 TVD, 20.00 Drama, 21.15 Dokumentarna oddaja, 21.45 TVD 2, 22.10 Športni pregled, 22.55 Poletni dodatni spored	TV ZAGREB 18.15 Otroški spored, 19.30 TVD, 20.00 Drama, 21.30 Zunanja politika, 22.05 TVD 2, 22.25 En avtor, en film, 22.45 Poletni dodatni spored	TV ZAGREB 18.15 Spored za otroke in mladino, 19.30 TVD, 20.00 Notranja politika, 20.45 Loto, 20.55 Žalostne ženske (ang. film), 22.35 TVD 2, 22.55 Poletni dodatni spored	TV ZAGREB 18.15 Spored za otroke in mladino, 19.30 TVD, 20.00 Operacija Tizian (jug. film), 22.30 TVD 2, 22.50 Poletni dodatni spored	TV ZAGREB 18.15 Otroška serija, 18.45 Zaba-vna oddaja, 19.30 TVD, 20.00 Politični magazin, 21.05 Zborovsko petje, 22.05 TVD 2, 22.25 Poletni dodatni spored
TV AVSTRIJA Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 TV v šoli, 10.30 Družinski spored, 13.00 Poročila, 14.40 Početniški spored, 16.30 Spored za otroke in mladino, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Akti X, Y — nereseno, 21.15 Modna revija, 21.20 Belo-modre zgodbe, 22.05 Šport, 23.05 Akti X, Y — nereseno,	TV AVSTRIJA Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 TV v šoli, 10.30 Družinski spored, 13.25 Poročila, 14.10 Komedianti, 16.00 Otroški in mladinski spored, 18.00 Tedenski TV spored, 18.25 Cirkus, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Cigan-baron (opereta), 22.00 Šah velemojstrov,	TV AVSTRIJA Prvi program 14.50 Cesar (film), 16.20 Otroški in mladinski spored, 17.45 Klub seniorjev, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija v sliki, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Veselogra, 22.15 Komisionar (TV film),	TV AVSTRIJA Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 TV v šoli, 10.30 Družinski spored, 13.00 Poročila, 14.40 Početniški spored, 16.30 Spored za otroke in mladino, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov šport, 21.15 Ceste San Francisca, 22.05 Alpabach — evropski forum, 23.35 Šport	TV AVSTRIJA Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 TV v šoli, 10.30 Družinski spored, 13.15 Poročila, 14.40 Početniški spored, 16.30 Spored za otroke in mladino, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Zunanje-politična reportaža, 21.15 Cena moči, 22.05 Nogomet, 22.35 Ko so prišli beli duhovi, 23.20 Šport,	TV AVSTRIJA Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 TV v šoli, 10.30 Družinski spored, 13.00 Poročila, 14.40 Početniški spored, 16.30 Spored za otroke in mladino, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Gostišče pri šesti sreči (film), 22.45 Zrcalne slike, 23.00 Šport	TV AVSTRIJA Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 TV v šoli, 10.30 Družinski spored, 13.00 Poročila, 14.40 Početniški spored, 16.30 Spored za otroke in mladino, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 ARD koncert po željah, 22.00 Klub 2
TV MADŽARSKA 8.30 Filmi za otroke, 9.25 Računalniška grafika, 10.25 Cirkus, 16.50 Razglednice iz Szekszarda, 17.00 Spored za 3 dni, 17.05 Melodije Jantarske obale, 17.40 Ob prazniku SR Romunije, 18.00 Okno, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Slepca ulica, TV film, 21.20 Sanjač: Laszlo Mandoki, 21.55 Umetnina tedna, 22.00 Narkotična vojna, dok. film, 22.50 TV dnevnik.	TV MADŽARSKA 8.00 Vikend program, 8.15 Ponovitve, 9.00 Vikend program, 11.00 Mini otroški forum, 12.55 Pop glasba, 14.00 Letujemo..., 15.00 Avto moto šport, 15.35 Konjske vprege, 15.50 V eni hiši, 3. del, 17.00 TV Novi Sad, 17.50 Kakšna bo trgatve? 18.30 Kviz, 20.05 Tvegam tvojo kožo, amer. film, 21.35 Zabavnoglasbena oddaja, 22.35 TV dnevnik, spored za nedeljo.	TV MADŽARSKA 8.00 Vikend program, 8.20 Spored za otroke, 9.20 Varstvo okolja, 10.00 Risanka, 10.25 Vikend program, 10.55 Nogomet v dvorani, ženske, 12.20 Nedeljsko kosilo, 13.00 Pesmi o Tisi, 14.50 Pantomima, 15.20 Napoved sporeda, 15.50 Turistična bilanca, 17.20 Možgansko prvenstvo, 18.05 Delta, 19.30 Teden, 20.35 Charlie Chan v Londonu, kriminalka, 21.55 Vikend program.	TV MADŽARSKA 26. avgusta — ponedeljek: Ni sporeda	TV MADŽARSKA 8.30 Filmi za otroke, 9.30 Zaletava družina, madžarski film, 17.10 Videokasetari, pozor! 17.40 Spored za tri dni, 17.45 Sotrpini, rehabilitacijski magazin, 18.15 Sansoni, pojejo igralci, 19.05 Mini studio '85, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Kriminalne lekcije, nemški TV film, 21.05 Studio '85, kulturni tehnik, 22.05 Tveganje, svetovnogospodarski magazin, 22.35 TV dnevnik.	TV MADŽARSKA 8.30 Filmi za otroke, 9.45 Položaj je resen, a ne brezupen, franc. film, 16.25 Kdo si? Kratki film, 16.55 Mohahova kapa, TV film, 18.05 Naša zunanja trgovina včeraj in danes, reportaža, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Čarobni svet Douga Henninga, 20.55 Periskop, vojaškopolitični magazin, 21.20 Hazardna igra, TV film za starejše od 16 let, 23.00 TV dnevnik.	TV MADŽARSKA 8.30 Filmi za otroke, 9.30 Kostna pot, pustolovski film, 17.05 Računalnik na dnevnem redu, dok. serija, pon. 17.35 Pulzus, zabavnoglasbena panorama, 18.30 Telešport, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Ubogi žepar, francoski film, 22.25 Narodne za zboro, Imre Csenski: Pesmi iz Szeka, 21.35 Ozadje vesti; pogledi, mnemija o javnih zadevah, 22.35 TV dnevnik.
TV KOPER 15.00 Film, 16.30 Combat / TV film, 17.30 Soko / TV film, 18.00 Medved Yoghi / risanka, 18.30 Kenguru Skippy / TV film, 19.00 Odporna meja / Informativna oddaja v slovenskem jeziku, 19.30 TVD — Sti-čišče, 19.50 Za uho in oko — Posebna glasbena oddaja, 20.25 Strah nad svetom / TV nadaljevanke, 21.45 TVD — Vsedanes, 21.55 Trip / Zabavno potovanje, 22.55 Dance Mania / Glasbena oddaja, 23.50 Combat / TV film, 00.40 Film.	TV KOPER 15.00 Film, 16.30 Combat / TV film, 17.30 Soko / TV film, 18.00 Medved Yoghi / risanka, 19.00 Mogočno morje / Dok. oddaja, 19.30 TVD — Sti-čišče, 19.50 Helzacomica / Humoristična oddaja, 20.25 Film, 22.00 TVD — Vsedanes, 22.10 Možje RAF-a / TV film, 23.10 Combat / TV film, 00.10 Film.	TV KOPER 17.00 Film, 18.30 Dokumentarna oddaja, 19.00 Film, 20.25 Grand prix formula 1, 22.00 Plesni korak, plešeta: R. Nurejev in M. Fontaine, 23.00 Combat / TV film, 24.00 Film.	TV KOPER 15.00 Film, 16.30 Combat / TV film, 17.30 Soko / TV film, 18.00 Medved Yoghi / risanka, 18.30 Kenguru Skippy / TV film, 19.00 Odporna meja / Informativna oddaja v slovenskem jeziku, 19.30 TVD — Sti-čišče, 19.50 Zdrava prehrana, 20.25 Film, 22.00 TVD — Vsedanes, 22.10 Variete's sidney rome, 23.00 Manon Lescaut / TV film, 24.00 Film.	TV KOPER 15.00 Film, 16.30 Combat / TV film, 17.30 Soko / TV film, 18.00 Medved Yoghi / risanka, 18.30 Kenguru Skippy / TV film, 19.00 Odporna meja / Informativna oddaja v slovenskem jeziku, 19.30 TVD — Sti-čišče, 19.50 Francija v pesmi / Glasbena oddaja, 20.25 Dokumentarna oddaja, 21.50 TVD — Vsedanes, 22.30 Pod zvezdami / Glasbena oddaja, 23.30 Smithovi / TV film, 24.00 Film.	TV KOPER 15.00 Film, 16.30 Combat / TV film, 17.30 Soko / TV film, 18.00 Medved Yoghi / risanka, 18.30 Kenguru Skippy / TV film, 19.00 Odporna meja / Informativna oddaja v slovenskem jeziku, 19.30 TVD — Sti-čišče, 19.50 Velike razstave, 20.25 Mačka (TV Nanizanka) Prvi del, 21.40 Divja opera / Dokum. oddaja, 22.10 TVD — Vsedanes, 22.20 Nečimrnost / Variete, 23.10 Manon Lescaut / TV film, 24.00 Film.	TV KOPER 15.00 Film, 16.30 Combat / TV film, 17.30 Soko / TV film, 18.00 Medved Yoghi / risanka, 18.30 Kenguru Skippy / TV film, 19.00 Odporna meja / Informativna oddaja v slovenskem jeziku, 19.30 TVD — Sti-čišče, 19.50 Velike razstave, 20.25 Mačka (TV Nanizanka) Prvi del, 21.40 Divja opera / Dokum. oddaja, 22.10 TVD — Vsedanes, 22.20 Nečimrnost / Variete, 23.10 Manon Lescaut / TV film, 24.00 Film.

Tedenski koledar

PETEK, 23. avgust — Rozalija SOBOTA, 24. avgust — Jernej NEDELJA, 25. avgust — Ludvik PONEDELJEK, 26. avgust — Aleksander TOREK, 27. avgust — Monika SREDA, 28. avgust — Avgustin ČETRTEK, 29. avgust — Sabina

kino

PARK MURSKA SOBOTA
23. avgust ob 18. in 20. uri ameriški film: FLASHDANCE.

GORNJA RADGONA
23. avgusta ob 18.30 francoski film: LJUDJE, PONOREL BOM in ob 20.30 avstralski film: LETA NEVARNEGA ŽIVLJENJA;

25. avgusta ob 18. uri hong-kongški film: BOJEVNIKI IZ HIŠE KUNG FU in ob 20. uri avstralski film: LETO NEVARNEGA ŽIVLJENJA;
28. avgusta ob 20. uri ameriški film: OSAMLJENI OČKA;
29. avgusta ob 20. uri ameriški film: OSAMLJENI OČKA.

LJUTOMER
24. avgusta ob 20. uri ter 25. avgusta ob 18. in 20. uri hong-kongški film: SKRIVNOST NINDŽE

28. in 29. avgusta ob 20. uri ameriški film: RAMBO;

LENDAVA
23. avgusta ob 20. uri ameriški film: KRULL;

24. avgusta ob 18. uri ameriški film: KRULL in ob 20. uri ameriški film: NEDOSEGLJIVA RITA;

25. avgusta ob 18. uri ameriški film: KRULL in ob 20. uri ameriški film: ZBOGOM DJIDI.

ČRENŠOVCI
23. avgusta ob 20.30 in 25. avgusta ob 15.00 film: ZVER V ČLOVEKU.

Prodam

PEČ ZA CENTRALNO OGREVANJE IN MOTORNO ŠKROPILO STIHL prodam. Viktor Kerec, Stara cesta 50, 69240 Ljutomer. In-473
ELEKTRIČNI KLAVIR HOHNER CLAVINET DG (mehanski), prodam. Branko Stojko, Vešiča 33, p. Ljutomer. In-471
GNEZDO RDEČIH KALIFORNIJSKIH ČRVOV UGODNO PRODAM. Telefon: Varaždin: 042 42-159. In-470
KAKOVOSTNO BELO VINO (domače), prodam. Informacije popoldne: telefon 81-742. In-459
SEDEŽNO GARNITURO ZA DNEVNO SOBO prodam. Cankarjevo naselje 27. M-3752
NOV ADAPTER ZA KORUZO IN AVTO LADO 1300 S, prodam. Vučak, Beznovci 49. M-3753
NOVI HI-FI STEREO IN ZASTAVO 750, prevoženih 10.000 km, ugodno prodam. Murska Sobota, Z. Velnarja 38. M-3754
FIAT 125 P, dobro ohranjen, ugodno prodam. Činč, Radenci, Kapelska 14, telefon 73-040, interna 641 do 15. ure. M-3755
RENAULT 4 UGODNO PRODAM. Ogljed 24. avgusta 1985. Franc Madjar, Murska Sobota, Matija Gubca 6. M-3756
PEČ ZA CENTRALNO KURJAVO UGODNO PRODAM. INFORMACIJE PO TELEFONU: 48-227. M-3757
KORUZO PRODAM. Tešanovci 60. M-3757 a

vsak četrtek

VESTNIK

VESTNIK

Štefan Dravec (direktor in glavni urednik), Juš Makovec (pomočnik direktorja in glavnega urednika), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Brigita Bavčar, Jani Dominko, Jože Graj, Milan Jerše, Ludvik Kovac, Dušan Loparnik, Feri Maučec (sport), Vlado Paveo, Štefan Sobota, Janko Stolnič (dopisništvo), Branko Žunec, Gontér Endre (tehnični urednik), Nevenka Emri (lektor). Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29/I — Telefoni: novinarji 21-232, 21-064 in 21-383; direktor in glavni urednik, odgovorni urednik, naročniški oddelki, računovodstvo, gospodarskopropagandna služba in tajništvo 21-064 in 21-383, dopisništvo Gornja Radgona 74-597, dopisništvo Lendava 75-085 in dopisništvo Ljutomer 81-317. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Celoletna naročnina 1.600 din, polletna 800 din; letna naročnina za tujino 318 ASch, 45 DM, 19 Can dol., 13 USA dol., SFR 39; letna naročnina za delovne organizacije 2.000 din. Tekoči račun pri SDK Murska Sobota 51900-603-30005. Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana 501005620-000112-25730-30-4-01176. Cena posamezne številke je 40 din. Tiska ČGP Večer Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

BREJO KRAVO PRODAM. Merklin, Bodonci 40. M-3758
KOSILNICO BCS, 13 KS, prodam. Bratovci 37. M-3759
ZASTAVO 101, registrirano, prodam za 150.000 din. Telefon 21-630. M-3666
MOPED 15 SLC prodam. Tišina 8. M-3668
FORD CAPRI prodam ali zamenjam za manjši avto. Dolnji Slaveči 80. M-3669
NIZKO OMARO, regal in klubsko mizo za manjšo sobo ugodno prodam. Marija Berden, Murska Sobota, Prešernova 20. M-3670
TELICO, brejo šest mesecev, prodam. Ropoša, Gornji Slaveči 74, p. Kuzma. M-3671

DOBIMO SE V CAFE BARU TRIJ
Lendavska 19 b, Murska Sobota

MOPED ELEKTRONIK 90 PRODAM. Lainšček, Adrijanci 84. M-3672
MALE PUJSKE PRODAM. Vaneča 57. M-3673
VW POLO 1,3 PRODAM. Polana 13. M-3674
GUME 175 x 14 in električni štedilnik, malo rabljen, prodam. Telefon 78-036. M-3675
POČITNIŠKO HIŠICO S KLETJO V ŠTRIGOVI, z vinogradom in sodi, 1200 trsov, staro 5 let, prodam. Julijus Zadravec, Štrigova 118. M-3676

V gostilni Trezike Sobočan na Hotizi gostov ne manjka, vendar danes pogrešajo mene.

TRAKTOR STEYR, 30 KS, z branami, prodam. Telefon: Beltinci 71-412. M-3677
FORD TAUNUS 12 M, registriran do marca 1986, po ugodni ceni prodam. Cvernjak, Kruplivnik 45. M-3678
MALE PUJSKE PRODAM. Bodanec, Rankovci 50. M-3681
LADO 1500 SL, letnik 1976, prodam za 100.000 din. Lipovci 84. M-3683
ELEKTRONIK 90 prodam. Lipa 84. M-3683
POROČNO OBLEKO ZA NOSEČNICE (38—40), svetlo modro, prodam. Naslov v upravi lista. M-3684
VINOGRAD, 31 arov, oddaljen od Ljutomera 6 km (asfalt, počitniška hiša, klet, garaža, vodovod, elektrika), zaradi bolezni in starosti lastnika prodam. Telefon od 19. do 21. ure: 82-532. M-3685
ZAPOROŽEC, v dobrem stanju, prodam. Elemer Lazar, Kučec 2, p. Križevci v Prekmurju. M-3686
TRAKTOR IMT 575 in **MOPED APN 6**, star en mesec, prodam. Bakovci, Mladinska 47. M-3683
ŠKODO 110 SL, prevoženih 18.000 km, v zelo dobrem stanju, prodam. Ogljed: Sebeborci 3. M-3686
OKROGEL BOROV LES (debelina 50—70 cm, dolžina 3 in 4 m), prodam. Pečarovi 78. M-3687
KOSILNICA BENTONINA NAPRODAJ ZA 550.000.— din. Ignac Kuhar, Mota 61, p. Radenci. M-3689
TRAKTOR BELORUS, letnik 1979, registriran, 82 KS, sprednji-zadnji pogon, prodam ali menjam za URSUS 355, novejši tip. Informacije: telefon (062) 75-028. M-3690
SLAMO V BALAH (na domu) prodam. 1,20 ha njive oddam v najem. Informacije: Borejci 16. M-3691

tel. 069/73-137
branko radenci
avtokleparstvo avtoličarstvo
ravna liza miza-komora
zaščita vozil-vlečna služba

TOMOS AVTOMATIK ELEKTRONIK 90, po ugodni ceni prodam. Serdica 58. M-3688
FIAT 126 P, star tri leta, prevoženih 15.000 km, prodam. Černelavci, Gorička 65, ali telefon 22-851. M-3692
PUJSKE, stare 8 tednov, in svinjo za zakol, 130 kg, prodam. Kupšinci 69. M-3694

TRAVO ZA KOŠNJO in psička, starega štiri mesece, prodam. Etelka Žohar, Brezovci 40. M-3597
I HA NJIVE, primerna za vinograd, sadovnjak ali za razdelitev na več njiv, prodam. Naslov v upravi lista. M-3695
KRAVO, staro osem let, vozno, brejo šest mesecev, dobro mlekarico, prodam. Dolnja Bistrica 54. M-3696
KARAMBOLIRAN OSEBNI AVTO LADA 1500 LS naprodaj. Ogljed možen v soboto in v nedeljo. Stanko Šumak, Vučja vas 5c, p. Križevci. M-3699
GLOBOKA OTROŠKA VOZIČKA ZA DVOJČKA IN ZA ENEGA DOJENČKA PRODAM. Bergles, Zenkovci 56, p. Bodonci. M-3455
GRADBENO PARCELO V GORNJEM LAKOŠU 38 prodam. Informacije: Dolga vas 23. LE-350
HIDRAVLICNO STISKALNICO, 320 l, prodam. Škrjanec, Stara cesta 70, Ljutomer. IN-477
POLONEZ, letnik 1982, ugodno prodam. Gajševci 14, p. Križevci. IN-476
DVA MIKROFONA SHURE, BAS KITARO IBANEZ in pevsko ozvočitev EHOLETTE 5 prodam. Mopa 28, p. Ljutomer. IN-475
SEDEŽNO GARNITURO UGODNO PRODAM. Pertoci, Štefana Kovača 13, Murska Sobota, telefon 23-691 po 16. uri. M-3702
HIŠO z gospodarskim poslopjem v Tešanovcih z zemljo ali brez prodam. Prodajni traktorski voz z gumijastimi kolesi, drobilec, elektromotor, repoziciono, umetno gnojilo nitrofoskal, apno in koruznjak. Informacije po telefonu od 15. do 17. ure: (068) 25-457. M-3703
TRAKTOR ZETOR 4718 z originalno kabino, dobro ohranjen, prodam. Herman Škaper, Vaneča 80, telefon 72-665. M-3638
12 AROV TRAVNIKA, primerne za vinograd, in 17 arov mešanega gozda (Sebeborci—Vaneča—Bokrači), prodam. Naslov v upravi lista. M-3640
ZASTAVO 101, letnik 1975, z rezervnimi deli, prodam. Karel Čuk, Dolič 94, p. Kuzma. M-3643
DROBILEC (Kladivar) na 3-fazni električni tok ali traktorski pogon. Kovač, Ivanjševski vrh 66 pri Gornji Radgoni. M-3644
DVOOSNO PRIKOLICO IN KOSO ZA TRAKTOR FERGUSON prodam. Murski Črnci 23. M-3646
MOSKVIČ, letnik 1978, prodam. Naselje B. Kraigherja 26, telefon 21-270. M-3648
ZEMLIŠČE S SADOVNJAKOM, primerno za vinograd in vikend prodam. Agica Šostarič, Banfi 13 (Vušivčak), Štrigova, Medžimurje. M-3650
ŠPORTNO ŠKODO PRODAM. Žikec, Beltinci, Gubčeva 2. M-3651
POČITNIŠKO HIŠICO V SEBEBORCIH, večjo, nedograjeno, primerno za stanovanje, prodam. Helena Cer, Murska Sobota, Stara ul. 1. M-3653
ZASTAVO 750, lepo ohranjeno, prodam. Jože Zamuda, Rački vrh, p. Radenci. M-3654
KRAVO, staro pet let, s teletom, prodam. Aleksander Novak, Fokovci 37. M-3655
MOPED APN 4 prodam. Jože Žinkovič, Boračeva 4 a, p. Radenci. M-3656
ZASTAVO 101, letnik 1976, prodam. Bagar, Ženavljje 56, p. Gornji Petrovci. M-3657
MIZO s šestimi stoli, primerno za jedilnico, in pisalno mizo ugodno prodam. Kuhar, Ciril-Metodova 19, M. Sobota, telefon 22-086. M-3659

PEČ ZA CENTRALNO KURJAVO, rabljeno, prodam. Murska Sobota, Kajuhova 14, telefon 21-908. M-3649
SPACEK, letnik 1974, ugodno prodam. Telefon 21-908. M-3649a
KUHINJSKE ELEMENTE PRODAM. Z. Velnarja 16. M-3662
TELEVIZOR, črno-beli, in krojaške namizne škarje prodam. Fujs, Vešiča 6, Murska Sobota. M-3664
MOSKVIČ 1500, vozen, in JAWO 175, dobro ohranjeno, ugodno prodam. Telefon od 7. do 8. ure: 73000. GR-228
TRIFAZNI ELEKTROMOTOR, 5,5 KM, prodam. Fras, Črešnjevci 97. GR-219
KOMBAJN KODEL BOHM KOMB, pripravljen za žetev, prodam ali menjam za manjši traktor. Kosilnico alpina, malo rabljeno, z rezervnimi deli, prodam. Alojz Škrlec, Ivanjševci 15, p. Spodnji Ivanjci. GR-220
DIANO 6, letnik 1979, nevozen, neregistriran, prodam. Mernik, Ženik 51, p. Videm ob Ščavnici. GR-221
LADO 1300 S, letnik november 1982, prevoženih 22.000 km, prodam. Telefon 74-606. GR-222
VINOGRAD V RADENCIH prodam. Recek, Radvenci 38, p. Spodnji Ivanjci. GR-223
HIŠO v okolici Negove, z 26 arov zemlje, prodam. Kaučič, Lokavci 15. p. Spodnji Ivanjci. GR-224
ODDAJNIK IVESSU 225 RD ZA RADIOAMATERJE PRODAM. Telefon 73-065 po 20. uri. GR-226
ŠKODO 110 L z vso dodatno opremo, ugodno prodam. Telefon: (061) 557-021, interna 361 — Kovač. M-3712
FIAT 123 2000, oktober 1980, 71.000 km, dobro ohranjen, prodam. Telefon: (069) 22-529. M-3713
TRAKTOR STEYR 18 s priključki, prodam. Krajna 10. M-3714
PEVSKO OZVOČENJE SIMMS WATTS, komplet, prodam. Fokovci 47. M-3716
GLOBOKI OTROŠKI VOZIČEK ZA DVOJČKA PRODAM. Rogaševci 72. M-3717
PLUG ZA MALI FERGUSON PRODAM. Mirko Babič, Mota 29, p. Ljutomer. In-484
ŠKODO 100 L PRODAM. Boris Pevec, Ljutomer, Ptujška 8. In-483
TRAKTOR URSUS 360, star tri leta, ugodno prodam. Naslov v upravi lista. In-485
MONTAŽNI SILOS, primeren za krmila ali cement, komplet s polžem in motorjem, ugodno prodam. Naslov v upravi lista. In-486
ZASTAVO 101, letnik 1976, karambolirano, ugodno prodam. Erhatič, Boreci 19, p. Križevci. In-488
HIŠO V BLIŽINI LJUTOMERA UGODNO PRODAM. Informacije: Globoka 37, p. Ljutomer. In-489
AVTO 126 P, zastavo 101, obnovljen, in dvoredno koruzno sejalnico OLT prodam. Slavko Kolar, Radomerščak 60, Ljutomer. In-489 a
AVTO PEUGEOT 305 GL, letnik 1980, v zelo dobrem stanju, vgrajen radio, prodam. Cena 700.000 din. Naslov v upravi lista. IN-480
DVE KRAVI (po prvi telitvi), prodam. Mala Polana 63. LE-354
KRAVO, staro 12 let, brejo šest mesecev, kontrola A, ugodno prodam. Bela Čahuk, Križevci 173 v Prekmurju. M-3704
KOMBAJN NAGEDORN, skraj nov, dobro ohranjen, pripravljen za žetev ugodno prodam. Vadarci 32. M-3719

KOMBI PEČ ZA KOPALNICO UGODNO PRODAM. Lovešnjak, Poznanovci 14. M-3706
PRALNI STROJ UGODNO PRODAM. Zrinski, Kidričeva 16, M. Sobota. M-3710
TEHTNICE IN UTEŽI od 20 do 500 kg ter tehtnico za tehtanje živine novo, 1500 kg, prodam. Šiftar, Cankova 36, telefon 76-684. M-3721
ŠTEDILNIK s kottičkom na trda goriva prodam. M. Sobota, Ar. Novaka 11. M-3722
JAWO 350, staro 15 mesecev, nujno ugodno prodam. Vidonci 40 a. M-3723
DIANO, letnik 1977, karambolirano, motor 60.000 km, prodam. Murska Sobota, Prešernova 26, telefon 22-025. M-3724
AVTO ZAPOROŽEC prodam. Mencigar, M. Sobota, M. Kuzmiča 36, ali telefon 26-082. M-3725
TRAKTOR IMT, 35 KS s koso, prevoženih 2500 ur, v dobrem stanju, prodam. Roman, Hodoš 76. M-3726
MOPED 14 TLS UGODNO PRODAM. Ivan Sakač, Ivanovci, v bližini gostilne Kuhar. M-3727
DOSTAVNI CITROEN 2 CV, obnovljen, prodam. Murska Sobota, Cankarjeva 24. M-3728
OTROŠKO POSTELJICO Z VLOŽKOM PRODAM. Puževci 43, p. Bodonci. M-3729
KRAVO PRODAM. Kerman, Strehovci 66. M-3730
KNJIGE ZA 2. LETNIK PEDAGOŠKE USMERITVE IN ENO KNJIGO ZA 1. LETNIK (SLOVENSKE JEZIK — SPOROČANJE) ter **KOSILNICO**, ročno, prodam. Nataša Viid, Murska Sobota, M. Kuzmiča 34 a. M-3731
ZASTAVO 101 prodam. Koštric, Melinci 38. M-3733
ZETOR 5542 in **POČITNIŠKO PRIKOLICO 4 + 1**, letnik 1981, prodam najboljšemu ponudniku. Slana, Mota 35, Ljutomer. M-3734
OVCE, SOLČAVSKE PASME, prodam. Koroša, Turnišče, Čelvjarska 18. M-3735
BREJO SVINJO PRODAM. Naslov v upravi lista. M-3737
MOTOKULTIVATOR GORENJE MUTA, star eno leto, prodam. Horvat, Črenšovci 75 a. M-3738
DVE NOVI NERABLJENI GUMI (155 x 12), z zračnicama, prodam. Puconci 29. M-3739
FORD CAPRI PRODAM. Budja, Rakičan, Štefana Kovača 25. M-3740
MALE PUJSKE PRODAM. Krog, Plečnikova 14. M-3742
PRALNI STROJ GORENJE PRODAM. Hari, Andrejci 65, p. Marjanci. M-3743
MIZARSKO STISKALNICO ZA HLADNO LEPLJENJE, s tremi vijaki, dimenzija plošč 220 x 110, in skoraj novo tračno žago, premer kolotov 50 cm, prodam. Veron, Murska Sobota, M. Kuzmiča 24. M-3745
KRAVO, brejo sedem mesecev, prodam. Ivanovci 4. p. Fokovci. M-3746
DVE PALMI, 2,50 m visoki, prodam. Telefon 21-413. M-3747
LUŠČENO KORUZO, 200 kg, prodam. Naslov v upravi lista. M-3747
TOMOS AVTOMATIK UGODNO PRODAM. Anton Kolerič, Drobtinci 24, p. Apače. M-3749
MOTORNO KOLO JAWA ČZ 175 ccm, registrirano do 3. julija 1987, prodam. Anton Tudičan, Krog, Murska 48. M-3750

Kupim

STARE STVARI, do leta 1910 (pohištvo, ure, denar), kupim. Naslov v upravi lista. M-3389

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta in starega očeta

GUSTIJA DAJČA

iz M. Sobote

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ter njegovim nekdajnim sodelavcem, ki so dragega pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.

Posebna hvala gospodini oziroma Muri in predstavniku KS Turpolje za poslovilne besede, g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, sosedu Lutarju za vsestransko pomoč med njegovo boleznijo, DO Mura, Avtoradgona in Motel Podlehnik ter sostanovalcem A. Kardoša za darovane vence in društvu upokojencev za venco in nošenje prapora.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

M. Sobota, 17. avgusta 1985

Žalujoci: žena Marija, sinova Elemir in Gusti z družinama, hčerka Marija z možem, vnuk Elemir z ženo Katjo in drugo sorodstvo



*Čeprav tvoj glas se več ne sliši,
beseda tvoja v nas živi,
povsod te čutimo mi vsi,
med nami si.*

V SPOMIN

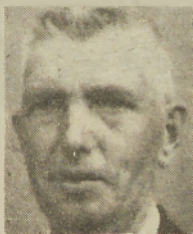
30. avgusta mineva žalostno leto, odkar nas je zapustila
draga mama in stara mama

CECILIJA SALAJ

iz Trdkove

Hvala vsem, ki se je še spominjate in obiskujete njen grob.

Žalujejo: VSI NJENI



*Omahnile so pridne roke,
ustavilo se je zlato srce...*

ZAHVALA

Po kratkotrajni, vendar hudi bolezni, nas je v 71. letu
starosti za vedno zapustil naš dragi mož, oče, tast in sta-
ri oče

MIHAEL LEGEN

iz Lipovec

Zahvaljujemo se vsem, ki ste ga spremljali na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in
cvetje ali v druge namene, nam pa izrekli sožalje in nas tolažili.

Zahvala osebju internega oddelka soboške bolnišnice za zdravniško pomoč in lajšanje
bolečin, posebno dr. Štivanu, g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalo-
stinke in govorniku za poslovilne besede.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Lipovci, 11. 8. 1985

Žalujejo: žena Franciška, sinovi Štefan, Alojz in Janez z družinami ter drugo sorodstvo



*Kje si ljubi mož in očka,
kje tvoj mili je obraz,
kje je tvoja roka,
ki skrbela je za nas?*

ZAHVALA

5. avgusta 1985 je v 25. letu starosti kruta usoda iztrgala
od nas dobrega moža, očeta, sina in brata

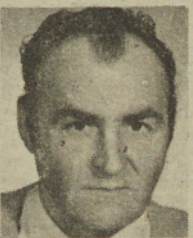
ATTILO HORVATA

iz Dolge vasi

Iskreno se zahvaljujemo vsem dobrim sosedom in prijateljem, ki so nam v najtežjih tre-
nutkih priskočili na pomoč, ter vsem, ki ste ga v tako lepem številu pospremili na nje-
govi zadnji poti, mu darovali vence in šopke.

Posebna hvala sodelavcem Elektra M. Sobota, g. župniku za pogrebni obred, pevcem
za odpete žalostinke, govornikom za poslovilne besede in godbi na pihala.

Žalujejo: žena Agica, hčerkica Klaudivja, starši, brata Silvester in Franc z ženo ter sestra
Elizabeta z možem



ZAHVALA

V tišini, ki mu jo je namenila kruta usoda, nas je po hu-
di in mučni bolezni, star komaj 47 let, zapustil naš dragi
mož, sin, brat, svak in stric

STANKO PERDEC

iz M. Sobote

Iskreno se zahvaljujemo zdravstvenemu osebju Onkološkega inštituta Ljubljana, ušes-
nega, kirurškega in infektološkega oddelka Splošne bolnice M. Sobota in patronažnim
sestram.

Lepa hvala govorniku KS Lendavska tov. Kuklju, č. kaplanu Jožku in cerkvenim pev-
cem za prelepi pogrebni obred.

Najlepše se zahvaljujemo njegovim lovskim tovarišem iz LD Mlajtinci, Ivanovci, Doli-
na, M. Sobota in Moravske Toplice in tudi njihovim rogistom za udeležbo in darovane
vence.

Posebna zahvala dr. Kocjančiču za vsestransko pomoč med njegovo boleznijo in za
slovo ob odprtem grobu. Iskrena hvala vsem sorodnikom, sosedom, botrini, sodelav-
cem, prijateljem in znancem, ki ste darovali prelepe vence in cvetje, izrazili pisno ali
ustno sožalje in v tako velikem številu spremljali našega dragega Stanka do njegovega
preranega groba.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

M. Sobota, Žitkovci, Beograd, Novo mesto, Nemčija, 9. avgusta 1985

Žalujejo: žena Jolanka, mama, sestra Anica, brata Peter in Jože z družinama ter ostalo
sorodstvo

OBJAVE ZA VESTNIK,
ZAHVALE IN MALE
OGLASE SPREJEMA-
MO DO SOBOTE — ZA
OBJAVO V NASLED-
NJEM TEDNU.

NAROČNIKI IN BRAL-
CI VESTNIKA IZ GOR-
NJE RADGONE IN
OKOLICE, SE LAHKO
ZA ODDAJO OGLASA,
PLAČILO ČESTITKE
ALI NAROČNINE
VESTNIKA OGLASITE
VSAKO SREDO OD 8.
DO 12. URE NA SEJ-
MIŠČU.



*Oh, kako bi rad poslušal,
gledal, sedel med vami,
ktero vmes povedal,
pa me tišči teptan nad mano
grob teman.*

V SPOMIN

našemu dragemu možu, očetu, staremu očetu in tastu

JOŽEFU VARGI

iz Strehovec

20. avgusta je minilo boleče leto, odkar si odšel od nas
tja, od koder ni vrnitve. Ob tvojem grobu stojimo brez
besed in solza pade iz oči s trpko bolečino, ker te več ni
in te nikoli več ne bo.

V TIHI ŽALOSTI VSI TVOJI

ZAHVALA

Tiho in mirno, kakor je živela, nas je zapustila naša draga mama, stara mama in praba-
bica

VERONA GYÖREK

roj. Ftičar

Hvala duhovniku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke.
Posebna zahvala sinu Ludviku in ženi Ivanki za ves trud med njeno težko in dolgotraj-
no boleznijo. Prisrčna hvala vsem darovalcem vencev in šopkov ter vsem, ki ste nam
pisno ali ustno izrazili sožalje in jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji
poti.

Žalujejo: hčerke in sinovi z družinami



*Ljubezen, delo in trpljenje,
ivoje je bilo življenje,
nam ostala je praznina
in velika bolečina.*

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi dragega moža, očeta, sta-
rega očet a in pradedka

ŠTEFANA PIVARJA

iz Bratonec 66

Prisrčno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki ste mu poklonili vence
in cvetje, ga pospremili na njegovi zadnji poti, nam pa izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. duhovnikoma, okoliškimi gasilskim društvom, govorniku tov. Alojzu Trat-
njeku, pevcem za odpete žalostinke in kolektivu OZD Mura, tozdr Perilo.

Radovljica, Kanada, Jesenice, Ljubljana, Lipovci, Bratonce, 10. avgusta 1985

Žalujejo: žena Marija, otroci Mirko, Matija, Alojz, Katarina, Marija in Matilda z družinami ter
ostalo sorodstvo



ZAHVALA

30. julija 1985 se je v 77. letu starosti po dolgi in težki bolezni
za vedno poslovila od nas naša draga žena, mama, babica in
prababica

ADELA KEREK

iz Vidonec

Ob težki izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste nam
priskočili na pomoč, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter drago pokojnico pospremili na
njegovi zadnji poti.

Lepa hvala zdravstvenemu osebju kirurškega oddelka soboške bolnišnice. Posebna zahvala g.
župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in tov. Anici Frumen za izrečene po-
slovilne besede v imenu KS Grad.
Vsem še enkrat — prisrčna hvala!

Žalujejo: mož Rudolf, otroci Anton, Štefan, Rudolf, Feliks, Franc, Vera, Marija in Cilka z druž-
inami



ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame in stare mame

MARIJE ZRINSKI

roj. Rituper

iz Moščanec 26

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so jo pospre-
mili na njeni zadnji poti, darovali vence in cvetje, nam v težkih trenutkih kakor koli pomagali
in nam izrekli sožalje.

Zahvaljujemo se g. duhovniku za pogrebni obred, predstavnici KS tov. Marti Horvat za ganlj-
ive besede ob odprtem grobu, kolektivoma Mure, tozdr Oblačila, in IMP, tozdr Blisk, za darova-
ne vence, gasilec in pevcem za odpete žalostinke.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujejo: sinova Ivan in Stanko z družinama

DOLNJA BISTRICA

Več pridobitev

Na Dolnji Bistrici so v prizidku h gasilskemu domu uredili zbiralnice mleka. Ker je v njej hladilnik, lahko zdaj kmetje oddajajo mleko zjutraj in zvečer. Odkar imajo možnost dnevno dvakrat oddati mleko, se je odkup povečal za 100 odstotkov. Zbiralnice so uredili vaščani sami, medtem ko je opremo prispevala Tovarna mlečnega prahu.

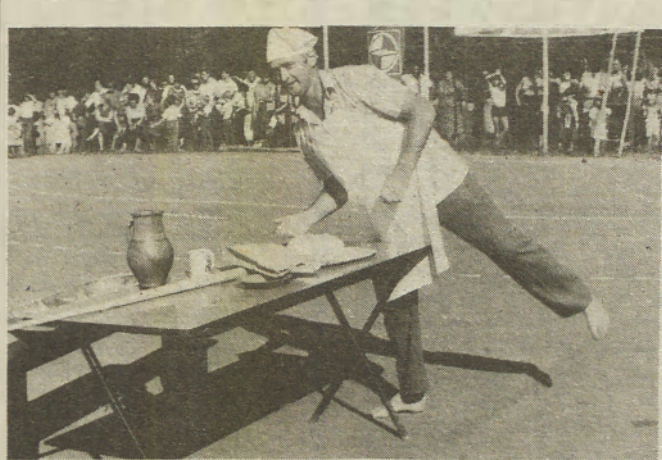
Pred kratkim pa so na Dolnji Bistrici dobili tudi sodobno trgovino. Ker ne lendarjsko ne soboško trgovski podjetje nista pokazala pripravljenosti za gradnjo, je stavbo postavil zasebni zidarski mojster in prostore, namenjene trgovski dejavnosti, dal v najem Potrčinu. V tem objektu je poleg drugega še zasebni bife.

Na Dolnji Bistrici sicer imajo že precej cest asfaltiranih, vendar pa je še vedno veliko makadamskih poti. Ker teh ne bo mogoče v kratkem modernizirati, bodo v teh dneh nanje navozili tisoč kubičnih metrov gramozu. Gre predvsem za tako imenovane »poljske poti«, od katerih je najslabši kolnik med njivami od Bistrice do Črenšovca.

Požarni varnosti na Dolnji Bistrici nenehno namenja ustrezno skrb. Prav zdaj pa v vasi kopljejo 13 požarnovarnostnih vodnjakov, za katerih gradnjo je posamezno gospodinjstvo prispevalo po 6 tisoč dinarjev.

Pa še tale novica! Tako kot na Gornji in Srednji so tudi na Dolnji Bistrici storili vse, kar so lahko, da bi čim prej dobili v vas telefon. Kaže, da se bo želja in potreba uresničila proti koncu leta. Med Črenšovci in Bistricami so namreč že položili zemeljski telefonski kabel, zdaj pa je treba narediti še napeljavo po posameznih vseh in priključiti naročnike. Na Dolnji Bistrici bo dobilo telefone 30 gospodinjstev, pozneje, ko bodo v Črenšovcih postavili večjo centralo, pa se bo na zdaj postavljeno omrežje lahko priključilo najmanj enkrat toliko naročnikov. Dostojno posamezna gospodinjstva, ki bodo dobila telefon, prispevala po 150 tisoč dinarjev.

S. S.



DAN KMEČKIH OPRAVIL V BAKOVCIH — Ko je že vse kazalo, da bo prizadevnim organizatorjem Delovih in Kompasovih iger minulo nedeljo v Bakovcih dež prekrizal načrte, se jih je nebo popoldne le usmili. Na športno-rekreativnem centru sredi vasi je bila množično obiskana prireditev Dan kmečkih opravil prava paša za oči. Čebelarili so, mlatili, mesili in počeli še marsikaj drugega. Domačin Danilo Kaučič (na sliki) resda ni slavil — Delovo rumeno šampionsko majico je dobil Janez Drvarič — kljub temu pa se je imenitno odrezal. (B. Ž.)

OSNOVNA ORGANIZACIJA RDEČEGA KRIŽA NA RAZKRIŽJU

Oskubili so jih

V vseh Šafarsko, Razkrižje, Gibina in Vešica je 125 starejših občanov, za katere osnovna organizacija Rdečega križa enkrat letno priredi srečanje. Ob primernem kulturnem in zabavnem programu je seveda tudi zakuska. Srečanja se udeležijo okrog 60 občanov, ostale pa predstavniki Rdečega križa obiščejo na domovih in jim izročijo darila. Kot nam je povedala predsednica Vera Stojko, šteje organizacija RK 240 članov, od tega tudi precej mladih, vendar pa je bolj delavnih 30 članov.

Ti poleg srečanja ostarelih enkrat letno prirede tudi zabavno prireditev (veselico), da tako zberejo denar za svojo dejavnost; najpomembnejše je prav srečanje ostarelih. Zabavo za vse so imeli tudi pred kratkim in izkupiček bo spet šel za srečanje ostarelih, kupili pa bodo še 4 torbice prve pomoči — za vsako vas po eno. Predsednica je potožila, da na veselici ni bilo pravega dobčka, saj so imeli veliko izdatkov; plačali so godbo, davek od vstopnic, najemnino za dvorano, čistilko... Ker gre za prireditev, ki naj navzven denar za huma-

no dejavnost, se čudi, da se občina noče odreči davku na vstopnice, krajevna skupnost hoče več tisoč dinarjev za dvorano, pa tudi očistiti je menda ne more kdor koli, ampak nekdo, ki je za to določen in mu je treba plačati po nekaj tisoč dinarjev. Se res ne da dogovoriti drugače, vsaj tedaj, ko gre za prireditev, ki naj da čim več sredstev za določeno humanitarno dejavnost?

S. S.

— RAKIČAN —

Ob jubilejih tudi vaški vodovod

Rakičanci — posamezniki in vsi skupaj — le redko odpovedo, ko je treba prijeti za delo in malo globlje seči v žep. Če ne bi bilo tako, na nedeljski prireditvi ob četrtine krajevnem prazniku, ki

milijonov dinarjev. Precejšen znesek za nekaj več kot šest kilometrov vodovodnega omrežja, ki je speljano do 320 domačij. Tri četrtine denarja so krajani zagotovili s samopriskom in osta-



Na nedeljski slovesnosti v Rakičanu so se domačini in gostje malo umaknili, ko je Ivan Karoli odprl vaški vodovod. Pa ne za dolgo. Spet je vse zaživelo. Slo je za dogodek, ki ne bo zbledel...

so ga povezali s 60-letnico gasilstva v vasi in obletnico življenja v svobodi, ne bi odprli vaškega vodovoda. Člani gradbenega odbora s predsednikom Ivanom Karolijem so se potrudili. S svojim delom so spodbujali tudi ostale vaščane.

Praznični dan se je začel že zgodaj. Sproščene vaške igre je nekoliko »skalil« dež, vendar so se tekmovalci razšli prav prijeteljsko. Najbolje so se med štiri ekipami izkazali Lipovčani, domačini pa niso bili razočarani nad nekoliko slabšo uvrstitvijo, saj so njihovi nogometaši v deževnem dopoldnevu v prijateljski nogometni tekmi z moštvom FARKAŠFA iz Porabja zmagali 2:1. Vreme je bilo organizatorjem krajevnih proslav bolj naklonjeno popoldne na osrednji prireditvi ob novem vaško-gasilskem domu, v katerem je dovolj prostora za delo organizacij in društev.

Za vaški vodovod so v Rakičanu porabili skoraj sedemnajst

limi prispevki, pohvaljivo pa se lahko še s tem, da so opravili tudi veliko prostovoljnega dela.

Mnogi iz gasilskih vrst, ki zavzeto pritegujejo tudi mladi rod, so na osrednji prireditvi dobili priznanja in odličja, vsi skupaj pa so prav pristočno pozdravili drugega gosta Rudija Č. činoviča, ki se je vsa leta zavzemal za razvoj domače vasi.

J. Stolnič

— OD DANES DO ZADNJEGA AVGUSTA V RADENCIH —

Dnevi kitajske kuhinje v Vikendu

Za sladokusce, ali tiste, ki se iz radovednosti oziroma drugih nagibov ozirajo po kulinariki eksotiki, je namenjeno vabilo na dneve kitajske kuhinje v restavraciji Vikend v Radenci od 22. do 31. tega meseca. Med kmetijskim tednom v Gornji Radgoni so gostinski delavci Vikenda torej že dru-

gič povabili v goste kuharje in natakaje priznane kitajske restavracije Sečuan iz Novega Sada. Vsak dan od 12. do 23. ure bodo gostom postregli z več kot štiridesetimi specialitetami kitajske kuhinje iz province Sečuan, ki v tej oddaljeni in prostrani deželi slovi prav po mojstrih kuhinje. Ob sicer

svojevstveni ponudbi pa seveda ne bo manjkala sloveča »pekinška raca«. Kdor bo želel biti na »višini«, se bo lahko preizkusil s palčicami v tipičnem kitajskem okolju in ob glasbi iz te daljne dežele. V Vikendu napovedujejo zmerne cene in obenem značilno rižovo žganje.

vp

GABERJE

Za hitrejši razvoj

Delegacija zbora krajevnih skupnosti lendarjske občine iz Gaberja je glede razvojnih usmeritev občine zavzela stališče, ki se nanaša na razvoj krajevnih skupnosti. Tako so podprli predlog za vgraditev kabla za ptt omrežje, kar je tudi razumljivo, saj v Gaberju nimajo niti enega telefona. Pri osnovnem izobraževanju se Gaberjani zavzemajo za razširitev podružnične šole »Drago Lugarič« v Gaberju, saj je število učencev močno naraslo. Uvesti so morali dvoizmenjski pouk, v šoli pa tudi ni nobenega prostora za telesno vzgojo. Zavzemajo se še za razširitev vrtca v Gaberju. Zaradi pomanjkanja prostorov mora biti že sedaj ena skupina otrok v popoldanskem varstvu. Pozabili niso tudi na varovanje okolja in regulacijo potoka Kopica.

J. Žerdin

IZ PORABJA

Da bi jim slovenska govorica bolj tekla

Čeprav imajo tudi porabski šolarji do 1. septembra počitnice, so jih nekateri za 10 dni prekinili in se od 5. do 14. avgusta preselili na osnovno šolo Bajansenye, to je v naselje, ki leži na madžarski strani pri mejnem prehodu Hodoš. Zbralo se jih je okrog 30, tja pa so povabili tudi skupino učencev z dvojezične osnovne šole Genterovci, ki je navezala prijateljske stike

teljske vezi. Tudi mi smo se marsikaj naučili od njih. In kaj smo zvedeli od šolarjev?

Silvija Dončec je že končala osemletko v Števanovcih, kljub temu pa se je z veseljem udeležila tega tabora. Jeseni bo namreč začela obiskovati gimnazijo v Moštostru in prijavi se bo tudi k slovenskemu krožku. Zato ji bo



Čim več porabskih in genterovskih šolarjev bi se rado videlo na fotografiji, in tako je nastal tale posnetek. (Foto: J. G.)

z osemletko v Števanovcih. Skupaj so imeli namreč 2. slovenski bralni tabor.

»Imamo govorne vaje, situacijske igre, veliko pojemo, beremo in govorimo slovensko. Radi bi torej dosegli, da bi si naši učenci izpopolnili znanje iz maternega jezika,« nam je povedal učitelj Atila Bartaković z OŠ Števanovci. Irena Babovič, ki je prišla v Bajansenye s skupino genterovskih šolarjev, pa nam je dejala: »Prišli smo najbolj zato, da bi se porabski učenci lahko z našimi pogovarjali slovensko in madžarsko, da bi se od naših otrok naučili nekaj iger, pesmic in plesov in da bi se med njimi spletile prija-

znanje iz materinščine, ki si ga je pridobila v taboru, prišlo zelo prav. Mogoče bo po gimnaziji šla študirat v Ljubljano ali pa na slovensko katedro v Szombathely.

Goran Špilak z OŠ Genterovci pa je dejal: »Dobro se počutimo, vsak dan se igramo, učimo, kopamo, se ukvarjamo s športom, dobre so tudi jedi in sploh mi je zelo všeč. Med sabo se pogovarjamo slovensko in madžarsko. Tako je tudi na naši dvojezični šoli.«

Takšne oblike jezikovnega usposabljanja so prav gotovo zanimive in koristne.

JOŽE GRAJ

KRONIKA

Požari in tatvine

Murska Sobota — 12. avgusta ob 11. uri se je zgodila huda prometna nesreča, ko je voznik osebnega avtomobila T. Horvat iz Lendave zbil po cestišču kolesarko I. Karba iz Nemčevca, čeprav je le ta z roko nakazala, da zavija na levo.

Gornja Radgona — 13. avgusta ob 12.25 je izbruhnil požar na zaboju, last Avtoradgona, ki je bil postavljen v bližini velike hale. Uporabljali so ga za skladišče vodovodnih materialov. V njem so imeli tudi star avtoradio, priključen na akumulator. Zaradi vročine je začela kislina vreti iz akumulatorja in vžgale so se krpe in predivo. Zaboju je popolnoma zgorel.

Bogojina — 14. avgusta ob 14.30 je izbruhnil požar na gospodarskem poslopiju Š. Pucka iz Bogojine 10. Zgorelo je 10 ton sena in otave ter ostreže gospodarskega poslopija. Požar je nastal zaradi kratkega stika na kablju puhalnika za spravo otave.

Mačkovec — Istega dne, 14. avgusta, je izbruhnil požar tudi na leseni šupi H. Bezneca iz Mačkovec 33. Požar so povzročili otroci, ki so se igrali z vžigalicami. Zgorela je celotna lopa ter 500 kilogramov slame in delovno orodje.

Petiševci — Od 14. do 18. avgusta je neznan storilec okradel M. Toth iz Potočne ulice 13. V njeni odsotnosti je vdrl v stanovanje, ukradel oblačila in posteljnino.

Sebeborci — Od 1. do 15. avgusta je neznan storilec vdrl v vikend J. Györfija iz Murske Sobotice in ukradel električni vrtni stroj, ki je vreden 20 tisoč din.

Cezanjevi — Tudi iz zaklenjene garaže F. Makoterja so od 12. do 16. avgusta neznan storilec ukradel vrtni stroj.

Murska Sobota — Iz stanovanja L. Kalamarja iz Mladinske ulice je H. R. (izpuščen iz mladinskega prehodnega doma v Mariboru) ukradel 220 tisoč dinarjev.

Ljutomer — 16. avgusta ob 14.25 se je pripetila prometna nesreča na cesti Ljutomer—Cezanjevi, vzrok je bila nepazljivost. Voznik osebnega avtomobila Z. Filipič iz Vogričevca se je peljal proti desemu nepreglednemu ovinku pravilno po svoji strani, nasproti pa mu je pripeljal po sredini cestišča motorist M. Miško iz Ljutomera in se v nesreči hudo telesno poškodoval. Škode je za 100 tisoč din.



GRADITELJI!

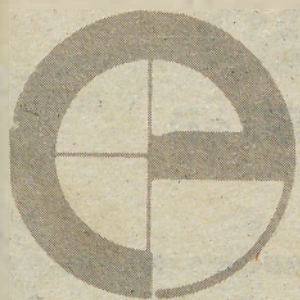
PREVOZ DO 100 KM
BREZPLAČEN:

Od 19. avgusta do 19. septembra ugodna prodaja vseh opečnih izdelkov
v Mercator — Ogradi Ormož in pri trgovskih organizacijah

Za gradnjo stanovanjske hiše ali gospodarskega objekta kupite izdelke priznanega izdelovalca Mercator — Ograda Ormož.

Informacije tel. 062 701 459

Mercator-Ograd



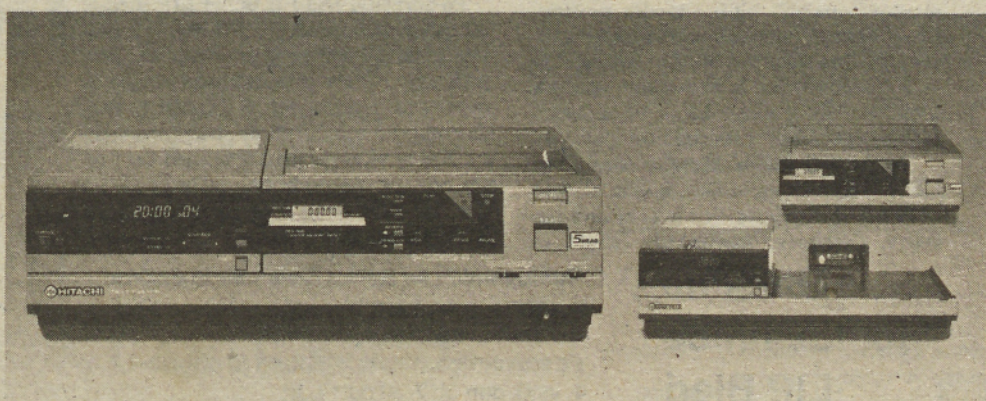
emona commerce
tozd globus

– SEKTOR ZASTOPSTEV

61001 Ljubljana, Šmartinska 130, Slovenija, Jugoslavija

VAM NUDI IZ SVOJEGA BOGATEGA ZASTOPNIŠKEGA PROGRAMA:

 **HITACHI**



Lieferbar ab Dezember 1984

Hamburg, ZRN

- TV sprejemniki
- HI-FI stolpi
- posamezne HI-FI komponente
- prenosni tranzistor kasetofoni
- video oprema
- mikrovalovne pečice
- avtoradio
- kasete, mikrofoni, slušalke

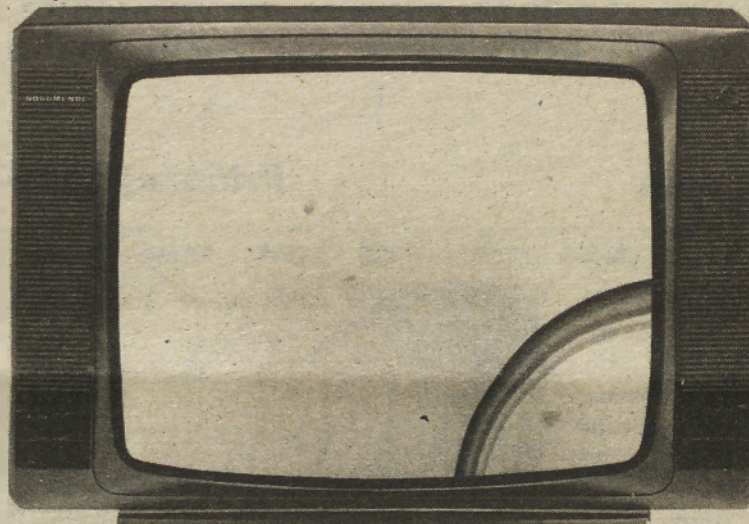
Konsignacijska prodaja: Titova 21, Ljubljana, tel.: (061) 324 788, 328 677

NORDMENDE

Bremen, ZRN

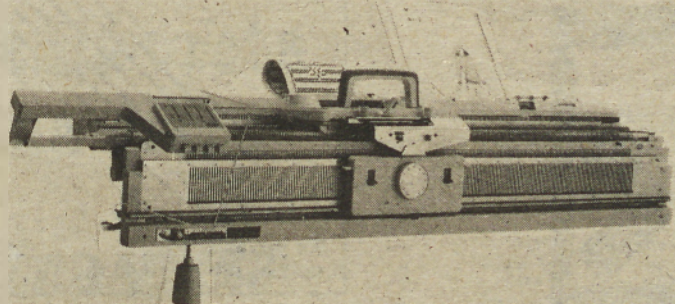
- TV sprejemniki
- HI-FI stolpi
- prenosni tranzistor kasetofoni – stereo in mono
- video oprema
- walkmani (z radijskim sprejemnikom)
- adapterji za teletext in 12/24 V
- stojala za televizorje

Spectra-Stereo 5107



Konsignacijska prodaja v podhodu Maxi marketa, Trg revolucije 1, Ljubljana, tel.: (061) 219-107

Empisal

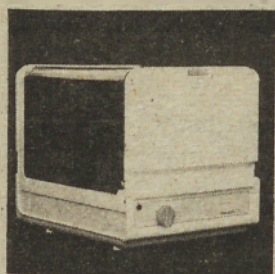


Köln, ZRN

Pletilni stroji:

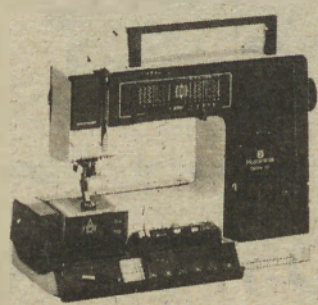
- Model 560 KL – elektronski pletilni stroj
- Model 360 K – s krojilcem
- Model 260 K – brez krojilca
- Model 150 K – za debelo volno

 **Husqvarna**



Husqvarna, Švedska šivalni stroji

- model – OPTIMA 120
- model – OPTIMA 150
- Pomivalni stroj DISCO



Konsignacijska prodaja v podhodu Maxi marketa, Trg revolucije 1, Ljubljana, tel.: (061) 219-131



CARNIELLI

Vittorio Veneto, Italija

Priznana kolesa italijanske firme BOTTECCHIA GRAZIELLA. Tekmovalna, športna, ženska in otroška kolesa, kakor tudi telovadna orodja (sobna kolesa, Superskiff, Vogatore . . .)

Konsignacijska prodaja v podhodu Maxi marketa, Trg revolucije 1, Ljubljana, tel.: (061) 219-131





agrotehnika - gruda

n.s.o.o. Ljubljana, Titova 38-40

PROIZVODNJA, NOTRANJA IN ZUNANJA TRGOVINA, SERVISI

DO AGROTEHNIKA-GRUDA obvešča vse kmetovalce in poslovne partnerje, da tudi letos razstavljamo na 23. mednarodnem kmetijsko-živilskem sejmu v Gornji Radgoni, ki bo od 23. 8. do 1. 9. 1985.

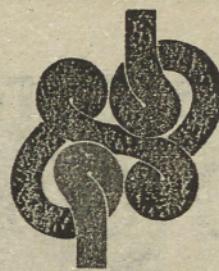
Na sejmu razstavljamo najsodobnejše kmetijske stroje in opremo, sredstva za varstvo rastlin.



Obiščite naš razstavni prostor, ter si oglejte zanimivosti, ki jih potrebujete pri vaših vsakdanjih opravilih.

Obiščite nas!

Pričakujemo vas!



lip bled
lesna industrija
64260 bled
ljubljanska c.32

NOVI IZDELKI LIPA BLED

Delovna organizacija LIP Bled je lesna industrija z dolgoletno tradicijo in bogatimi izkušnjami v primarni in finalni predelavi lesa. Moderna tehnologija, sodobni obdelovalni stroji, kakovostna surovina in sposobni kadri so dvignili raven lesnih izdelkov v sam vrh evropske kakovosti. V tekočem proizvodnem programu LIP Bled izdeluje vhodna in garažna vrata, notranja suhomontažna furnirana vrata, vrata iz vezane plošče za mokro vgraditev, opažne plošče, obloge in notranje pohištvo iz masivnega lesa.

In kaj je novega pri LIP Bled? Nov je opažni sistem LG, ki ga je LIP Bled razvil skupaj z Gradisom. Opažni sistem LG — 100 je stenski opaž, ki je sestavljen iz elementov: opažnih plošč, lesenih nosilcev LI — 20 in horizontalnih kovinskih nosilcev. Opažni sistem z plošče (strobe) LG — 200 je sestavljen iz elementov: opažnih plošč, lesenih nosilcev LI — 20 in kovinskih podpornikov s specialnimi glavami.

Nov je tudi sistem zidarskih odrov, ki se lahko prilagodi vsem dosedanjim cevnim konstrukcijam. Sestavljen je iz cevni nosilcev, posebnega kovinskega ležišča in

troslojnih pohodnih plošč. Prednosti tega sistema zidarskih odrov so v enostavnosti in hitri sestavi, varnosti in v mnogokratni uporabi.

Nov izdelek LIP Bled so zvočno izolacijska vrata, ki so že dolgo iskana na domačem tržišču. Preiskave o zvočni izolativnosti so pokazale ugodne rezultate. Izolativnost vrat je od 34 dB do 39 dB. S tem je tudi zadoščeno predpisom JUS U. J6201 po Ur. l. SFRJ, št. 14/82, ki predpisuje zvočno izoliranost stanovanj in ostalih bivalnih prostorov. Zvočno izolacijska vrata se po dimenzijah in videzu ne ločijo od ostalih furniranih suhomontažnih vrat in so skladna z okoljem.

Po združitvi DO FILBO in LIP Bled je bil ustanovljen nov tozd FILBO, ki v svojem proizvodnem programu zajema: projektiranje, izdelavo in montažo strojev in naprav za lesno in ostalo industrijo. Vendar bomo o tem pisali ob drugi priložnosti. Kakor vidite je pri LIP Bled kar precej novega. Za podrobne informacije so vam na voljo strokovne službe. Obiščite jih in zadovoljni boste.

**Obiščite
poslovalnice
LIP Bled
in zadovoljni
boste!**

Poslovalnica na Rečici pri Bledu je odprta:

- vsak dan od 7. do 18. ure
- v soboto od 7. do 12. ure

Poslovalnica v Murski Soboti je odprta:

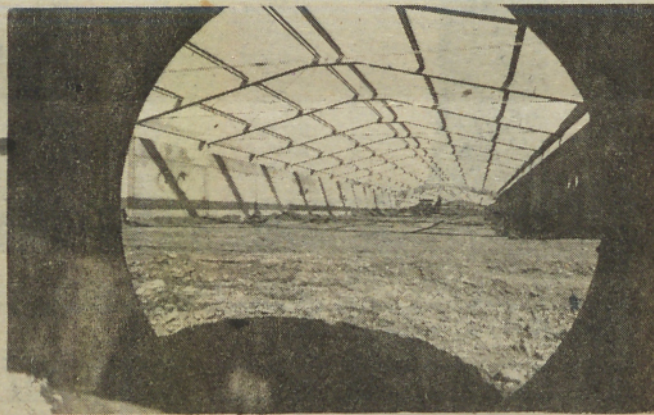
- vsak dan od 7.30 do 15.30
- v soboto od 7.30 do 12. ure

Poslovalnica v Zagrebu je odprta:

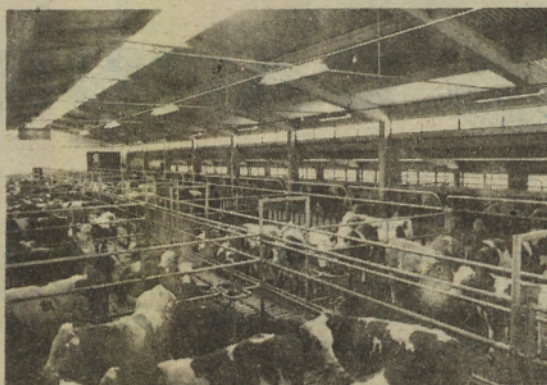
- vsak dan od 7.30 do 15. ure
- v soboto od 7.30 do 12. ure

V naši organizaciji združenega dela Gradbeništvo Pomurje smo razvili AB montažno konstrukcijo „program F“, ki je primerna za izgradnjo vseh vrst objektov za proizvodnjo mesa: goveji, prašičarski, perutninarski hlevi itd. Tipične mere po širini so: 12, 35, 14, 35, 16, 35 in 18, 35 m. Vzdolžni korak znaša 6 metrov in je mnogokratnik tega števila. Konstrukcija spada v montažnem smislu med montažne konstrukcije lahke montaže, saj lahko cca 1000 metrov zmontirajo v roku 5 dni. Posebnost programa so še armiranobetonske rešetke za govedorejo in prašičerejo.

S tem programom gradnje je tako tudi delovna organizacija Konstruktor — TOZD Gradbeništvo Pomurje, prispevala svoj delež k racionalni izgradnji v kmetijstvu.



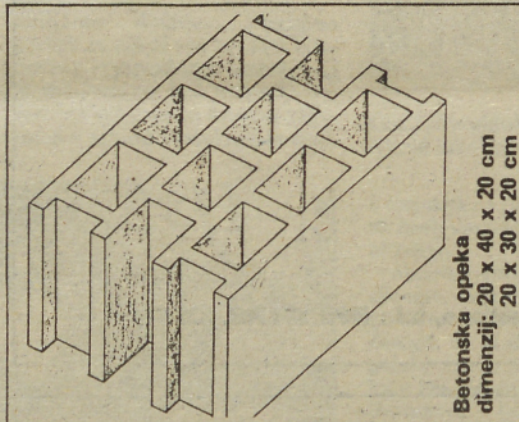
Prašičja farma Draženci pri Ptuj



Goveja farma Sobotinci pri Ptuj



Farma piščancev Nodolič



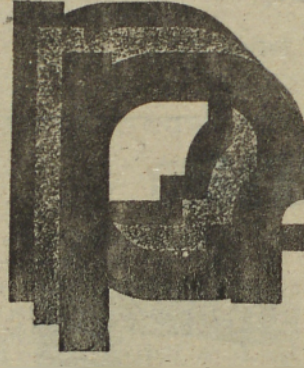
Betonska opeka
dimenzij: 20 x 40 x 20 cm
20 x 30 x 20 cm

sgp konstruktor

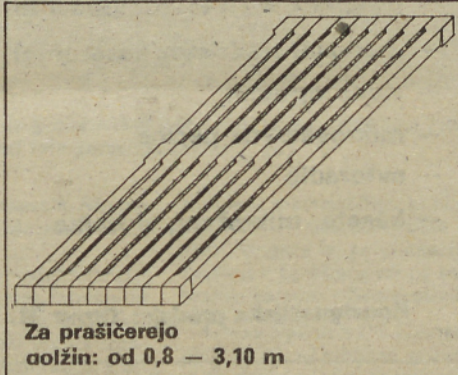
maribor n. sol. o.

tozd gradbeništvo pomurje

murska sobota n. sol. o.

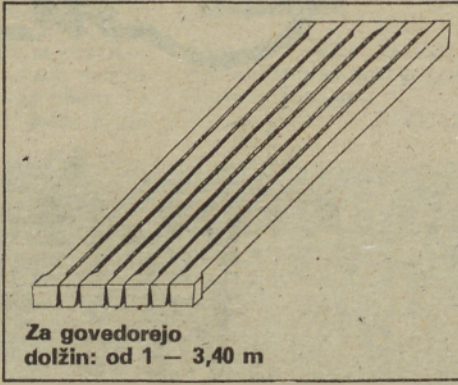


pomurski proizvodni program farm

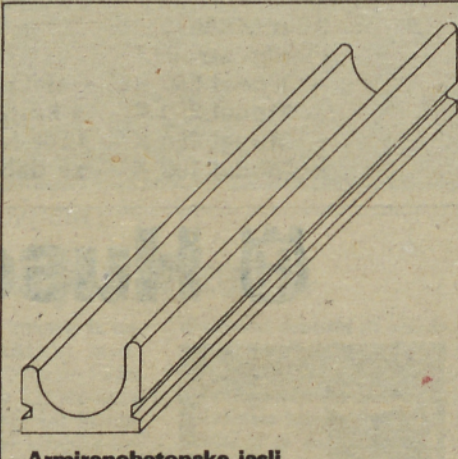


Za prašičerejo
dolžin: od 0,8 — 3,10 m

**ARMIRANO-
BETONSKE REŠETKE**



Za govedorejo
dolžin: od 1 — 3,40 m



Armiranobetonske jasl

**OBIŠCITE NAŠ RAZSTAVNI PROSTOR NA
KMETIJSKO-ŽIVILSKEM SEJMU V GORNJI RADGONI!**



industrija stavbnega pohištva

61310 ribnica,
partizanska 3,
jugoslavija
telefon: (061) 861-411

inovak okna kombivak okna

okna s polkni gibljiva polkna

notranja vrata vhodna vrata

garažna vrata



ino — inovak okna z izolacijskim steklom
ko — kombivak nezastekljena okna

roletna omarica z roletno

— mere so modularne

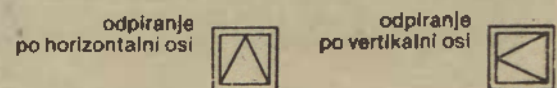
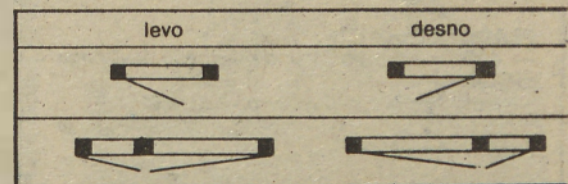
												
RV-8/9 80/30/28	RV-10/9 100/30/28	RV-12/9 120/30/28	RV-14/9 140/30/28	RV-16/9 140/30/28	RV-18/9 180/30/28	RV-8/12 80/30/28	RV-10/12 100/30/28	RV-12/12 120/30/28	RV-12/12 120/30/28	RV-14/12 140/30/28	RV-14/12 140/30/28	
												
60/60	80/90	100/90	120/90	140/90	140/90	180/90	80/120	100/120	120/120	120/120	140/120	140/120
INO 6/6	INO 8/9	INO 10/9	INO 12/9		INO 14/9-D		INO 8/12	INO 10/12	INO 12/12	INO 12/12-D	INO 14/12	INO 14/12-D
KO 6/6	KO 8/9	KO 10/9	KO 12/9	KO 14/9		KO 18/9	KO 8/12	KO 10/12	KO 12/12		KO 14/12	

RV-18/12 180/30/28	RV-8/14 80/30/28	RV-10/14 100/30/28	RV-12/14 120/30/28	RV-14/14 140/30/28	RV-16/14 160/30/28	RV-18/14 180/30/28	RV-21/14 210/30/28	RV-10/18 100/30/28	RV-12/18 120/30/28	RV-8/22 80/30/28
180/120	80/140	100/140	120/140	120/140	140/140	140/140	210/140	100/160	120/160	80/210
INO 18/12	INO 8/14	INO 10/14	INO 12/14	INO 12/14-D	INO 14/14	INO 14/14-D	INO 18/14	INO 10/16	INO 12/16	INO 8/21
KO 18/12	KO 8/14	KO 10/14	KO 12/14		KO 14/14		KO 18/14			

INO = INOVAK OKNA - TERMOIZOLACIJSKA ZASTEKLITEV
KO = KOMBIVAK OKNA - NESTEKLJENA OKNA

RV-14/22 140/30/28	RV-8/22 80/30/28	RV-10/22 100/30/28	RV-14/22 140/30/28	RV-14/18 140/30/28	RV-10/22 100/30/28	RV-14/22 140/30/28
140/210	80/220	100/220	140/220	140/180	100/220	140/220
INO 14/21-D	INO 8/22	INO 10/22	INO 14/22-D	INO 14/18-F	INO 10/22-F	INO 14/22-F
	KO 8/22		KO 14/22			

način odpiranja oken in vrat



GN — gibljive naoknice

JUG — vezana okna z naoknicami

80/60	80/90	100/90	120/90	140/90	80/120
GN 6/6	GN 8/9	GN 10/9	GN 12/9	GN 14/9	GN 8/12
JUG 6/6	JUG 8/9		JUG 12/9		JUG 8/12

100/120	120/120	140/120	80/140	100/140	120/140
GN 10/12	GN 12/12	GN 14/12	GN 8/14	GN 10/14	GN 12/14
	JUG 12/12		JUG 8/14		JUG 12/14

140/140	180/140	80/210	140/210	80/220
GN 14/14	GN 18/14	GN 8/21	GN 14/21	GN 8/22
JUG 14/14				JUG 8/22

100/220	140/220
GN 10/22	GN 14/22
JUG 10/22	JUG 14/22

— mere so modularne

GN — gibljiva polkna, gnilje

JUG — nestekljena vezana okna s polkni

sobna vrata

P 1-7 P 1-8 P 1-9	P 2-7 P 2-8 P 2-9	P 3-7 P 3-8 P 3-9
P-1	P-2	P-3

Vratna krila:
— ultralegs
— furnirana
— furnirana lakirana

Podboji:

masivni	suhomontajzni	slapi
M 10-7	SN 12-7	N 12-7
M 10-8	SN 12-8	N 12-8
M 10-9	SN 12-9	N 12-9
M 15-7	SN 16-7	N 16-7
M 15-8	SN 16-8	N 16-8
M 15-9	SN 16-9	N 16-9
M 22-9	SN 22-9	N 22-9
M 28-9	SN 28-9	N 28-9

modularna mera	proizvodna mera	mizarska-stolarska svetla mera
7 M	70/205	61/198,5
8 M	80/205	71/198,5
9 M	90/205	81/198,5

vhodna, garažna vrata in stranski elementi

enokrilna vrata dim.: 107/209

OE-18 MV	OE-12 MV	OE-10 MV	VE-0	VE-1	VE-2

dvokrilna vrata dim.: 130/209

VE-3	VE-110	OE-28 MV	VE-212	OE-20 MV

polnilo

steklo

garažna vrata dim.: 238/209

VE-23	VEG-4	LVS-2 dim.: 107/19	LVS-3 dim.: 147	LVS-1 LVS-1/P LVS-4 dim.: 130/40

dim.: 40/209

Dimenzije so si pravico do konstrukcijskih sprememb, ki ne vplivajo na funkcionalnost

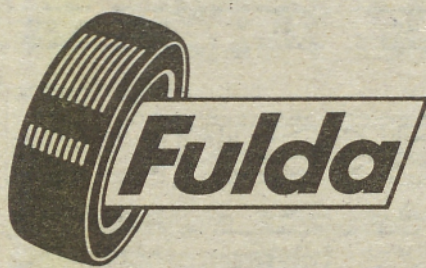


agrotehnika - gruda

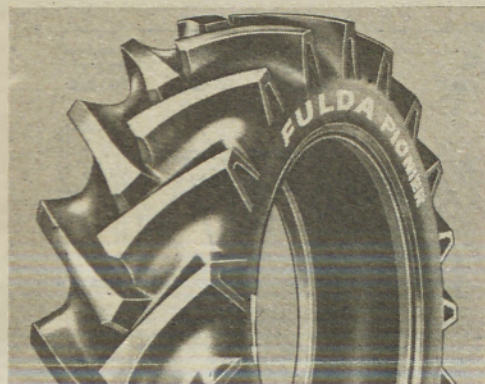
TOZD GRUDA—ZUNANJA TRGOVINA LJUBLJANA

**ZASTOPSTVO
GUMMIWERKE
FULDA
GMBH**

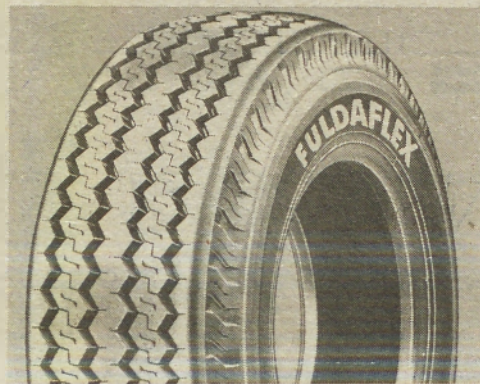
V konsignacijski prodaji vam po ugodnih cenah nudimo kakovostne nemške gume Fulda, med njimi tudi nizko-presečne gume preseka 70 in 60 z oznako Y 2000.



AS PIONIER



FULDAFLEX



KMETOVALCI IN PREVOZNIKI!

Posredujemo vam prodajo vseh vrst gum in zračnic za kmetijsko mehanizacijo ter lažje in težje tovornjake.

PLAČILNI POGOJI:

- devizno nakazilo v tujino z lastnega deviznega računa,
- plačilo dinarskih dajatev po povzetju,
- potrdilo občinske skupščine, iz katerega je razvidna dejavnost

Informacije posreduje: AGROTEHNIKA—GRU-DA, Ljubljana, Tržaška cesta 132, telefon: (061) 267-692 ali 268-341 int. 295

KUPON

Pošljite mi ponudbo za gume dimenzije:

komadov: _____

ime in priimek: _____

pošta: _____

štev. pošte: _____

Železniška postaja: _____

ŽIVINOREJSKA POSLOVNA SKUPNOST SLOVENIJE

se predstavlja na letošnjem Kmetijsko-živilskem sejmu v Gornji Radgoni z delom dejavnosti svojih članic.



PREDSTAVILA BO DELO IN USPEHE

- slovenske mlekarne industrije s prikazom izbora mleka in mlečnih izdelkov,
- slovenske mesne industrije s prikazom trajnih in poltrajnih izdelkov ter nagrajenih vzorcev ocenjevalne komisije,
- slovensko perutninarsko proizvodnjo s prikazom njene kompletne dejavnosti, proizvodnje reprodukcijskega materiala, mesa, jajc, krmil in opreme,
- slovenske živaloreje kot najpomembnejše kmetijske proizvodnje in osnove za razvoj mlečne in mesne industrije s prikazom plemenskih bikov in pitanega goveda,
- slovenske prašičereje s prikazom plemenskih živali iz obeh selekcijskih centrov Slovenije Ihana in Nemščaka,
- razstavo konj vseh pasem, ki jih redimo v Sloveniji.

**OBIŠČITE NAS NA KMETIJSKO—
ŽIVILSKEM SEJMU V GORNJI RADGONI!**



SLOVENIJALES

KOMBINAT LESNE INDUSTRIJE LOGATEC
61370 LOGATEC
TELEFON: 061 741 711
TELEX: 31 656 YU KLI

**OBIŠČITE NAS NA RADGONSKEM
SEJMU!**

PREDNOSTI OKEN IN BALKONSKIH VRAT KLI LOGATEC:

- sodobna industrijska trislojna zasteklitve IZO s trajno elastičnim akrilnim kitom;
- površinsko finalizirana lazurna obdelava po postopku oblikovanja, ki zagotavlja fungicidno, insekticidno in hidrofbno zaščito vseh okenskih površin;
- dimenzijsko statičen, dolžinsko lepljen presek krila in okvira

- 80 x 68 mm iz lesa smreke, jelke, umetno sušen (12 = 2 %);
- okenski alu odkapnik, čelno vtisnjen v pokončnik okvirja v fazi lepljenja okvirja;
- enoročno okensko okovje za kombinirano zapiranje in odpiranje;
- dvizno vratno okovje s pohodnim alu profilom;

- kvalitetno nalaganje krila v okvir in dodatno tesnenje vseh pripir (C grupa tesnosti za zrak in prepustnosti za vodo);
- prezračevalni kanali onemogočajo nastajanje škodljivih vodnih par v zasteklitveni brazdi krila;
- komponibilnost z okni in balkonskimi

vrti dvoslojne zasteklitve v enojni ali pa tudi v vezani izvedbi programa KLI;

— **toplotna izolacija**
K = 1,9 W/kv. m K
daje v primerjavi z dvoslojno zasteklitvijo IZO 35 % prihranka pri toplotni energiji;

— **odlična zvočna izolacija**

**OKNA IN BALKONSKA
VRATA KLI LAHKO KUPITE IN SI
OGLEDATE V:**

KLI LOGATEC
61370 LOGATEC
Tovarniška 36

LIP BLEĐ
poslovalnica
69000 MURSKA
SOBOTA
Cvetkova ulica

LIP BLEĐ
poslovalnica
41020 ZAGREB
Aleja Borisa Kidriča

SLOVENIJALES
PE VARAŽDIN
Optujska 159

SLOVENIJALES
PPC—GR — hala D
61000 LJUBLJANA
Titova c.

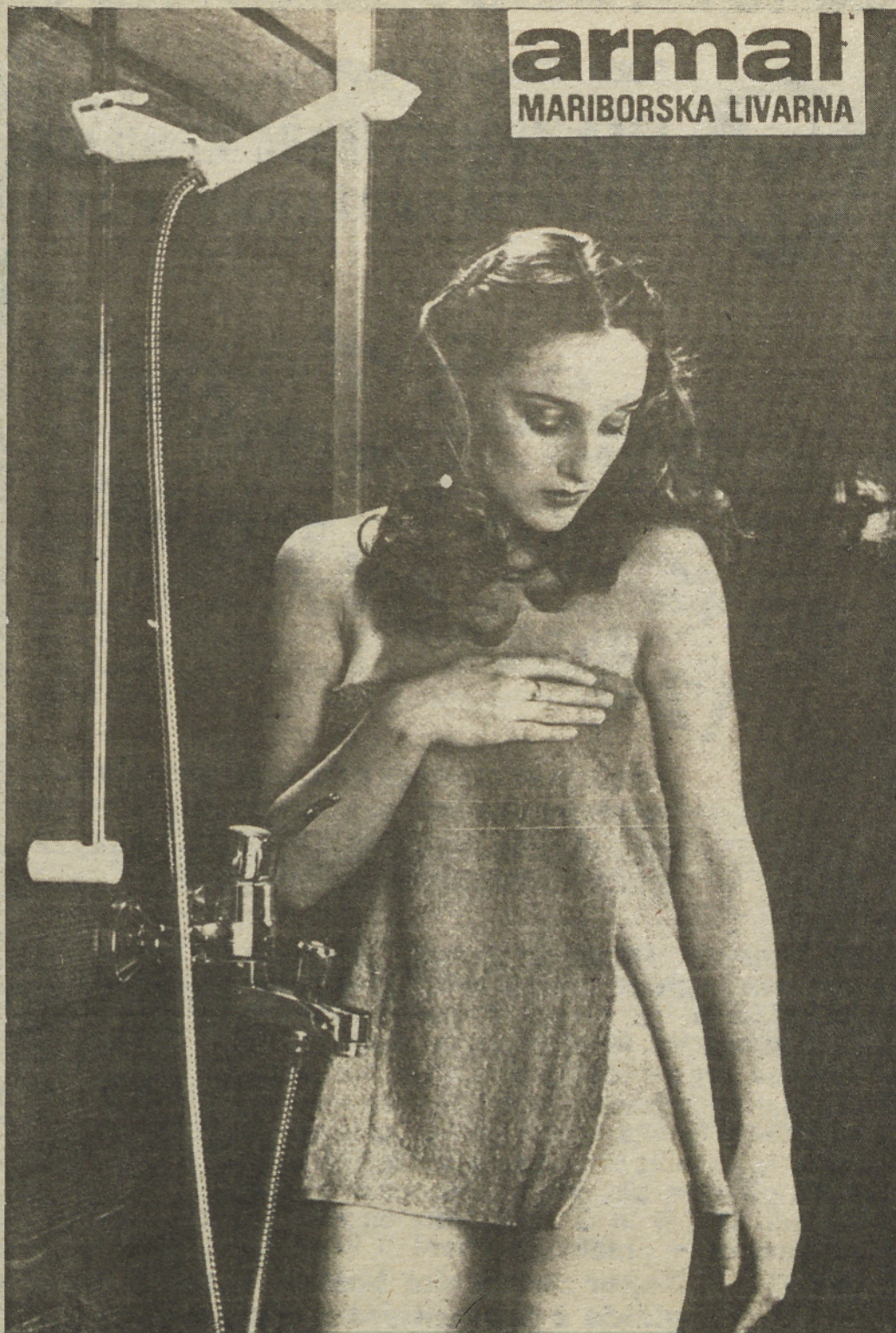
LIP BLEĐ
Trgovina
64260 BLEĐ—REČICA

SLOVENIJALES
PE HOČE
PRI MARIBORU

SLOVENIJALES
PE CELJE
Medlog 18

SLOVENIJALES
DOMŽALE
Antona Skoka 20 a

SLOVENIJALES
41260 SESVETE
Zagrebška 162



armal
MARIBORSKA LIVARNA

ARCOMURKA

Agroservis
MURSKA SOBOTA

SERVISI – PROIZVODNJA – TRGOVINA

– POPRAVLJAMO osebna vozila, tovorna in dostavna vozila ter kmetijsko in gradbeno mehanizacijo

SERVISI: Zastava, FIAT Štore, Tam, TORPEDO – DEUTZ, IMV, Zetor, Cimos, Ursus, TAS, Iskra, IMT, Zmaj, Sip

– PROIZVAJAMO: razne proizvode za kmetijstvo

– PRODAJAMO: rezervne dele, vsa vozila znamke Zastava – RAZSTAVNI PROSTOR NA SEJMU!

– VRŠIMO USLUGE: tehnični pregledi motornih vozil doma in na terenu, podaljševanje registracije in zavarovanja vozil, vleka s specialnim vozilom, nasveti s področja avto stroke.



Obljučite nas na kmetijsko-živilskem sejmu v Gornji Radgoni, kjer vam bodo naši strokovnjaki dali željene informacije in boste spoznali naše nove izdelke

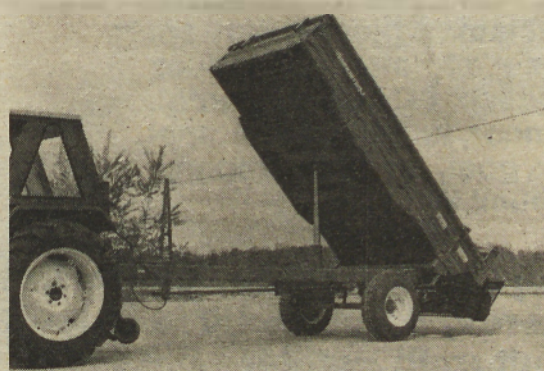


TEHNOSTROJ

TOZD PROIZVODNJA VOZIL IN KMETIJSKE MECHANIZACIJE

69240 LJUTOMER, Prešernova 40, tel.: (069) 81-035, telex 35263

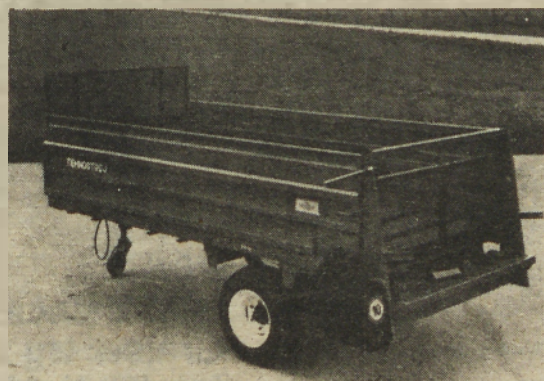
NOVO TEHNOSTROJ — NOVO — TEHNOLOŠKO NAPREDNO ZA VAS



TG-4 VK Tehnični podatki:

- | | |
|-------------------|--------------------|
| – nosilnost | 4000 kg |
| – lastna teža | 1400 kg |
| – prostornina | 4,7 m ³ |
| – moč traktorja | 25 kW |
| – gume dimenzije | 10,00 × 15" |
| – širina trošenja | 5 m |
| – max. hitrost | 10 km/h |
| – prekucnik nazaj | |

TG-4 VK je trosilec hlevskega gnoja, ki ima povečano večstranskost uporabe s tem, da ima zaboj opremljen s prekucno napravo. Z enostavno premontažo trosilne naprave in zadnje stranice ga je možno uporabiti za transport različnih materialov in ga prazniti s prekucnikom nazaj.



TG-4 KA Tehnični podatki:

- | | |
|--------------------------|--------------------|
| – nosilnost | 4000 kg |
| – lastna teža | 1190 kg |
| – prostornina | 2,8 m ³ |
| – potrebna moč traktorja | 25 kW |
| – širina trošenja | 4 m |
| – gume dimenzije | 10,00 × 15" |
| – max. hitrost | 10 km/h |

TG-4 KA je trosilec hlevskega gnoja, z vgrajeno trosilno napravo za trošenje apna. Z enostavno premontažo – zamenjavo trosilne naprave ga je možno uporabiti za trošenje hlevskega gnoja.

Na sejmu v Gor. Radgoni vam bodo na ogled tudi drugi novi proizvodi:

- NAKLADALEC ROČIČNI TRAKTORSKI,
- VILIČAR TRAKTORSKI
- SEKALEC DRV

PRIČAKUJEMO VAS NA SKUPNEM RAZSTAVNEM PROSTORU SOZD AGROS
na kmetijskem sejmu v Gor. Radgoni, v času od 23. 08. do 01. 09. 1985.

Zraven novih proizvodov vam bodo na ogled ostali, že znani izdelki:

- enoosne traktorske prikolice
- dvoosne traktorske prikolice, klasične in posebne izvedbe
- družine FARMER prikoli 4,5 in 6 t
- enoosni trosilec hlevskega gnoja 4 t nosilnosti
- dvoosni trosilci hlevskega gnoja 5,5 t nosilnosti
- tandemosovinski trosilec 10 t nosilnosti
- drugi proizvodi in oprema



SLOVIN
SOZD za kmetijsko
in prehrambeno
proizvodnjo, predelavo,
trgovino ter izvoz-uvoz
LJUBLJANA

SLOVIN VAM NUDI:

Namizna vina:

**NAMIZNA VINA
Z GEOGRAFSKIM POREKLOM
KAKOVOSTNA VINA Z
GEOGRAFSKIM POREKLOM
VRHUNSKA VINA
ARHIVSKA VINA
KAKOVOSTNA
PENEČA SE VINA
ŽGANE PIJAČE**

Brezalkoholne pijače in sadne sokove:

**COCKTO
JUPI
SILVER SODO
COCA-COLO
SCHWEPPE,
TONIC WATER, DRY
GRAPEFRUIT,
BITTER LEMON
IN BITTER ORANGE
FRUPI SADNE SOKOVE**



SOZD KEMA RD MARIBOR

PINUS TOVARNA KEMIČNIH
IZDELKOV RAČE

**PINUS —
tovarna kemičnih
izdelkov Rače**

izdeluje in prodaja priznana sredstva za
varstvo kulturnih rastlin pred boleznimi,
za zatiranje rastlinskih škodljivcev, za
uničevanje plevela in druga.

Za zatiranje škodljivih žuželk, proizvaja
sredstva za predpomladansko škropljenje:
folidol olje in oleodiazinon, za ostala
škropljenja pa insekticide in akaricide iz
skupine organofosfornih estrov, karbama-
tov in drugih. Najbolj znani so: basudin 40,
gusathion WP 25 %, folimat LC-50, lebaycid
EC 50 %, actellic 50, dipterex SL 50 %, dikofol
E 20, pinofon, pirimor WP-50, acrex EC 30,
volaton G 5 % in G 10 %, volaton EC-500,
karbaril 5 — prašivo, karbaril 5 in meta-
systox-i.

**Zoper rastlinske bolezni izdeluje fun-
gicide s preventivnim, nekatere pa tu-
di s kurativnim delovanjem: bayleton
special, bayleton WP 25, bayleton EC
125, antracol BT, antracol combi, an-
tracol, bakreni antracol, dithane M-45,
karathane, enovit M, euparen, delan,
baycor 300 EC, captan 50, folpet 50,
kupropin, pinulin, dodine S 65.**

Velik je izbor herbicidov, sredstev za uniče-
vanje plevela v poljedelskih kulturah, sa-
dovnjakih, vinogradih in drugod. Ti delujejo
zoper širokolistne, ozkolistne, enoletne,
nekateri pa tudi večletne plevela kot so:
gramoxone, reglone 14, atrapin, ustinec
special, poundup, lasso EC, lasso combi,
grasipan, alapin, sencor, aniten DS; betanal
in betanal AM, goltix, goal, fusilade, trikepin.
promepin KS 50, tribunil WP 70.

**Izdeluje tudi sredstva za dezinfekcijo
prostorov, deratizacijo in listno gnoje-
nje kulturnih rastlin.**

**Zahtevajte prospekte in brošuro
PINUSOV KLJUČ — s škropilnimi
koledarji za posamezne kulture in
opisom sredstev.**

PINUS
62327 Rače
Grajski trg 21
tel. (062) 608-240
tlx: 33-130

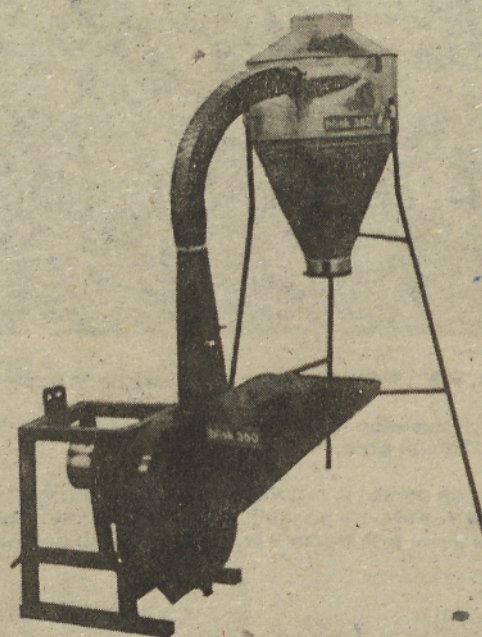
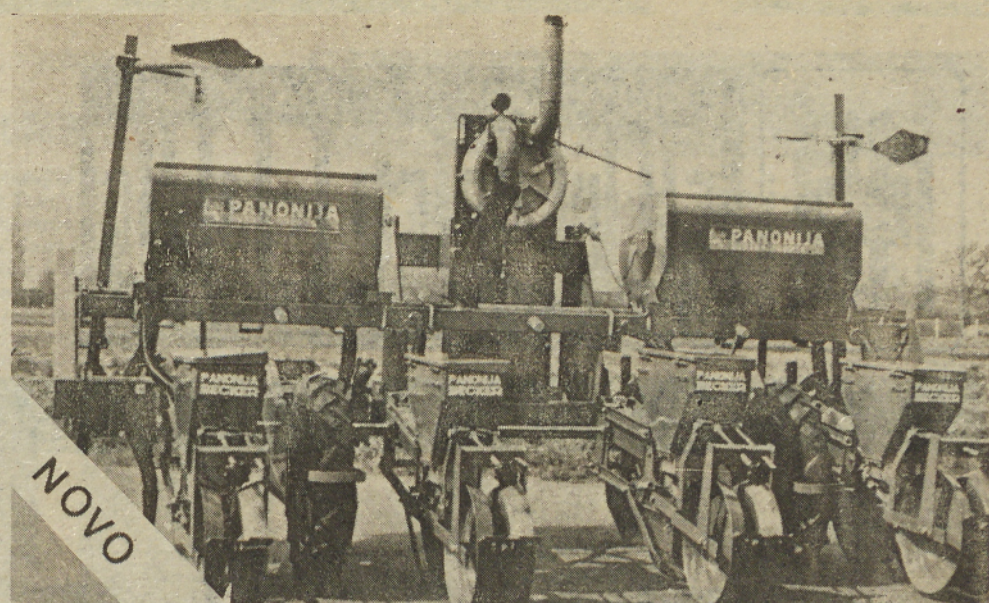
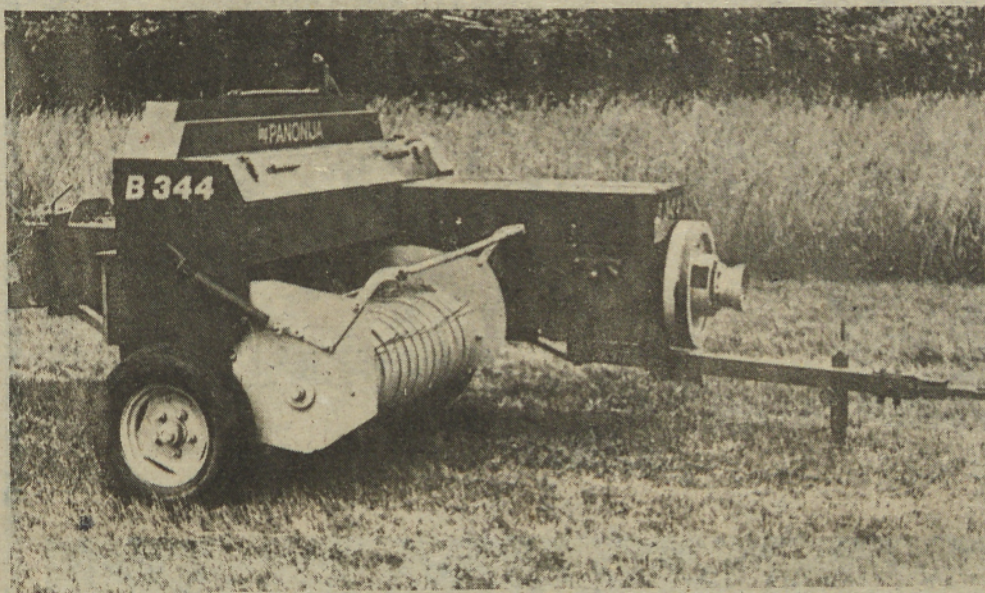


SOZD KEMA RD MARIBOR

PINUS TOVARNA KEMIČNIH
IZDELKOV RAČE

PROIZVAJAMO:

Brzoparilnike, kotle za žganjekuho, motorne rotacijske kosilnice, traktorske nakladalce, vinogradniške škroplilnice: — ročne nahrbtnne, motorne nahrbtnne, sadilnice za koruzo, zgrabljajnike — obračalnike, kultivatorje za koruzo, enosne prikolice — traktorske, avtomobilske, pnevmatske sadilnice, pobirane stiskalnice, predsetvenike, plinski števeci, drobilci, napajalniki za svinje in govedo, transporterji, napeljava in popravilo gradbenih instalacij, proizvodnja odlitkov barvnih kovin (tlačni in kokilni ltv), proizvodnja odkovkov barvnih kovin.



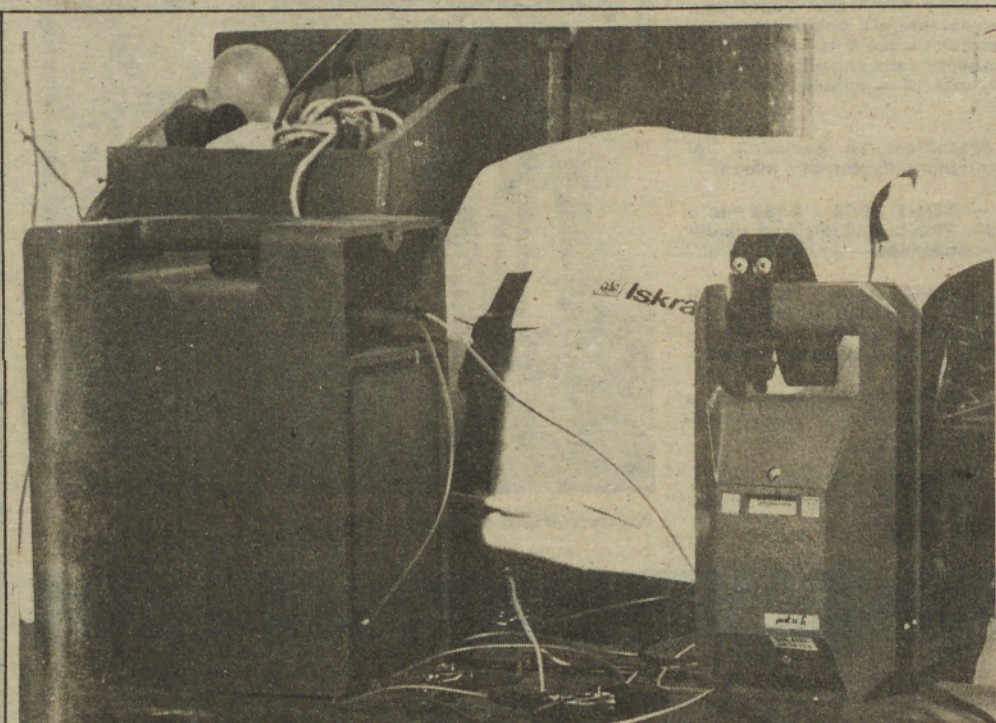
Obiščite
nas
na sejmu
v Gornji
Radgoni!

IMP PANONIJA industrija
kmetijske mehanizacije in montaže
Murska Sobota

TOZD kmetijska mehanizacija, n. sol. o.
TOZD BLISK, n. sol. o.
Murska Sobota, n. sol. o.
69000 Murska Sobota, Bjedičeva 1

Iskra ELEKTRIČNI PASTIR

- UČINKOVITA ZAŠČITA PRIDELKOV PRED DIVJADJO
- BREZSKRBNA PAŠA



Priključitev električnega pastirja preko polnilnika baterij na omrežno napetost 220 V.

Z električno ograjo preprečimo vstop divjadi do vinogradov, sadovnjakov, sladkorne pese, koruze, krompirja in drugih kmetijskih kultur.

Izbirate lahko med tremi tipi električnih pastirjev:

- VNP 50 — dolžina ograje do 50 km, priključitev preko 12 V akumulatorja.
- VNP 50 — dolžina ograje do 50 km, priključitev na 12 V akumulator, ali preko polnilnika baterij POKO 6/8 na omrežno napetost 220 V.
- VNP 100 — dolžina ograje do 100 km. Priključak na 12 V akumulator ali preko polnilnika baterij POKO 6/8 na omrežno napetost 220 V.



Detalj električne ograje, ki ščiti pridelko pred divjadjo. Enostavnejša izvedba električne ograje.

INFORMACIJE: Iskra AVTOMATIKA

— predalno področje napajalnih naprav, kotneve
0, 61000 LJUBLJANA, tel: 001/312 322. OBIŠČITE NAS LAHKO TUDI NA
SEJMU V GORNJI RADGONI V HALI C, razstorni prostor 213, kjer se lahko
samopriprate o prednostih električnih pastirjev ISKRA.



PROIZVODNO TRANSPORTNO PODJETJE

AVTORADGONA
GORNJA RADGONA

NA KMETIJSKO ŽIVILSKEM SEJMU V GORNJI RADGONI

TOZD AVTOTRGOVINA-SERVISI



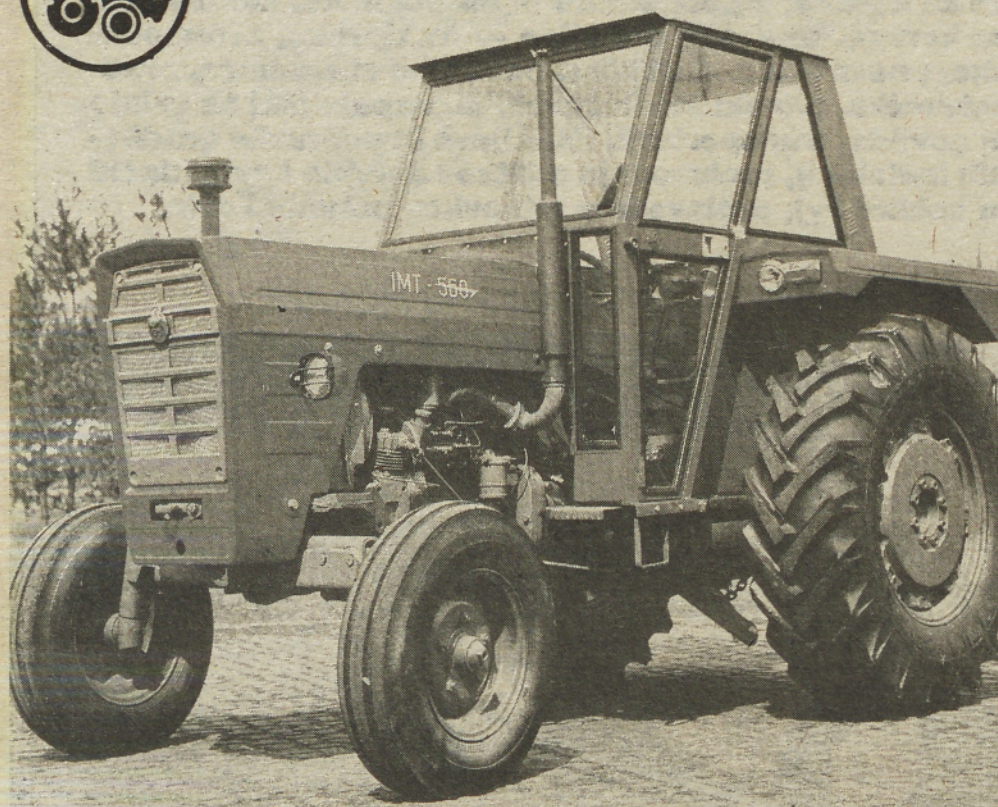
— servisiramo gospodarska vozila TAM, FAP, FIAT, MAN. Poseben poudarek pa je namenjen servisiranju kmetijske mehanizacije IMT.
— prodajno servisni center IMT. Prodaja proizvodov in servisnih delov, priključkov in izdelkov ostalega proizvodnega programa IMT Beograd.

Naloga prodajno servisnega centra je, da oskrbuje celotno področje Pomurja z izdelki tovarne IMT. Način dela pa je takšen, da stranke ne pozabijo pri nakupu traktorja, ampak ji zagotavljajo vse potrebne rezervne dele, priključke v lastni trgovini ali servisu ali servisih po Pomurju.

Letno prodajo v tozdu Avtotrgovina — Servisi 600 traktorjev in 3500 priključkov ter v vrednosti 70 milijonov rezervnih delov.



Prodajno servisni center



TOZD Nadgradnja



V proizvodnem programu se v TOZD Nadgradnja pričeli s proizvodnjo novega tipa varnostne traktorske kabine IMT 539.

PROIZVODNJA VARNOSTNIH TRAKTORSKIH KABIN

V tem tozdu AVTORADGONA izdelujejo varnostne traktorske kabine za naslednje traktorje:

IMT 539, 542, 550
FIAT 500E 402, 404, 502, 504
ZETOR 5011, 6011, 7011
URSUS 360

Letno proizvedejo skupno 12.000 varnostnih kabin za traktorje



OBISČITE NAS NA KMETIJSKO ŽIVILSKEM SEJMU V GORNJI RADGONI OD 23. AVGUSTA DO 1. SEPTEMBRA 1985!

TOZD bivalne enote

ZBIRALNICE MLEKA

V sodelovanju z DO KIT, sektor inženiring Ljubljana in Gorenje-Fecro iz Slovenj Gradca pa je AVTORADGONA — TOZD BIVALNE ENOTE pričela s proizvodnjo kontejnerskih zbiralnic mleka. Njihova prednost je v hitri in ceneni izvedbi, kar prihrani investitorju veliko dela. Namenjena pa je za organiziran odkup mleka individualnih proizvajalcev mleka. Zbiralnice mleka v kontejnerski obliki lahko postavimo popolnoma samostojno. Za postavitve pa je potrebno izdelati le točkovne temelje ter ustrezne priključke (voda, elektrika, kanalizacija, telefon).

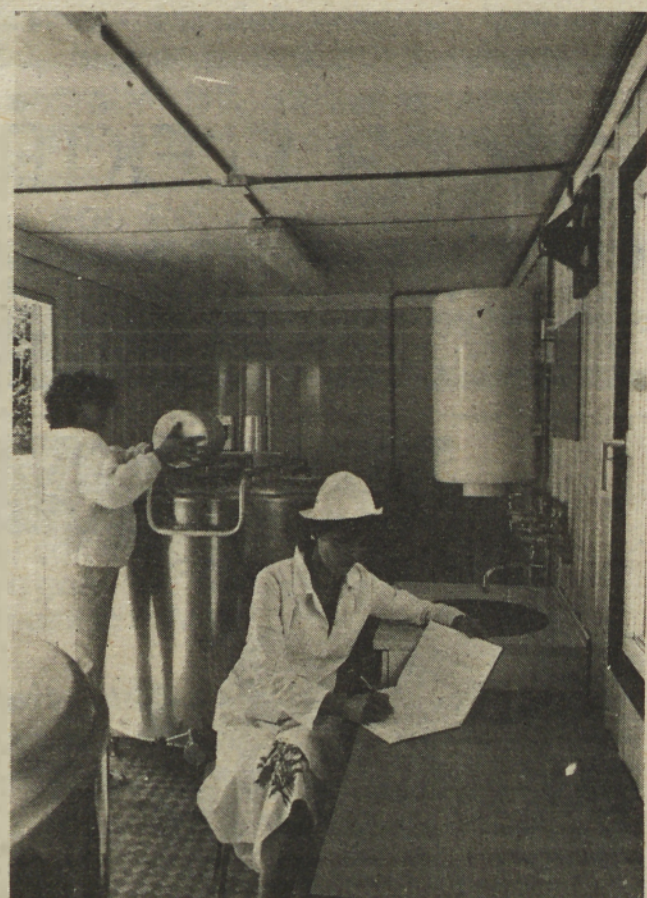
Predvideni so naslednji tipi kontejnerskih zbiralnic mleka:

— KZM-1 2989 x 2435 mm s 300, 400 in 650 litrskim hladilnim bazenom,

— KZML-1 4550 x 2435 mm s 300, 400 in 650 litrskim bazenom. V sestavi zbiralnice mleka KZML-1 je garderobni del z WC,

— KZML 4550 x 2435 mm s 800, 1000, 1200 litrskim hladilnim bazenom,

— KZML-2 6055 x 2435 mm s 800, 1000, 1200 litrskim hladilnim bazenom.



Kontejnerska zbiralnica mleka.

TOZD Transport

- prevoz s cestnimi vozili doma in v tujini
- prevoz s specialnimi cestnimi vozili
- posredovanje tovora.

